

PGS.TS. PHẠM VĂN LÂM

Danh mục CÁC LOÀI SÂU HẠI LÚA

VÀ THIÊN ĐỊCH CỦA CHÚNG Ở VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP

PGS.TS. PHẠM VĂN LÂM

DANH LỤC CÁC LOÀI SÂU HẠI LÚA VÀ THIÊN ĐỊCH CỦA CHÚNG Ở VIỆT NAM

(Tài liệu tham khảo khoa học
Tái bản lần thứ nhất có sửa chữa và bổ sung)

**A LIST OF RICE ARTHROPOD PESTS AND
THEIR NATURAL ENEMIES IN VIETNAM**

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP

Hà Nội - 2000

LỜI GIỚI THIỆU

Cuốn "Danh lục các loài sâu hại lúa và thiên địch của chúng ở Việt Nam" được Nhà xuất bản Nông nghiệp in năm 1997. Lần tái bản thứ nhất này, tác giả cố gắng bổ sung thêm các số liệu nghiên cứu ở trong nước trong thời gian qua để cuốn sách có tính cập nhật hơn về dẫn liệu. Đồng thời tác giả cũng tu chỉnh tên khoa học của một số loài sâu hại và thiên địch cho phù hợp với cách dùng thông dụng hiện nay cũng như sửa chữa một số sai sót của lần in trước. Tuy vậy, cuốn sách vẫn không thể tránh khỏi các sai sót khác. Rất mong bạn đọc xa gần góp ý bổ sung.

Hà Nội, tháng 3/2000

Tác giả

INTRODUCTION

As a food crop, rice is an important staple food grain in Vietnam. Insects are a major constraint to rice production. Although rice insect outbreaks are recorded in antiquity, but the severity and frequency of attack has increased and accompanied crop intensification.

In recent years, scientists have developed the concept of IPM for rice. Research on the implement of IPM technology in controlling rice insect pests in Vietnam has received gradually increasing attention.

There are rich communities of insect pests and beneficial fauna in ricefields. To most effectively

implement IPM requires to be able to know the pest complex and species composition of natural enemies that regulate pest populations. In Vietnam, the literature dealing with the species composition of rice insect pests and their natural enemies is scattered in many publications. Most of them are out of date, very limited in scope, and are not available to.

The aim of present book is to bring together what is known of the species composition, distribution and relative importance of rice insect pests and their natural enemies in Vietnam.

A total of 133 species of Arthropods recorded feeding in rice. They belong to 90 genera under 33 families of insects and mites. Among them, about 44 species are very common in ricefields and about 10 species of which should be controlled or paid great attention to, i.e. Brown Planthopper, Yellow Stem Borer, Rice Leafhopper, Whitebacked Planthopper, Rice Thrips, Rice seed Bugs, Rice Gall Midge, Rice Skipper, Green Leafhopper and Rice Ear-Cutting Caterpillar.

According to the known records and our investigations, there are 415 species of natural enemies of rice insect pests in Vietnam. They belong to 241 genera under 58 families of insects, spiders, fungi, virus and nematode. They were concentrated in orders of Hymenoptera (165 species), Coleoptera (95 species), Hemiptera (70 species). About 85 species are very common in rice fields.

This book will serve Rice Entomologists, all persons working in profil of Pant Protection and students of faculty of Pant Protection in Agricultural Colleges and University.

MỞ ĐẦU

Côn trùng hại lúa là yếu tố quan trọng hạn chế sản xuất lúa ở nhiều nước trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Thiệt hại do chúng gây ra cho cây lúa ở châu Á trung bình là 34,4% (Cramer, 1967), trong thí nghiệm ở Viện Nghiên cứu Lúa Quốc tế là khoảng 40% (Heinrichs, 1994).

Thành phần côn trùng và nhện nhỏ dùng cây lúa làm thức ăn khá phong phú. Trên thế giới đã ghi nhận được hơn 800 loài côn trùng gây hại cho lúa ở nhiều mức độ khác nhau. Nhiều loài trong số chúng dùng cây lúa làm thức ăn, nhưng hầu như không gây hại hoặc gây hại rất nhẹ và không làm giảm năng suất lúa. Tất cả các loài chân đốt dùng cây lúa làm thức ăn và thiên địch của chúng đều có quan hệ gắn bó với nhau tạo nên sinh quần ruộng lúa nước. Chúng cùng tồn tại theo nguyên tắc trao đổi năng lượng với nhau: loài này tồn tại là nhờ vào loài khác. Chúng liên hệ với nhau theo thứ bậc trong chuỗi thức ăn rất phức tạp. Mỗi loài là một mắt xích trong chuỗi thức ăn. Nếu một loài nào đó bị thay đổi tức là một mắt xích trong chuỗi thức ăn bị thay đổi, dẫn tới sinh quần ruộng lúa bị thay đổi. Phụ thuộc vào vị trí của loài trong chuỗi thức ăn mà sự thay đổi này ở các mức độ khác nhau: có thể là đáng kể (gây bùng phát số lượng) và có thể là không đáng kể (chúng ta không thấy được).

Thực tiễn ở nhiều nước cho thấy chỉ có áp dụng hệ thống phòng trừ tổng hợp (IPM) mới mong có hiệu quả

cao trong phòng chống sâu hại lúa. Hệ thống phòng trừ tổng hợp này được thiết lập dựa trên mối quan hệ dinh dưỡng tay ba giữa cây lúa, các loài sâu hại và thiên địch của chúng. Điều kiện cần thiết đối với bất kỳ một chương trình IPM nào cũng phân biệt rõ loài sâu gây hại kinh tế trong hệ sinh thái ruộng lúa với những loài sâu mà sự hiện diện của chúng chưa gây hại gì cho năng suất cây lúa. Mặt khác, việc bảo vệ và lợi dụng tối đa hoạt động hữu ích của các thiên địch tự nhiên trong sinh quần ruộng lúa là một nguyên tắc quan trọng của IPM trên cây lúa. Do đó, nghiên cứu nắm chắc thành phần các loài gây hại và thiên địch của chúng trên đồng lúa là việc làm cần thiết, cấp bách cho chương trình phòng trừ tổng hợp sâu hại lúa.

Với điều kiện khí hậu nhiệt đới và lịch sử trồng lúa lâu đời đã tạo nên khu hệ chân đốt (cả có lợi và có hại) đặc trưng cho đồng lúa Việt Nam. Nghiên cứu về sâu hại lúa ở nước ta được tiến hành từ thời Pháp thuộc. Sau năm 1954, có nhiều cuộc điều tra thành phần côn trùng hại cây trồng (trong đó có cây lúa) được tiến hành ở miền Bắc do Cục Bảo vệ và Kiểm dịch thực vật (1962 - 1963), Bộ Nông trường (1961 - 1968), Ban điều tra cơ bản côn trùng Bộ Nông nghiệp (1967 - 1968), Tổ Côn trùng thuộc Ủy ban KHKT Nhà nước (1960 - 1970)... Ở miền Nam không có những cuộc điều tra lớn, chỉ lẻ tẻ do các đoàn chuyên gia nước ngoài tiến hành (như CIM, CATM...). Sau giải phóng miền Nam, Viện Bảo vệ thực vật đã tiến hành điều tra thành phần sâu bệnh hại cây trồng ở các tỉnh phía Nam từ 1977 - 1980. Từ cuối thập kỷ 70 đến

dầu thập kỷ 80, công tác nghiên cứu khu hệ thiên địch của sâu hại lúa được Viện Bảo vệ thực vật, Viện Sinh thái tài nguyên sinh vật, Bộ môn côn trùng (Đại học Nông nghiệp I)... tiến hành với nhiều chuyên đề khác nhau và đã đạt được một số kết quả. Có kết quả điều tra đã in thành sách (như Kết quả điều tra cơ bản côn trùng 1967 - 1968), có kết quả chưa in thành sách (Kết quả điều tra sâu bệnh hại cây trồng ở các tỉnh phía Nam 1977 - 1980), nhiều kết quả được công bố ở dạng bài báo khoa học trong các tạp chí khoa học, kỷ yếu nghiên cứu của các viện, các trường. Những tài liệu đã công bố hiện nay cũng không có sẵn, nhất là ở các địa phương. Vì vậy rất khó khăn cho cán bộ chuyên môn muốn tham khảo các tài liệu này. Mặt khác, các tài liệu đã công bố là kết quả của từng cuộc điều tra, của từng chuyên đề riêng biệt thuộc các cơ quan khác nhau. Chưa có một tài liệu nào tổng hợp các kết quả điều tra về thành phần sâu hại lúa ở Việt Nam. Về thiên địch của sâu hại lúa đã có một tài liệu tổng hợp là "Danh lục thiên địch của sâu hại lúa ở Việt Nam" (Phạm Văn Lâm, 1992). Nhưng tập danh lục này cũng cần được bổ sung và chỉnh lý thêm.

Để giúp cho việc tham khảo được thuận tiện, chúng tôi mạnh dạn biên soạn tập **"Danh lục các loài sâu hại lúa và thiên địch của chúng ở Việt Nam"**.

Tài liệu này chưa đặt ra mục đích tổng hợp toàn bộ các kết quả nghiên cứu có liên quan về thành phần sâu hại lúa và thiên địch của chúng mà chỉ cố gắng tập hợp một cách tương đối đầy đủ thành phần sâu hại và thiên địch đã phát hiện được ở trên đồng lúa nước ta. Tập danh

lục này được biên soạn chủ yếu dựa vào những kết quả điều tra của một số cuộc điều tra về côn trùng gây hại đã tiến hành và kết quả nghiên cứu điều tra theo các chuyên đề khác nhau về sâu hại lúa cũng như thiên địch trên đồng lúa của nhiều tác giả ở nhiều cơ quan trong nước cũng như của bản thân tác giả (xem tài liệu tham khảo).

Tập danh lục có thể dùng cho cán bộ BVTV, trồng trọt, khuyến nông từ Trung ương đến địa phương. Ngoài ra, cũng có thể là tài liệu tham khảo hữu ích cho sinh viên, nghiên cứu sinh theo chuyên ngành BVTV, côn trùng học và sinh học ở các trường đại học.

Tác giả xin chân thành bày tỏ lòng biết ơn đến PGS. TS Lê Văn Thuyết và GS. TS Hà Minh Trung về những chỉ dẫn, góp ý quý báu. Tác giả cũng xin chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Nông nghiệp, đặc biệt là Ban biên tập trồng trọt đã nhiệt tình giúp đỡ và tạo điều kiện cho cuốn sách ra mắt bạn đọc.

Vì trình độ có hạn và điều kiện chưa cho phép tác giả tham khảo hết các tài liệu có liên quan đến sâu hại lúa và thiên địch của chúng trên đồng lúa ở nước ta, nên tập danh lục này không thể tập hợp đầy đủ hết được tất cả các loài sâu hại lúa và thiên địch của chúng đã phát hiện được ở Việt Nam, đặc biệt là những kết quả công bố ở nước ngoài, và chắc chắn còn nhiều thiếu sót. Tác giả rất mong được sự đóng góp ý kiến của bạn đọc và đồng nghiệp trong cả nước.

GIẢI THÍCH ĐỂ SỬ DỤNG TẬP DANH LỤC

Tập "Danh mục các loại sâu hại lúa và thiên địch của chúng Việt Nam" gồm 4 phần chính:

Phần I: Khái quát chung về thành phần sâu hại và thiên địch trên cây lúa. Phần này tổng hợp chung về số lượng loài sâu hại và thiên địch đã phát hiện được trên đồng lúa ở nước ta.

Phần II: Danh lục các loài chân đốt gây hại trên cây lúa. Phần này liệt kê các loài côn trùng và nhện nhỏ hại lúa đã được ghi nhận ở Việt Nam. Danh lục sâu hại được xếp theo hệ thống phân loại côn trùng và nhện nhỏ.

Mỗi loại sâu hại lúa có ghi các mục sau:

+ Số thứ tự: được ghi ở đầu dòng, phía trước tên khoa học của loài. Số thứ tự này riêng cho phần sâu hại.

+ Tên khoa học: được ghi tiếp theo ngay số thứ tự. Với loài đã xác định thì tên khoa học gồm 3 tên: tên giống, tên loài và tên tác giả của loài. Nếu chưa xác định được đến loài thì tên khoa học gồm tên giống và theo sau là ký hiệu sp. Trường hợp một số giống gồm nhiều loài chưa được xác định thì thêm các số 1, 2, 3... sau ký hiệu sp. để phân biệt. Tên khoa học dùng ghi làm tên gốc là tên khoa học đang được ưa dùng. Các tên đồng danh được ghi vào mục tên khác.

+ Tên Việt Nam: là tên đã dùng phổ biến: những sâu hại có nhiều tên mang tính chất địa phương thì chúng tôi

lấy tiếng phổ thông Hà Nội làm gốc. Tên Việt Nam được ghi ngay sau tên khoa học.

+ Mục a: ghi đặc điểm tác hại đối với cây lúa và pha gây hại của sâu.

+ Mục b: ghi địa điểm (tên tỉnh) đã phát hiện có. Tên tỉnh ghi ở đây theo *đúng tên ghi trong các tài liệu đã tham khảo* (có thể là tên tỉnh chưa tách, có thể là tên tỉnh đã tách). Riêng ở mục bổ sung về địa điểm (tức là những nơi chúng tôi mới ghi nhận thêm qua nghiên cứu của mình so với tài liệu đã công bố) thì tên tỉnh được ghi là tên theo địa danh hành chính năm 1997.

+ Mục c: dẫn các nguồn tài liệu đã tham khảo có liên quan đến loài. Nguồn tài liệu được ghi theo thứ tự thời gian công bố. Nếu một tác giả có nhiều tài liệu liên quan đến loài thì sau tên tác giả ghi toàn bộ các năm có tài liệu của tác giả đó. Nếu từ trước tới nay chưa thấy có tài liệu nào công bố về loài đó, mà kết quả nghiên cứu của bản thân phát hiện có thì ở mục này (c) được ghi là: ghi nhận lần đầu tiên.

Phần III: Danh lục các loài thiên địch trên cây lúa. Phần này thống kê toàn bộ các loài thiên địch đã phát hiện được trên cây lúa ở Việt Nam. Các loài đưa vào danh lục này được chọn lọc qua các nguồn tài liệu đã nghiên cứu ở trong nước. Danh lục thiên địch được xếp theo các nhóm thiên địch (côn trùng ký sinh, côn trùng bắt mồi...). Ở từng nhóm thiên địch được xếp theo bộ, họ trong phân loại học.

Mỗi loài thiên địch có ghi các mục sau:

+ Số thứ tự: được ghi ở đầu dòng, phía trước tên khoa học của thiên địch. Số thứ tự này riêng cho phần thiên địch.

+ Tên khoa học: được ghi tiếp theo ngay sau số thứ tự (các quy ước tương tự như đối với tên khoa học của sâu hại).

+ Tên Việt Nam: nếu có là do chúng tôi tạm gọi dựa theo đặc điểm của loài thiên địch và vật chủ của chúng. Còn nhiều loài chưa đặt được tên Việt Nam. Tên Việt Nam được ghi ngay sau tên khoa học.

+ Mục a: ghi tên các sâu hại lúa là vật chủ/con mồi của loài thiên địch. Đối với ký sinh còn ghi thêm tập tính cơ bản của chúng. Những loài sâu hại lúa được ghi ở mục này là dựa vào các quan sát, theo dõi của chúng tôi và theo các tài liệu đã công bố ở trong và ngoài nước.

+ Mục b: ghi địa điểm (tên tỉnh) đã phát hiện có loài thiên địch. Các quy ước như ở mục b của phần sâu hại.

+ Mục c: dẫn tài liệu đã tham khảo (xem quy ước như ở mục c của phần sâu hại).

Phần IV: Danh lục thiên địch xếp theo sâu hại lúa.
Phần này ghi thành phần thiên địch đã điều tra được của từng loài sâu hại lúa. Các loài sâu hại xếp theo thứ tự abc của tên khoa học. Mỗi loài thiên địch có các mục: tên

khoa học, quan hệ đối với sâu hại và số thứ tự của loài thiên địch trong danh lục để tiện tra tìm vị trí phân loại của loài...

Cuối cùng là bảng tên khoa học của các loài sâu hại và các loài thiên địch để giúp bạn đọc tra cứu dễ dàng (trong bảng này không ghi các tên đồng danh).

PHẦN I

KHÁI QUÁT CHUNG VỀ THÀNH PHẦN SÂU HẠI VÀ THIÊN ĐỊCH TRÊN CÂY LÚA

1. Thành phần sâu hại lúa đã phát hiện được ở Việt Nam

Qua các tài liệu điều tra nghiên cứu đã công bố, chúng tôi tập hợp được 133 loài côn trùng và nhện nhỏ gây hại trên cây lúa. Chúng thuộc 8 bộ, 33 họ, 90 giống của lớp côn trùng và nhện. Bộ cánh nửa có số lượng loài gây hại trên lúa nhiều nhất 32 loài (chiếm 24,0% tổng số loài có hại); thứ 2 là bộ cánh vảy với số lượng là 29 loài (chiếm 21,8% tổng số); thứ 3 là bộ cánh thẳng: 25 loài (chiếm 18,8% tổng số); đứng thứ 4 về số lượng loài là bộ cánh đều: 21 loài (chiếm 15,7% tổng số) và bộ cánh cứng đã phát hiện được 16 loài (chiếm 12,0% tổng số). Các bộ khác, mỗi bộ mới ghi nhận được một vài loài dùng cây lúa làm thức ăn (Bảng 1).

Bảng 1. Số lượng loài sâu hại lúa đã phát hiện được ở Việt Nam

Tên bộ	Số lượng họ	Số lượng giống	Số lượng loài
Bộ cánh thẳng - Orthoptera	3	20	25
Bộ cánh đều - Homoptera	9	16	21
Bộ cánh nửa - Hemiptera	2	15	32
Bộ cánh tơ - Thysanoptera	2	3	3
Bộ cánh cứng - Coleoptera	4	10	16
Bộ cánh vảy - Lepidoptera	6	19	29
Bộ hai cánh - Diptera	4	4	4
Bộ nhện nhỏ - Acarina	3	3	3
Tổng số	33	90	133

Tuy số lượng loài côn trùng và nhện nhỏ dùng cây lúa làm thức ăn đã phát hiện được là 133 loài, nhưng chỉ có khoảng 44 loài là sâu hại thường thấy trên đồng lúa (chiếm 1/3 tổng số loài gây hại). Trong những loài hại thường thấy chỉ có trên 10 loài là sâu hại chính. Đó là các loài: rầy nâu, sâu đục thân, bướm hai chấm, sâu cuốn lá lúa loại nhỏ, rầy lưng trắng, bọ trĩ, bọ xít dài, sâu năn, sâu cuốn lá lớn, bọ xít đen, rầy xanh đuôi đen, sâu cắn gié, sâu keo.

Trong danh lục, những loài sâu hại thường thấy được đánh dấu bằng một dấu hoa thị (*) ở trên đầu số thứ tự.

2. Thành phần thiên địch đã phát hiện được trên đồng lúa ở Việt Nam

Bảng 2. Số lượng loài thiên địch đã phát hiện được trên ruộng lúa

Tên bộ	Số lượng họ	Số lượng giống	Số lượng loài
Bộ chuồn chuồn - Odonata	2	2	2
Bộ bọ ngựa - Mantodea	1	1	1
Bộ cánh thẳng - Orthoptera	2	3	8
Bộ cánh da - Dermaptera	2	2	2
Bộ cánh nửa - Hemiptera	9	38	70
Bộ cánh cứng - Coleoptera	5	52	95
Bộ cánh cuốn - Strepsiptera	1	1	1
Bộ cánh màng - Hymenoptera	16	89	165
Bộ hai cánh - Diptera	4	13	14
Bộ nhện lớn - Araneida	12	33	49
Bộ nấm - Entomophthorales	1	1	1
Bộ nấm cành - Moniliales	1	3	4
Virut côn trùng - Virus	1	1	2
Tuyến trùng - Nematoda	1	1	1
Tổng số	58	241	415

Từ các tài liệu nghiên cứu về thiên địch trên lúa đã công bố, chúng tôi chọn lọc và tập hợp được 415 loài thiên địch của sâu hại lúa. Số thiên địch này gồm 178 loài côn trùng ký sinh (chiếm 42,8% tổng số loài thiên địch), 229 loài côn trùng và nhện lớn bắt mồi (55,1%) và 8 loài sinh vật gây bệnh và tuyến trùng (chiếm 2,1% tổng số loài).

415 loài thiên địch phát hiện được trên lúa thuộc 14 bộ, 58 họ, 241 giống của các lớp côn trùng, nhện, nấm và tuyến trùng. Bộ cánh màng có số lượng loài đã phát hiện được nhiều nhất: 165 loài (chiếm 39,7% tổng số loài thiên địch); thứ 2 là bộ cánh cứng: 95 loài (22,8%); thứ 3 là bộ cánh nửa: 70 loài (16,8%); đứng thứ 4 về số lượng loài là bộ nhện lớn: 49 loài (11,8%). Còn các bộ khác, mỗi bộ mới ghi nhận được 1 hoặc vài loài là thiên địch trên ruộng lúa (Bảng 2).

Thành phần thiên địch trên ruộng lúa đã phát hiện được tương đối nhiều, nhưng chỉ có khoảng 85 loài là thường xuyên có mặt trên đồng lúa. Như vậy số loài thiên địch thường thấy chỉ chiếm khoảng 20,4% tổng số loài đã phát hiện được.

Trong danh lục, những loài thiên địch thường thấy được đánh dấu bằng một dấu hoa thị (*) ở trên đầu số thứ tự.

PHẦN II

DANH LỤC CÁC LOÀI CHÂN ĐỐT GÂY HẠI TRÊN CÂY LÚA

BỘ CÁNH THẲNG - ORTHOPTERA

Họ Acrididae - Châu chấu (cào cào)

- 1* *Acrida chinensis* (Westwood) - cào cào lớn.
 - a) Cả trưởng thành và ấu trùng đều ăn lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Bến Tre, Cần Thơ, Cửu Long, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Kiên Giang, Lạng Sơn, Lào Cai, Long An, Minh Hải, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá. TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bồ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV. (1981), Nguyễn Văn cảm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).
2. *Aiolopus tamulus* (Fabricius) - châu chấu hoa.
 - a) Cả trưởng thành và ấu trùng đều ăn lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, TP Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).
- 3* . *Atractomorpha chinensis* Bolivar - cào cào nhỏ.
- a) Cà trường thành và ấu trùng đều ăn lá lúa.
- b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Phú Yên, Quảng Ngãi .
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).
4. *Atractomorpha lata* Motschulsky - cào cào nhỏ.
- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.
- b) Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994).
5. *Catantops pinguis* Stal - châu chấu vệt đen đốt đuôi.
- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.
- b) Đồng Nai, Lạng Sơn, Sông Bé, Thuận Hải.
- c) Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Viện BVTV (1999).
6. *Ceracris fasciata* Brunner - Wattenwyl - châu chấu tre cánh đen.
- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

- b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Cao Bằng, Đồng Nai, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Thuận Hải.
 - c) Viện BVTV (1976), Nguyễn Văn Cầm (1994).
7. *Ceracris kiangsu* Tsai - châu chấu tre lưng vàng.
- a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 - b) Hà Giang, Lạng Sơn, Nghệ An, Sơn La, Thanh Hoá.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
8. *Chondracris rosea rosea* (De Geer) - châu chấu voi.
- a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 - b) Hà Bắc, Hà Tây, Hoà Bình, Hải Phòng, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sơn La, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tuyên Quang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Hải Dương, Hưng Yên, Tiền Giang.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1994).
9. *Cyrtacanthacris tatarica* (Linnaeus) - châu chấu sống lưng vàng.
- a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 - b) Cửu Long, Đồng Nai, Hà Giang, Lâm Đồng, Long An, Tây Ninh, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Dương.
 - c) Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Viện BVTV (1999).
10. *Gastrimargus africanus orientalis* Sjöstedt - châu chấu xe.
- a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 - b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Tây, Hải Phòng, Lai Châu, Lạng Sơn,

Lào Cai, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976), Nguyễn Văn Cầm (1994).

11. *Gastrimargus marmoratus* (Thunberg) - châu chấu xe.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Đồng Nai, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Viện BVTV (1999).

12. *Gesonula punctifrons* (Stal) - châu chấu khoai sọ.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Quảng Ninh, Sơn La, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

13. *Hieroglyphus tonkinensis* Bolivar - châu chấu mía.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Hà Bắc, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Tiền Giang, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1985), Nguyễn Văn Cầm (1994).

14. *Locusta migratoria manilensis* - châu chấu di cư Đông Á.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Sông Bé, Sơn La, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

15. *Nomadaciris succincta* (Linnaeus) - châu chấu sống lưng vàng.

Tên khác: *Patanga succincta*.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bắc Thái, Bình Định, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Giang, Hà Tây, Hậu Giang, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Lâm Đồng, Quảng Ngãi.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Lưu Tham Muu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

16* *Oxya chinensis* (Thunberg) - châu chấu lúa Trung Hoa.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bến Tre, Cửu Long, Đắc Lắc, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lâm Đồng, Long An, Nghệ An, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Phú Yên, Quảng Ngãi.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

17* *Oxya intricata* (Stal) - châu chấu lúa.

Tên khác: *Oxya hyla intricata*.

a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Lạng Sơn,

Nghệ An, Quảng Ninh, Sông Bé, Vĩnh Phú.

- c) Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Mai Quí và CTV (1981), Viện BVTV (1999).

18* . *Oxya velox* Fabricius - châu chấu lúa.

- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Vĩnh Phú.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976), Lưu Tham Muu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1994).

19* . *Pseudoxya diminuta* (Walker) - châu chấu cánh ngắn.
Tên khác: *Oxya diminuta*.

- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên, Tiền Giang.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

20. *Quilta oryzae* Uvarov - châu chấu lúa nhon đầu.

- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá lúa.

b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Lâm Đồng, Long An, Sông Bé, Tiền Giang.

- c) Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).
21. *Spathosternum prasiniferum prasiniferum* (Walker) - châu chấu ngực bằng, cánh dài.
 a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 b) Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Thái Bình, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
 c) Viện BVTV (1976).
22. *Stenocatantops splendens* (Thunberg) - châu chấu vệt đen đốt đuôi.
 Tên khác: *Catantops splendens*.
 a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 b) Đắc Lắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Sông Bé, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú.
 c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).
- 23* . *Trilophidia annulata* (Thunberg) - châu chấu u ngực.
 a) Trường thành và ấu trùng ăn lá lúa.
 b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Tây, Hậu Giang, Lạng Sơn, Lâm Đồng, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nội, Hà Nam, Nam Định, Thái Bình.
 c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quý và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

Họ Gryllotalpidae - Đế dũi

24. *Gryllotalpa orientalis* Burmeister - đế dũi đông phương.

Loài này trước đây định danh là: *Gryllotalpa africana*.

- a) Trưởng thành và ấu trùng đào hang trong đất, ăn rễ lúa, gây chết lúa cận, mạ.
- b) Đồng Nai, Hà Tây, Hậu Giang, Kiên Giang, Lâm Đồng, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bắc Thái, Hà Nội, Hải Hưng, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên.
- c) Anonym (1964), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).

Họ Tridactylidae - Đế nhảy

25. *Tridactylus japonica* de Haan

- a) Trưởng thành và ấu trùng ăn lá non.
- b) Bắc Thái, Hà Tây.
- c) Viện BVTV (1976).

BỘ CÁNH ĐỀU - HOMOPTERA

Họ Tomaspidae - Ve sầu vai rộng

26. *Callitettix versicolor* Fabricius - ve sầu bọt cánh đỏ.

- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa trên thân, lá lúa.
- b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Ninh, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

Họ Cercopidae - Ve sầu bọt

27. *Poophilus costalis* Walker - ve sầu bọt.

a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa trên thân, lá lúa.

b) Hậu Giang, Sông Bé, Tiền Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

Họ Cicadellidae (= Jassidae) - Bọ rầy

28^{*}. *Cofana spectra* Distant - rầy trắng lớn.

Tên khác: *Cicadella spectra*; *Tettigoniella spectra*; *Tettigella spectra*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nội, Hải Phòng, Long An, Thái Bình, Thừa Thiên Huế.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983, 1994), Phạm Văn Lâm (1985).

29. *Empoasca flavescens* (Fabricius) - rầy xanh lá mạ.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên thân, lá lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Quảng Trị,

Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú.

- c) Viện BTVT (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

30* *Erythroneura subrufa* (Motschulsky) - rầy trắng nhỏ.
Tên khác: *Thamnotettix subrufa* Motschulsky.

- a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.
b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Nghệ An, Sông Bé, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Hà Nội, Hà Nam, Nam Định.
c) Viện BTVT (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

31* *Nephotettix nigropictus* (Stal) - rầy xanh đuôi đen chấm lớn.

Tên khác: *Pediopsis apicalis*; *P. nigromaculatus*; *Thamnotettix nigropicta*; *Nephotettix apicalis*; *N. nigropicta*; *N. bipunctatus apicalis*; *N. apicalis apicalis*.

- a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa, truyền bệnh virus vàng lụi, Tungro, vàng lá do *Mycoplasma* trên lúa.
b) Bắc Thái, Bến Tre, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Nội, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Long An, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Tây, Hải Phòng, Hưng Yên, Hải Dương, Khánh Hoà, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ngãi, Vĩnh Phúc.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

32* . *Nephotettix virescens* (Distant) - rầy xanh đuôi đen hai chấm nhỏ.

Tên khác: *N. bipunctatus*; *N. impicticeps*; *N. oryзии*; *Cicada bipunctatus*; *Thamnotettix bipunctata*; *N. bipunctatus bipunctatus*; *Phrynomorphus olivascens*; *Selenocephalus virescens*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa, truyền bệnh virus vàng lụi, Tungro, vàng lá do *Mycoplasma* trên lúa.

b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cao Bằng, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kiên Giang, Lạng Sơn, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bồ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Lưu Tham Muu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

33. *Recilia distincta* (motschulsky) - rầy diệp nu quang.

Tên khác: *Deltocephalus distinctus*; *Inemedara distincta*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.

b) Hà Giang, Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

34*. *Recilia dorsalis* (Motschulsky) - rầy điện quang, rầy ziczắc.

Tên khác: *Deltocephalus dorsalis*; *Inazuma dorsalis*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa, truyền bệnh virus lúa lùn, bệnh Tungro trên lúa.

b) Bắc Thái, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Lạng Sơn, Long An, Nghệ An, Quảng Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Bình.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

35. *Recilia oryzae* (Matsumura) - rầy điện quang.

Tên khác: *Deltocephalus oryzae*; *Inemedara oryzae*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.

b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976).

36. *Tettigoniella differentialis* Baker

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.

b) Đồng Nai, Hậu Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

37. *Tettigoniella ferruginea* Fabricius

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.

b) Đồng Nai, Lâm Đồng, Quảng Ninh, Sông Bé, Vĩnh Phú.

- c) Mai Quí và CTV (1981). Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

38^{*}. *Tettigoniella viridis* Stal - rầy xanh lớn.

- a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên lá lúa.
b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Thái Bình, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976).

Họ Delphacidae - Muội, rầy

39^{*}. *Nilaparvata lugens* (Stal) - rầy nâu, muỗi nâu.

Tên khác: *Delphax lugens*; *Delphax sordescens*; *Nilaparvata oryzae*; *N. greeni*; *N. sordescens*; *Kalpa aculeata*; *Delphax oryzae*; *Hikona formosana*; *Delphax parysatis*; *D. ardox*.

- a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên thân cây lúa và truyền bệnh virus lúa lùn xoắn lá.
b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Kiên Giang, Kon Tum, Lạng Sơn, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Yên Bái, Bồ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nội, Hoà Bình, Khánh Hoà, Nghệ An, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Bình, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Quảng Trị, Thanh Hoá, Thừa Thiên Huế, Tuyên Quang, Vĩnh Phúc.
c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Lưu Tham Mưu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

40* . *Sogatella furcifera* (Horvath) - rầy lưng trắng, muỗi lưng trắng.

Tên khác: *Delphax furcifera*; *Delphacodes furcifera*; *Sogata furcifera*; *S. distincta*; *S. pallescens*; *Chloriona furcifera*; *Megamelus furcifera*.

a) Trưởng thành và rầy non chích hút nhựa trên thân cây lúa.

b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Hoà Bình, Kiên Giang, Long An, Minh Hải, Nghệ An, Quảng Bình, Sông Bé, Tây Ninh, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nam, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Khánh Hoà, Nam Định, Ninh Bình, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thanh Hoá, Thái Bình, Thừa Thiên Huế, Tuyên Quang, Vĩnh Phúc.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

Họ Cixiidae

41. *Oliarus* sp. (= *O. oryzae* Motschulsky).

a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa cây lúa.

b) Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

Họ Meenoplidae

42. *Nisia atrovenosa* (Lethierry) - rầy bột

a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa trên thân cây lúa.

- b) Bến Tre, Long An, Sông Bé, Tiền Giang, Hậu Giang.
- c) Anonym (1964), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).

Họ Dictyophoridae

- 43. *Dictyophora patruelis* Stal - rầy cánh trong.
 - a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa cây lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976).

. Họ Aleyrodidae - Bọ phấn

- 44. *Aleurocybotus indicus* David & Subramaniam
 - a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa trên lá lúa.
 - b) Long An, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nội, Vĩnh Phúc.
 - c) Viện BVTV (1999).

Họ Aphididae - Rệp muội, rầy mềm

- 45. *Schizaphis graminum* (Rodani) - rệp muội hại lúa
 - a) Trưởng thành và rệp non chích hút nhựa của cây lúa.
- 46. *Rhopalosiphum padi* (Linnaeus) - rệp muội hại lúa.
 - a) Trưởng thành và rệp non chích hút nhựa trên thân và lá lúa.
 - b) Hà Nội.
 - c) Ghi nhận lần đầu tiên hại lúa ở nước ta.

BỘ CÁNH NỬA - HEMIPTERA

Họ Alydidae (= Coreidae) - Bộ xít mép

47. *Cletus pugnator* Fabricius - bộ xít gai vai.
a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa.
b) Đắc Lắc, Đồng Nai, Gia Lai, Kon Tum, Lâm Đồng, Quảng Ninh, Sông Bé, Tiền Giang, Vĩnh Phú.
c) Nguyễn Văn Cẩm (1983), Viện BVTV (1999), Đặng Đức Khuong (1990).
48. *Cletus punctiger* Dallas - bộ xít gai vai.
a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cẩm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).
49. *Cletus tenuis* Kiritschenko - bộ xít gai vai bằng.
a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa.
b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Bình, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976).
- 50^{*}. *Cletus trigonus* Thunberg - bộ xít gai vai dài.
a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa.
b) Bắc Thái, Cửu Long, Đắc Lắc, Đồng Nai, Đồng

Tháp, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Khánh Hoà, Phú Yên, Thừa Thiên Huế.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cẩm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).

51. *Homoeocerus unipunctatus* Dallas - bọ xít bụng to.

- a) Trưởng thành và bọ xít non chích hút nhựa.
b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

52*. *Leptocorisa acuta* Thunberg - bọ xít dài, bọ xít hôi.

- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút hạt lúa non.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Cửu Long, Đắc Lắc, Đồng Nai, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bến Tre, Bình Định, Hà Nội, Hà Tĩnh, Khánh Hoà,

Quảng Ngãi, Phú Yên, Thừa Thiên Huế.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).

53. *Leptocorise costalis* Herrich - Schäffer - b" xít dài.

- a) Trưởng thành và bọ xít non chích hút hạt lúa non.
b) Bắc Thái, Gia Lai, Hà Tây, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Ninh, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976), Đặng Đức Khuong (1990).

54. *Leptocorisa lepida* Breddin - bọ xít dài.

- a) Trưởng thành và bọ xít non chích hút hạt lúa non.
b) Bắc Thái, Đắc Lắc, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Tây, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Tuyên Quang, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976), Đặng Đức Khuong (1990).

55. *Leptocorisa oratorius* (Fabricius) - bọ xít dài.

- a) Trưởng thành và bọ xít non chích hút hạt lúa non.
b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Nai, Phú Yên, Tiền Giang.
c) Ghi nhận lần đầu tiên.

56. *Leptocorisa varicornis* Fabricius - bọ xít dài.

- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút hạt lúa non.
b) Bắc Thái, Đắc Lắc, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Thuận

Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981)
Lưu Tham Muu và CTV (1982), Đặng Đức Khuong
(1990).

57. *Riptortus linearis* Fabricius - bọ xít hông viên trắng.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải
Hung, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai,
Nam Hà, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sơn
La, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Phạm
Văn Lâm (1985).

58. *Riptortus pedestris* Fabricius - bọ xít hông chấm trắng
nhỏ.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội,
Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà
Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Quảng
Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá,
TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh
Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981),
Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

Họ Pentatomidae - Bọ xít năm cạnh

59. *Antestia anchora* Thunberg - bọ xít hoa tròn.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Hà Giang, Hà Tây, Quảng Ninh.
c) Viện BVTV (1976).

60. *Diplorhinus furcatus* Westwood - bọ xít đầu lưỡi kéo.
- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - b) Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
61. *Dolycoris baccarum* Linnaeus - bọ xít lông.
- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Ninh Bình, Sơn La, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
62. *Eysarcoris guttiger* Thunberg - bọ xít 2 chấm trắng lớn.
- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Kon Tum, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).
- 63* . *Eysarcoris ventralis* Westwood - bọ xít 2 chấm trắng lớn.
- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào

Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cẩm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).

64. *Menida formosa* Westwood - bộ xít vân đen.

- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Gia Lai, Kon Tum, Lạng Sơn, Sơn La.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Đặng Đức Khuong (1990).

65* . *Menida histrio* Fabricius - bộ xít vân đỏ.

- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1985).

66* . *Nezara viridula* Linnaeus - bộ xít xanh.

- a) Trưởng thành và bộ xít non chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đắc Lắc, Đồng Nai, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây,

Hà Tĩnh, Hải Hưng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bến Tre, Bình Định, Vĩnh Long, Hải Phòng, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cẩm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).

67. *Niphe elongata* Dallas - bọ xít nâu viền trắng.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Tây, Hải Hưng, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sơn La, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

68. *Piezodorus hybneri* (Gmelin) - bọ xít xanh vai đỏ.
Tên khác: *Piezodorus rubrofasciatus*.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đắc Lắc, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Đức Khuong (1990).

69. *Plautia crossota* Dallas - bọ xít xanh cánh gụ.
- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Thái Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
70. *Scotinophara bispinosa* Fabricius - bọ xít đen 2 gai.
- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần gốc thân cây lúa.
 - b) Đồng Nai, Hà Tây, Lai Châu, Nghệ An, Quảng Bình, Tiền Giang.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cẩm (1983).
71. *Scotinophara coarctata* (Fabricius)
- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần gốc thân cây lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Tây, Lai Châu, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bình Định, Quảng Ngãi, Tiền Giang.
 - c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
72. *Scotinophara lurida* Burmeister - bọ xít đen
- a) Trưởng thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần gốc thân cây lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đắc Lắc, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Tiền

Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung:
Bình Định, Hà Nội, Quảng Ngãi.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981),
Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985),
Đặng Đức Khuông (1990).

73. *Scotinophara obscura* Dallas - bọ xít đen

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần
gốc thân cây lúa.
b) Đồng Nai, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh.
c) Anonym (1964), Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện
BVTV (1999).

74. *Scotinophara* sp1. - bọ xít đen

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần
gốc thân cây lúa.
b) Tiền Giang.
c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985),
Viện BVTV (1987).

75. *Scotinophara* sp2. - bọ xít đen

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa ở phần
gốc thân cây lúa.
b) Tiền Giang.
c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985),
Viện BVTV (1999).

76* *Tetroda histeroide* Fabricius - bọ xít sừng.

- a) Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
b) Cao Bằng, Hà Giang, Hà Tây, Hậu Giang, Hoà
Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Sông
Bé, Thanh Hoá, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh
Phú, Yên Bái.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).
77. *Tetroda* sp1. - bọ xít sùng viền trắng.
- Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - Tiền Giang.
 - Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).
78. *Tetroda* sp2. - bọ xít sùng màu đen.
- Trường thành và ấu trùng chích hút nhựa lúa.
 - Minh Hải.
 - Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

BỘ CÁNH TỎ - THYSANOPTERA

Họ Phloeothripidae

79. *Haplothrips ganglbaueri* Schmutz - bọ trĩ bông lúa.
Tên khác: *Haplothrips aculeatus*.
- Trường thành và bọ trĩ non chích hút nhựa trên bông lúa.
 - Đồng Nai, Hậu Giang.
 - Viện BVTV (1999).
80. *Phloeothrips oryzae* Matsumura) - bọ trĩ lúa.
- Trường thành và bọ trĩ non chích hút lá lúa, làm xoắn cuộn lá lại, bị nặng lá lúa trở nên khô tấp.
 - Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hậu Giang, Tiền Giang.
 - Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

Họ Thripidae

- 81^{*}. *Stenchaetothrips biformis* (Bagnall) - bọ trĩ lúa.

Tên khác: *Bagnallia biformis*; *Thrips oryzae*; *Th. holorphnus*; *Th. dobrogensis*; *Chloethrips oryzae*; *Baliothrips biformis*.

- a) Trưởng thành và bọ trĩ non chích hút lá lúa, làm xoắn cuộn lá lại, bị nặng lá lúa trở nên khô táp.
- b) Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Đồng Nai, Hà Nam, Hà Nội, Hà Tây, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Nam Định, Nghệ An, Ninh Bình, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thái Bình, Thừa Thiên Huế, Tiền Giang, Vĩnh Phúc.
- c) Anonym (1964), Phạm Văn Lâm (1992), Viện BVTV (1999).

BỘ CÁNH CỨNG - COLEOPTERA

Họ Scarabaeidae - Bọ hung

82. *Heteronychus* sp. - bọ hung đen đục gốc.

- a) Bọ trưởng thành đục trong đất ăn rễ lúa, sâu non ăn chất hữu cơ trong đất.
- b) Đồng Nai, Hậu Giang.
- c) Viện BVTV (1999).

83. *Holotrichia aequabilis* Bates - bọ hung đục gốc.

- a) Sâu non đục vùng gốc lúa ăn rễ lúa, còn trưởng thành ăn lá các cây thân gỗ.
- b) Bắc Thái, Lai Châu, Lạng Sơn.
- c) Viện BVTV (1976).

84^{*}. *Holotrichia sinensis* Hope - bọ hung đục gốc.

- a) Sâu non đục vùng gốc lúa ăn rễ lúa, còn trưởng

thành ăn lá các cây thân gỗ.

b) Bắc Thái, Hà Tây, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976).

Họ Crioceridae - Bọ lá đầu dài

85. *Donacia provesti* Fairmaire - bọ lá đầu dài hại lúa, bọ nước.

Tên khác: *Donacia* (*Cyphogaster*) *provesti*.

a) Bọ trưởng thành ăn lá lúa.

b) Hậu Giang, Thuận Hải, Tiền Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

86. *Donacia* sp. - bọ nước.

a) Trưởng thành ăn lá lúa.

b) Hà Tây.

c) Viện BVTV (1976).

Họ Chrysomelidae - Bọ ánh kim, bọ ăn lá

87* . *Dicladispa armigera* (Olivier) - sâu gai lúa.

Tên khác: *Hispa armigera*; *H. aenescens*; *Dicladispa armigera boutani*.

a) Sâu non đục vào lá lúa, ăn chất xanh, để lại 2 lớp biểu bì. bọ trưởng thành gặm lá thành các vết nhỏ.

b) Bắc Thái, Đồng Nai, Gia Lai, Hà Tây, Hậu Giang, Hoà Bình, Kon Tum, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nội, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Ninh Bình, Phú Yên, Thừa Thiên Huế.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Lưu Tham Muu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Đặng Thị Đáp (1991).
88. *Chaetocnema basalis* Baly - bọ nhảy đen nhỏ.
 a) Trường thành ăn lá lúa thành vết nhỏ.
 b) Hà Nội, Hà Tây, Lạng Sơn, Thanh Hoá.
 c) Viện BVTV (1976).
89. *Chaetocnema concinnipennis* Baly - bọ nhảy đen nhỏ.
 a) Trường thành ăn lá lúa thành vết nhỏ.
 b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Nghệ An.
 c) Viện BVTV (1976), Đặng Thị Đáp (1991).
90. *Hispellinus moestus* Baly - sâu gai.
 a) Trường thành gặm lá, ấu trùng đục vào lá lúa.
 b) Bắc Bộ.
 c) Đặng Thị Đáp (1991).
91. *Lema coromandeliana* (Fabricius) - bọ đùn phân lên lưng.
 a) Trường thành và ấu trùng gặm lá lúa.
 b) Vĩnh Phú.
 c) Đặng Thị Đáp (1991, 1996).
92. *Lema oryzae* Kuwayana - bọ đùn phân lên lưng.
 Tên khác: *Oulema oryzae*.
 a) Trường thành và sâu non ăn lá. Sâu non gặm lá tạo thành vết đường thẳng.
 b) Hải Hưng, Hải Phòng, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

93. *Lema rugifrons* Jacoby - bọ lá đầu dài.

a) Trưởng thành và sâu non ăn lá lúa.

b) Sông Bé, Tiền Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

94. *Oulema atrosuturalis* (Pic.) - bọ ăn lá đầu dài.

a) Trưởng thành và sâu non gặm lá lúa.

b) Bắc Bộ.

c) Đặng Thị Đáp (1991).

95. *Oulema globicollis* Baly - bọ ăn lá đầu dài.

a) Trưởng thành và sâu non ăn lá lúa.

b) Bắc Bộ.

c) Đặng Thị Đáp (1991).

96. *Rhadinosa fleutiauxi* (Baly) - bọ ăn lá.

a) Trưởng thành và sâu non ăn lá lúa.

b) Bắc Bộ.

c) Đặng Thị Đáp (1991).

Họ Curculionidae - Bọ vòi voi

97* *Echinocnemus squameus* Billberg - bọ vòi voi đục gốc lúa.

Tên khác. *E. bipunctatus*.

a) Trưởng thành ăn lá non. Ấu trùng ăn rễ, đục gốc lúa gây còi cọc cho lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Tháp, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Lào Cai, Long An, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Bình, Vĩnh Phú, Yên Bái.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quý và CTV (1981).

BỘ CÁNH VÀY - LEPIDOPTERA

Họ Satyridae - Bướm mắt rằn

98^{*}. *Melanitis leda* Linnaeus - sâu sừng xanh.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.
- b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sông Bé, Sơn La, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nội, Phú Yên, Quảng Ngãi.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

99. *Melanitis leda determinata* Butler - sâu sừng xanh.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.
- b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976).

100. *Mycalesis horsfieldi* Moore - sâu sừng xanh nhỏ.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.
- b) Đồng Nai, Hà Giang, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

Họ Hesperidae - Bướm nhảy

101. *Ampittia maro* Fabricius - sâu cuốn lá lớn bướm vàng nhỏ.
- a) Sâu non cuốn lá làm tổ, ăn cụt lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Giang, Hậu Giang, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sông Bé, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).
- 102* *Parnara guttata* Bremer et Grey - sâu cuốn lá lớn đầu vệt đen.
- Tên khác: *Parnara guttata mangala*.
- a) Sâu non cuốn lá làm tổ, ăn cụt lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Long An, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
 - c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).
103. *Parnara naso bada* (Moore) - sâu cuốn lá lớn.
- a) Sâu non cuốn lá làm tổ, ăn cụt lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nghệ An, Quảng Bình, Quảng Ninh, Thanh Hoá, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

104. *Pelopidas agna agna* Moore - sâu cuốn lá lớn.
 Tên khác: *Parnara agna agna*
 a) Sâu non cuốn lá làm tổ, ăn cắt lá lúa.
 b) Bắc Thái, Hà Tây, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Bình, Thanh Hoá, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
 c) Viện BTVT (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).
- 105^{*}. *Pelipidas mathias* Fabricius - sâu cuốn lá lớn đầu vệt đỏ.
 a) Sâu non cuốn lá lúa làm tổ và cắn cắt lá lúa.
 b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Quảng Trị, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Hà Nội, Long An, Nam Định, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
 c) Viện BTVT (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).
106. *Telicota ancilla horisha* Evans - sâu cuốn lá lớn bướm vàng lớn.
 a) Sâu non cuốn lá lúa làm tổ và ăn cắt lá lúa.
 b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Hoà Bình, Lào Cai, Nam Hà, Sông Bé, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Vĩnh Phú.
 c) Viện BTVT (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

Họ Noctuidae - Ngài đêm

107. *Mythimna loreyi* (Duponchel) - sâu cắn gié, sâu cắn chén.
 Tên khác: *Noctua loreyi*; *Cirphis loreyi*; *Leucania loreyi*; *Hyphilare loreyi*; *Acantholeucania loreyi*.

- a) Sâu non cắn cổ gié non.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hà Tĩnh, Nam Hà, Nghệ An.
 - c) Viện BVTV (1976), Trần Huy Thọ và CTV (1980).
- 108^{*}. *Mythimna separata* (Walker) - sâu cắn gié.
- Tên khác: *Leucania separata*; *Pseudaletia separata*; *Cirphis unipuncta*; *Mythimna unipuncta*; *Leucania unipuncta*; *Pseudaletia unipuncta*.
- a) Sâu non cắn cổ gié lúa.
 - b) Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hà Tĩnh, Hải Hưng, Long An, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Sông Bé, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Vĩnh Phú.
 - c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Trần Huy Thọ và CTV (1980), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).
109. *Mythimna venalba* (Moore) - sâu cắn gié.
- Tên khác: *Borolia venalba*; *Leucania venalba*; *Pseudaletia venalba*.
- a) Sâu non cắn cổ gié lúa.
 - b) Hà Nội, Hà Tĩnh, Nam Hà, Nghệ An, Thanh Hoá, Tiền Giang.
 - c) Trần Huy Thọ và CTV (1980), Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).
- 110^{*}. *Naranga aenescens* Moore - sâu đo xanh hại lúa.
- a) Sâu non ăn khuyết lá lúa.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Tây, Lai Châu, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thuận Hải, Tiền Giang. Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng

Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nam, Hà Nội, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Khánh Hoà, Long An, Nam Định, Nghệ An, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

111* *Sesamia inferens* (Walker) - sâu đục thân mình hồng, sâu đục thân bướm cú méo, sâu nách mình hồng. Tên khác: *Leucania inferens*; *Nonagria inferens*.

- a) Sâu non đục vào thân cây lúa gây nõn héo, bông bạc.

b) Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Kon Tum, Lạng Sơn, Long An, Minh Hải, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nam, Hải Dương, Hải Phòng, Nam Định, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ngãi.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Lưu Tham Mưu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

112* *Spodoptera mauritia* (Boisduval) - sâu keo.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.

b) Cao Bằng, Cửu Long, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hậu Giang, Kon Tum, Nghệ An, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Hải Phòng,

Long An, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Bình.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

Họ Lymantriidae (= Lyparidae) - Ngài sâu róm

113. *Euproctis similis* Fuessly - sâu róm bướm trắng.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.
b) Đồng Nai, Hà Tây, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.
c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

114* . *Psalis securis* Hübner - sâu róm lúa.

- a) Sâu non ăn cụt lá lúa.
b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Tây, Hải Phòng, Sông Bé.
Bổ sung: Hà Nam, Hà Nội, Hải Dương, Hưng Yên, Nam Định, Phú Yên, Thái Bình.
c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

Họ Pyralidae - Ngài sáng

115. *Ancylolomia chrysographella* Kollar - sâu đục thân.

- a) Sâu non đục thân lúa gây nõn héo, bông bạc.
b) Hậu Giang, Sông Bé, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.
c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

116* . *Chilo auricilius* Dudgeon - sâu đục thân 5 vạch đầu đen.

Tên khác: *Chilotraea auricilia*; *Diatraea auricilia*; *Argyria sticticrasis*.

- a) Sâu non đục thân gây nõn héo, bông bạc.

b) Hà Tây, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Bình, Thanh Hoá, Yên Bái.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

117. *Chilo polychrysus* (Meyrick) - sâu đục thân 5 vạch đầu đen.

Tên khác: *Chilo polychrysa*; *Chilotraea polychrysa*; *Diatraea polychrysa*; *Proceras polychrysa*.

a) Sâu non đục thân gây nõn héo, bông bạc.

b) An Giang, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hậu Giang, Kiên Giang, Long An, Minh Hải, Sông Bé, Tây Ninh, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).

118* *Chilo suppressalis* (Walker) - sâu đục thân 5 vạch đầu nâu.

Tên khác: *Crambus suppressalis*; *Chilo simplex*; *Ch. oryzae*.

a) Sâu non đục thân gây nõn héo, bông bạc.

b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cao Bằng, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Giang, Hậu Giang, Kiên Giang, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Hà Nội, Hà Tây Hải Dương, Hưng Yên.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

119. *Chilo* sp. - sâu đục thân 5 vạch.

a) Sâu non đục thân lúa gây nõn héo, bông bạc.

b) Hậu Giang.

c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

120*. *Cnaphalocrocis medinalis* (Guenée) - sâu cuốn lá lúa loại nhỏ.

Tên khác: *Cnaphalocrocis jolinalis*.

a) Sâu non cuốn lá làm tổ, gặm chất xanh để biểu bì lại.

b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hậu Giang, Hoà Bình, Kiên Giang, Lạng Sơn, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Tĩnh, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Khánh Hoà, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quý và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

121. *Marasmia limbalis* Wilemac - sâu cuốn lá lúa loại nhỏ.

a) Sâu non cuốn lá lúa làm tổ, gặm chất xanh của lá lúa.

b) Lâm Đồng, Thuận Hải.

c) Vũ Quang Côn (1987).

122. *Paraponyx fluctuosalis* (Zeller) - sâu phao bướm vân loang lổ.

Tên khác: *Nymphula fluctuosalis*.

- a) Sâu non cắn đoạn lá lúa cuốn thành phao, nằm trong đó thò đầu ra gặm chất xanh của lá lúa.
- b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Tây, Hậu Giang, Minh Hải, Nghệ An, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thuận Hải, Tiền Giang.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Nguyễn Văn Cầm (1983).

123* *Paraponyx stagnalis* Zeller - sâu phao bướm trắng.

Tên khác: *Nymphula depunctalis*; *N. stagnalis*.

- a) Sâu non cắn đoạn lá làm thành phao, nằm trong đó thò đầu ra ăn chất xanh của lá lúa.
- b) Cửu Long, Hậu Giang, Minh Hải, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Bổ sung: An Giang, Bà Rịa - Vũng Tàu, Bến Tre, Bình Định, Đồng Nai, Đồng Tháp, Kiên Giang, Long An, Phú Yên, Quảng Ngãi.
- c) Anonym (1964), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).

124* *Scirpophaga incertulas* (Walker) - sâu đục thân mình vàng, sâu đục thân bướm hai chấm, sâu nách mình vàng.
Tên khác: *Schoenobius incertellus*; *Tryporyza incertulas*.

- a) Sâu non đục thân gây nõn héo, bông bạc.
- b) An Giang, Bắc Thái, Bến Tre, Cao Bằng, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Gia Lai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hậu Giang, Kiên Giang, Kon Tum, Lạng Sơn, Lâm Đồng, Long An, Minh Hải, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên

Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hải Phòng, Khánh Hòa, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Lưu Tham Muu và CTV (1982), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

125. *Scirpophaga innotata* (Walker) - sâu đục thân mình trắng, sâu đục thân bướm trắng, sâu nách mình trắng. Tên khác: *Tryporyza innotata*.

a) Sâu non đục thân gây nõn héo, bông bạc.

b) Hậu Giang, Sông Bé, Tiền Giang.

c) Anonym (1964), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985), Viện BVTV (1999).

Họ Gelechidae - Ngài mạch

126. *Brachmia* sp. - sâu cuốn lá lúa loại nhỏ đầu đen.

a) Sâu non cuốn lá lúa làm tổ, gặm chất xanh của lá lúa.

b) Hà Nội. Bổ sung: Hà Nam, Hà Tây, Hải Dương, Hưng Yên, Nam Định, Thái Bình.

c) Vũ Quang Côn (1987).

BỘ HAI CÁNH - DIPTERA

Họ Cecidomyidae - Muỗi năn

127*. *Orseolia oryzae* (Wood - Mason) - sâu năn, muỗi năn.

Tên khác: *Phachydiplosis oryzae*.

a) Ấu trùng (đòi) đục vào điểm sinh trưởng của cây

lúa, làm cho cây lúa biến dạng thành cọng hành.

- b) Hà Tây, Long An, Tây Ninh, Tiền Giang. Bổ sung: Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nội, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Khánh Hoà, Lạng Sơn, Lào Cai, Long An, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Bình, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thái Bình, Thừa Thiên Huế.
- c) Anonym (1964), Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983), Phạm Văn Lâm (1985).

Họ Chloropidae

128. *Chlorops oryzae* Matsumura - ruồi vàng hại lúa.

- a) Dục thân cây lúa.
- b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Giang, Long An, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Lạng Sơn, Thanh Hoá, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Hà Nội, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Nguyễn Văn Cầm (1983).

Họ Ephydriidae - Ruồi đen

129^{*}. *Hydrellia* sp. - ruồi đen đục lá non lúa.

- a) Dòi ăn mô của lá chưa nò. Khi lá phát triển, chỗ bị hại tạo thành sẹo màu trắng hay trắng vàng ở mép lá.
- b) Đồng Nai, Lâm Đồng, Long An, Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Hà Nội, Hà Tây, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Khánh Hoà, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Thái Bình, Thừa Thiên Huế, Tiền Giang.
- c) Nguyễn Văn Cầm (1983), Viện BVTV (1999).

Họ Agromyzidae

130. *Agromyza* sp. - ruồi đục lá lúa.

- a) Dòi đục vào giữa 2 lớp biểu bì của lá, ăn chất xanh tạo thành đường hầm trên mặt lá lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Ghi nhận lần đầu tiên.

BỘ NHỆN NHỎ - ACARINA

Họ Eriophyidae

131. *Aceria tulipae* Kernel - nhện nhỏ 4 chân hại lúa.

- a) Trưởng thành và nhện non hại trên lá lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Nguyễn Văn Đỉnh (1994).

Họ Tarsonemidae

132. *Steneotarsonemus spinki* Smiley - nhện nhỏ hại lúa

- a) Trưởng thành và nhện non hút nhựa trên lá, trên bông.
- b) Hà Nội, Thừa Thiên Huế.
- c) Ngô Đình Hoà (1992), Nguyễn Văn Đỉnh (1994), Viện BVTV (1999).

Họ Tetranychidae - Nhện đỏ

133. *Oligonychus oryzae* Hirst - nhện đỏ hại lúa.

- a) Trưởng thành và nhện non chích hút nhựa trên lá lúa.
- b) Một số nơi thuộc Đồng bằng sông Cửu Long.
- c) Viện BVTV (1999).

PHẦN III

DANH LỤC CÁC LOÀI THIÊN ĐỊCH TRÊN CÂY LÚA

I. CÁC LOÀI CÔN TRÙNG KÝ SINH SÂU HẠI LÚA BỘ CÁNH MÀNG - HYMENOPTERA

Họ Ichneumonidae - ong cự

1. * *Amauromorpha accepta schoenobii* (Viereck) - ong cự
khoảng ngực.

Tên khác: *Eripternimorpha schoenobii*;
Amauromorpha schoenobii.

a) *Chilo suppressalis*, *Scirpophaga incertulas*, *Sesamia inferens*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở bên ngoài cơ thể vật chủ.

b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Quảng Ngãi, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nam, Nam Định, Phú Yên, Thái Bình, Vĩnh Phúc.

c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Viện BVTV (1999).

2. *Auberteterus alternecoloratus* (Cushman) - ong cự nâu
vàng khoang đen.

Tên khác: *Centeterus alternecoloratus*.

a) *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ
hoá từ nhộng vật chủ.

b) Vĩnh Phúc. Bổ sung: Yên Bái.

c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

3*. *Bathythrix* sp. (= *B. kywanae* Vierck?).

a) *Casinarina ajanta*, *Charops bicolor*, *Meteorus* sp. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ong ký sinh bậc 1.

b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Nguyên.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

4*. *Casinarina ajanta* Gupta et Maheshwary - ong cụ nâu đen.

a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở bên ngoài cơ thể vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Sơn La. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Nam Định.

c) Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm (1989, 1996).

5*. *Casinarina pedunculata pedunculata* (Szepligeti) - ong cụ nâu đen.

Tên khác: *Campoplex pedunculatus*.

a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ngoài vật chủ.

b) Hà Nội, Lạng Sơn.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

6*. *Charops bicolor* (Szepligeti) - ong kén đèn lồng.

Tên khác: *Zacharops narangae*; *Charops formosanus*.

a) *Parnara guttata*. *Naranga aenescens*, *Mythimna separata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén treo trên lá lúa.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Quảng Ngãi, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Phú Yên.

- c) Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

7. *Coccygomimus aethiops* (Curtis)

Tên khác: *Coccygomimus parnarae*, *Pimpla aethiops*.

- a) *Parnara guttata*, *Pelopidas mathias*, *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp., *Naranga aenescens*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây.

- c) Bùi Tuấn Việt (1990), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

8. *Coccygomimus luctuosus* (Smith)

Tên khác: *Pimpla luctuosa*.

- a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng.

b) Hà Tây.

- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

9. *Coccygomimus nipponicus* (Uchida).

Tên khác: *Pimpla spuria* var. *nipponica*.

- a) *Parnara guttata*, *Pelopidas mathias*, *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp., *Naranga aenescens*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng.

b) Hà Nội.

- c) Bùi Tuấn Việt (1990).

10. *Diadegma* sp.

- a) Chưa rõ ký chủ.

b) Lai Châu.

- c) Ghi nhận lần đầu trên lúa.

11. *Dioctes argenteopilosa* Cameron
 - a) Chưa rõ vật chủ.
 - b) Hà Tây, Nghệ An, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
12. *Enicospillus* sp.
 - a) *Mythimna separata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986).
13. *Eriborus ryukuensis* Momoi
 - a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).
14. *Eriborus sinicus* (Holmgren).
Tên khác: *Limneria sinica*.
 - a) *Sesamia inferens*, *Chilo suppressalis*, *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986).
- 15*. *Eriborus vulgaris* (Morley). Trước công bố là *Eriborus* sp.
Tên khác: *Dioctes vulgaris*.
 - a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hải Hưng, Nam Hà.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

16. *Gelis* sp.
- a) *Apanteles cypris*. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ nhộng ong ký sinh bậc 1.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).
- 17*. *Goryphus basilaris* Holmgren - ong cụ bụng khoang trắng.
- Tên khác: *Goryphus longicornis*, *Goryphus lemae*.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Sesamia inferens*, *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh sâu non tuổi cuối hoặc tiền nhộng hay nhộng vật chủ. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Hà Nội, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nam, Hà Tây, Hải Dương, Hưng Yên, Nam Định.
 - c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Bùi Tuấn Việt (1990).
18. *Henicospilus striatus* Cameron
- a) Chưa rõ vật chủ.
 - b) Hà Tây, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976).
19. *Ischnojoppa luteator* (Fabricius) - ong cụ nâu vàng.
- Trước công bố là *Atanyjoppa akonis*.
- Tên khác: *Ichneumon luteator*.
- a) *Pelopidas mathias*. Bổ sung: *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Bắc Thái, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Yên Bái.

- c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989, 1996),
Phạm Văn Lâm và CTV (1989).
- 20. *Isotima* sp.
 - a) *Scirpophaga incertulas*.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 21. *Itopectis naranyae* (Ashmead) - ong cụ nâu khoang
bụng đen.
Tên khác: *Nesopimpla naranyae*.
 - a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*,
Pelopidas mathias, *Naranga aenescens*, *Brachmia* sp.
Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Hà Nội, Ninh Bình, Hà Tây.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1990), Bùi Tuấn Việt (1990),
Phạm Văn Lâm (1991, 1996), Phùng Văn Xuân và
CTV (1998).
- 22. *Mesochorus* sp. - ong cụ mặt rộng.
 - a) *Apanteles cypris*. Ký sinh bậc hai.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).
- 23. *Metopius rufus browni* Ashmead - ong cụ vằn bụng.
 - a) *Parnara guttata*, *Mythimna separata*. Ký sinh nhộng.
Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Bắc Thái, Hà Tây, Lào Cai, Yên Bái.
 - c) Ghi nhận lần đầu tiên.
- 24. *Metopius* sp. - ong cụ vằn bụng.
 - a) Chưa rõ vật chủ.

- b) Bắc Thái.
 - c) Ghi nhận lần đầu tiên.
- 25* . *Phaeogenes* sp. - ong cụ nâu đen.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Hà Nội, Thái Bình. Bổ sung: Hà Nam, Hà Tây, Nam Định.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Bùi Tuấn Việt (1990), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
26. *Pimpla instigator* Fabricius - ong cụ đen.
- a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
 - b) Lào Cai, Nghĩa Lộ, Sơn La, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
27. *Stictopisthus* sp. (= *S. chinensis* Uchida?) - ong cụ mặt rộng.
- a) *Apanteles cypris*. Ký sinh đơn. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992, 1996).
- 28* . *Temelucha philippinensis* Ashmead - ong cụ nâu vàng.
- Tên khác: *Cremastus shirakii*.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp., *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Ch. auricilius*, *Sesamia inferens*, *Naranga aenescens*, *Paraponyx stagnalis*, *Parnara guttata*. Ký sinh đơn.

Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Ninh, Ninh Thuận, Phú Yên, Thái Nguyên.

c) Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Viện BVTV (1999).

29. *Temelucha stangli* (Ashmead) - ong cụt nâu vàng.

Tên khác: *Leptopygus stangli*.

a) *Scirpophaga incertulas*, *Sesamia inferens*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.

b) Hà Nội, Tiền Giang.

c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1996).

30. *Theronia* sp. (= *Theronia zebra diluta* Gupta?)

a) Chưa rõ vật chủ.

b) Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm (1996).

31. *Trathala flavo-orbitalis* (Cameron) - ong cụt nâu vàng.

Trước công bố là *Tranthala* sp.

Tên khác: *Tarytia flavo-orbitalis*.

a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm nhộng ở ngoài cơ thể vật chủ.

- b) Hà Nội, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nam, Hà Tây, Nam Định, Thái Bình, Vĩnh Phúc.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

32. *Trichomma cnaphalocrocis* Uchida

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non.
- b) Yên Bái, Hà Tây.
- c) Ghi nhận lần đầu tiên. Bổ sung: Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

33. *Triptonatus* sp.

- a) *Pelopidas mathias*. Ký sinh nhộng.
- b) Hà Nội.
- c) Vũ Quang Côn (1986).

34^{*}. *Xanthopimpla enderleini* Krieger - ong vàng không chấm đen.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Bổ sung: *Parnara guttata*, *Charops bicolor*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ. Đôi khi là ký sinh bậc hai.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Tiền Giang. Bổ sung: Bình Định, Phú Yên.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

35^{*}. *Xanthopimpla flavolineata* Cameron - ong cụt vàng không chấm đen.

Tên khác: *Xanthopimpla emaculata*.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Naranga aenescens*, *Brachmia* sp., *Casinaria ajanta*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ. Đôi khi là ký sinh bậc hai.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Lai Châu, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Sơn La, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Phú Yên.

c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Bùi Tuấn Việt (1990), Lê Xuân Huệ (1995).

36. *Xanthopimpla japonica* Krieger

a) Chưa rõ vật chủ.

b) Hà Tây, Hải Hưng.

c) Viện BVTV (1976).

37. *Xanthopimpla nodesta modesta* (Smith) - ong cự vàng lưng chấm đen.

a) *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Nghệ An.

c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

38. *Xanthopimpla punctata* (Fabricius) - ong cự vàng 8 chấm đen.

Tên khác:: *Ichneumon punctatus*.

a) *Parnara guttata*, *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lai Châu, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Phú Yên.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ

Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Bùi Tuấn Việt (1990), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).

39. *Xanthopimpla nr. stemmator* (Thunberg) - ong cụt vàng lưng chấm đen.

a) *Chilosuppressalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Tiền Giang.

c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

Họ Braconidae - Ong kén nhỏ

40. *Aleiodes narangae* (Rohwer).

Tên khác: *Rogas narangae*.

a) *Naranga aenescens*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm nhộng trong vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Quảng Ngãi, Sơn La.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

41. *Amyosoma chinensis* (Szepliget) - ong nâu đen ngực vàng.

Tên khác: *Bracon chinensis*.

a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh sâu non.

b) Bắc Thái, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang.

c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

42. *Apanteles angustibasis* Gahan - ong kén trắng nhỏ.
 Tên khác: *Cotesia angustibasis*.
 a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở cạnh xác vật chủ.
 b) Hà Nội.
 c) Phạm Văn Lâm (1992, 1996).
43. *Apanteles antipoda* Ashmead - ong kén trắng.
 a) *Spodoptera mauritia*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 b) Hà Tây.
 c) Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phạm Văn Lâm (1992, 1996).
- 44* *Apanteles cypris* Nixon - ong kén trắng ký sinh cuốn lá nhỏ. Trước đây định loại *A. parasae* Roh.
 Tên khác: *Cotesia cypris*.
 a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở cạnh xác vật chủ.
 b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Ngãi, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Phú Yên.
 c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Khuất Đăng Long (1994, 1998), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
45. *Apanteles javensis* Rhower - ong kén trắng
 a) *Pelopidas mathias*. Nội ký sinh sâu non.
 b) Hà Tây.
 c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998), Khuất Đăng Long (1998).

46. *Apanteles fundulus* Nixon - ong kén trắng.
a) Chưa rõ vật chủ.
b) Đồng bằng miền Bắc.
c) Khuất Đăng Long (1994).
47. *Apanteles hyposidrae* Wilkinson.
a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Nội ký sinh sâu non.
b) Hà Nội.
c) Vũ Quang Côn (1986).
48. *Apanteles significans* (Walker) - ong kén trắng.
a) Chưa rõ vật chủ.
c) Khuất Đăng Long (1994).
49. *Apanteles tabrobanæ* Cameron - ong kén trắng
a) Chưa rõ vật chủ.
b) Đồng bằng miền Bắc.
c) Khuất Đăng Long (1994).
50. *Apanteles* sp. - ong kén trắng.
a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
b) Hà Nội.
c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992a), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Viện BVTV (1999).
51. *Bracon hispæ* Viereck (?) - ong vàng ký sinh sâu gai.
a) *Dicladispa armiger*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh sâu non.
b) Hà Nội.
c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
52. *Bracon onukii* Watanabe - ong vàng.
a) *Sesamia inferens*. Ký sinh sâu non.

- b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
53. *Bracon* sp1. - ong vàng ký sinh sâu đục thân.
- a) *Scirpophaga incertulas*. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Tiền Giang.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
54. *Bracon* sp2. - ong vàng.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Quảng Ngãi.
 - c) Ghi nhận lần đầu tiên.
- 55* *Cardiochiles* sp. - ong đen to.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm nhộng ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình.
Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hải Phòng, Phú Yên, Quảng Ngãi.
 - c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Viện BVTV (1999), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
56. *Chelonus munakatae* Munakata
- a) *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh trứng - sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
57. *Chelonus* sp.
- a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh trứng - sâu non.
 - b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Tiền Giang.

- c) Ghi nhận lần đầu tiên.
58. *Cotesia cirphicola* (Bhatnagar) - ong kén trắng.
- a) *Mythimna separata*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở sát gốc lúa.
- b) Hà Tây.
- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998), Khuất Đăng Long (1994).
59. *Cotesia flavipes* Cameron - ong vàng kén trắng. Trước công bố là *A. chilonis* (?)
- Tên khác: *Apanteles flavipes*.
- a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Sesamia inferens*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
- b) Đồng bằng miền Bắc, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Khuất Đăng Long (1994, 1998).
- 60*. *Cotesia kariyai* (Watanabe) - ong kén trắng. Trước đây công bố là *Apanteles* aff. *ruficrus* Haliday.
- a) *Naranga aenescens*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở bên ngoài cơ thể vật chủ.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hải Phòng, Long An, Ninh Bình, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Nguyên, TP. Hồ Chí Minh, Thừa Thiên Huế.
- c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998), Khuất Đăng Long (1998).

- 61^{*}. *Cotesia ruficrus* (Haliday) - ong kén trắng.
 Tên khác: *Apanteles ruficrus* Haliday.
- a) *Mythimna separata*, *M. venalba*, *M. loreyi*, *Spodoptera mauritia*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình. Bổ sung: Hà Nam, Nam Định, Vĩnh Phúc.
 - c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Khuất Đăng Long (1994, 1998), Lê Xuân Huệ (1995).
62. *Dacnusa* sp.
- a) *Nymphula depunctatus*.
 - b) Tiền Giang, Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
63. *Dolichogenidea agilis* (Ashmead) - ong kén trắng.
- a) Chưa rõ vật chủ.
 - b) Phía Bắc.
 - c) Khuất Đăng Long (1998).
64. *Dolichogenidea baoris* (Wilkinson) - ong kén trắng.
 Tên khác: *Apanteles baoris* Wilkinson, *Apanteles parnarae*.
- a) *Parnara guttata*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở cạnh xác vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Tiền Giang. Bổ sung: Nghệ An.
 - c) Phạm Văn Lâm (1992, 1996), Khuất Đăng Long (1994, 1998), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 65^{*}. *Exoryza Schoenobii* (Wilkinson) - ong kén trắng.
 Tên khác: *Apanteles schoenobii*.

- a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Ch. auricilius*, *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở cạnh xác vật chủ.
 - b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Nghệ An, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh.
 - c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1992, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Khuất Đăng Long (1994, 1998), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
66. *Hormius* sp.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
 - b) Hà Nội, Tiền Giang.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
67. *Hygroplitis russatus* (Haliday).
- a) *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
68. *Iphiaulax garampiana* Matsumura
- a) Chưa rõ vật chủ.
 - b) Bắc Thái, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976).
69. *Macrocentrus cnaphalocrocis* He & Lou - ong nâu vàng đốt chấu sau to. Trước đây xác định là *Macrocentrus philippinensis* Ashmead.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài vật chủ.

- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Quảng Ngãi, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

70*. *Meteorus* sp. - ong kén có dây dài.

- a) *Mythimna separata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
- b) Hà Nội, Hải Hưng. Bổ sung: Hà Tây, Hải Phòng, Thái Bình.
- c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

71. *Microplitis pallidipes* Szepliget - ong kén xám.

- a) *Naranga aenescens*, *Mythimna separata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh sâu non. Làm kén ở ngoài cơ thể vật chủ.
- b) Hà Tây. Bổ sung: Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

72. *Opius* sp. - ong vàng nhỏ râu dài.

- a) *Agromyza*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh dòi.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

73. *Orgilus ashmeadi* Viereck

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh sâu non.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

74. *Rhaconotus oryzae* Wilkinson - ong nâu vàng sọc lưng.
 - a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh tập thể. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Tiền Giang.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996).
75. *Rhaconotus schoenobivorus* (Rohwer).
 - a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh tập thể. Ký sinh sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
76. *Rhysipolis meditor* (Haliday) (hay *R. decorator*)
 - a) *Brachmia* sp. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội. Bổ sung: Hà Tây.
 - c) Vũ Quang Côn (1986), Belokobylskij, Vũ Quang Côn (1988), Phạm Văn Lâm (1989, 1996).
77. *Rhysipolis parnarae* Belokobylskij et Con.
 - a) *Parnara guttata*, *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh tập thể. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1990), Belokobylskij, Vũ Quang Côn (1988), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
78. *Stenobracon maculata* Matsumuta.
 - a) Chưa rõ vật chủ.
 - b) Hà Giang, Hà Tây, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976).
79. *Stenobracon nicevillei* (Bingham) - ong vàng ống đẻ trứng dài.
 - a) Chưa rõ vật chủ.

b) Hà Tây.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

80. *Synaldis* sp. (= *Aspilota* sp.).

a) Chưa rõ quan hệ, cùng với ong *Rhysipolis parnarae* và *Apanteles baoris*.

b) Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996).

81^{*}. *Tropobracon schoenobii* (Viereck)

a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Sesamia inferens*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh sâu non.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Tiền Giang. Bỏ sung: Hà Nam, Hải Phòng, Nam Định.

c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

Họ Chalcididae - ong đen đuôi to

82. *Antrocephalus apicalis* (Walker).

a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây.

c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1991, 1996), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).

83^{*}. *Brachymeria excarinata* Gahan - ong đen đuôi to

a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp., *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng. Bỏ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.

- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Xuân Huệ (1995).

84*. *Brachymeria lasus* (Walker) - ong đen đuôi to chân vàng.

Tên khác: *Brachymeria obscurata*.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Psalis securis*, *Melanitis leda*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.

- b) Bắc Thái, Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Nam Định.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

85*. *Brachymeria secundaria* (Ruschka) - ong đen đuôi to.

- a) *Charops bicolor*. Ký sinh đơn, Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng.

- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996).

86. *Brachymeria* sp. - ong đen đuôi to.

- a) *Temelucha philippinensis*. Ký sinh đơn. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

- b) Hà Nội, Hà Tây.

- c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

Họ Eurytomidae

87*. *Eurytoma* sp. - ong đen thân xù xì.

- a) *Apanteles baoris*. *A. cypris*, *A. ruficrus*, *A. aff.*

ruficus, *Charops bicolor*. Bổ sung: *Casitaria ajanta*, *Goniozus hanoiensis*. Ký sinh đơn. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Hải Phòng, Nam Định, Ninh Bình, Quảng Ngãi, Thái Bình, Thái Nguyên.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1991, 1996).

Họ Pteromalidae

88. *Proriceoscytus mirificus* (Girault).

Tên khác: *Obtusiclava oryzae*.

a) *Orseolia oryzae*. Ký sinh đơn. Ký sinh dòi và nhộng muỗi năn.

b) Hà Nội, Hà Tây, Quảng Ngãi. Bổ sung: Khánh Hoà, Phú Yên.

c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

89. *Schizonotus* sp. (?) - ong xanh mắt đỏ to.

a) *Apanteles cypris*, *Charops bicolor*. Bổ sung: *Goniozus hanoiensis*, *Temelucha philippinensis*. Ký sinh đơn. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng.

c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992, 1996).

90. *Trichomalopsis apanteloctena* (Crawford) - ong xanh mắt đỏ.

a) *Apanteles angustibasis*, *A. baoris*, *A. cypris*, *A. ruficus*, *A. aff. ruficus*, từ ổ trứng *S. incertuiras*, *Rhysipolis miditator*, *Rh. parnarae*. Bổ sung: *Charops bicolor*, *Goniozus hanoiensis*. Ký sinh đơn, Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Thái

Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hải Phòng, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989).

91* . *Trichomalopsis deplanata* Kamijo et Grisell - ong xanh mắt đỏ.

- a) *Apanteles cypris*, *Halidayia luteicornis*, *Charops bicolor*, *Casinaria ajanta*. Bổ sung: *Meteorus* sp., *Argyrophylax nigrotibialis*. Vừa ký sinh đơn vừa ký sinh tập thể. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hải Phòng, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Bình, Thái Nguyên.

- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996).

92. *Trichomalopsis shirakii* Crawford - ong xanh mắt đỏ.

- a) *Brachymeria excarinata*, *Xanthopimpla emaculata*. Ký sinh bậc 2.

- b) Hà Nội.

- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).

Họ Eulophidae

93. *Elachertus* sp1.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể . Nội ký sinh sâu non.

- b) Hà Nội, Tiền Giang.

- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

94. *Elachertus* sp2.
- a) *Sesamia inferens*. Ký sinh nhộng.
 - b) Hà Tây.
 - c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1996).
95. *Euplectrus* sp.
- a) *Naranga aenescens*. Ký sinh tập thể. Ngoại ký sinh sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
96. *Hemiptarsenus* sp.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1989).
- 97* . *Ootetrastichus formosanus* Timberlake - ong ăn trứng rầy.
- Tên khác: *Tetrastichus formosanus*.
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh và ăn trứng rầy. Hoá nhộng trong bẹ lá nơi ổ trứng rầy đã bị ăn hết.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992b, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).
98. *Pediobius* sp.
- a) *Apanteles cypris*. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986).

99. *Stenomesus japonicus* (Ashmead).
a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh sâu non.
b) Hà Nội.
c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).
100. *Tetrastichus ayyari* Rohwer (?)
a) *Chilo suppressalis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
b) Hà Nội.
c) Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phạm Văn Lâm (1996).
101. *Tetrastichus schoenobii* Ferriere - ong xanh ăn trứng dục thân.
a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh và ăn trứng. Ký sinh tập thể, Hoá nhộng trong ổ trứng vật chủ.
b) Cần Thơ, Cửu Long, Đồng Tháp, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Quảng Ngãi, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nam, Hải Phòng, Nam Định, Ninh Bình, Thái Nguyên, Thanh Hoá.
c) Phạm Bình Quyền và CTV (1973), Viện BVTV (1976, 1999), Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Hà Quang Hùng (1984), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986), Lương Minh Châu (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
102. *Tetrastichus* sp1. - ong xanh.
a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ. b) Hà Nội, Tiền Giang.

- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
103. *Tetrastichus* sp2. - ong nâu ngọn râu đen.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
104. *Tetrastichus* sp3. - ong xanh.
- a) *Paraponyx stagnalis*. Ký sinh nhộng (?).
- b) Tiền Giang.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
105. *Tetrastichus* sp4.
- a) *Temelucha philippinensis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
106. *Tetrastichus* sp5.
- a) *Pelopidas mathias*. Ký sinh tập thể. Ký sinh nhộng. Vũ hoá từ nhộng vật chủ.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
107. *Tetrastichus* sp6. (?)
- a) *Orseolia oryzae*. Vũ hoá từ dành lúa bị hại.
- b) Hà Tây, Khánh Hoà, Phú Yên.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
108. *Trichospilus diatraeae* Chirian et Margabandhu.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh nhộng.
- b) Hà Nội.
- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989).

Họ Elasmidae - Ong đốt chấu sau to dẹt

109^{*}. *Elasmus claripennis* (Cameron) - ong xanh bụng vàng.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh tập thể. Ký sinh sâu non. Hoá nhộng cạnh xác vật chủ. Đôi khi ký sinh bậc 2 trên *Apanteles cypris*, *Bracon* sp.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Hà Nam, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Nguyên, Vĩnh Phúc.
- c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1992a, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

110. *Elasmus* sp1. (= *E. hyblaeae* ?) - ong xanh đen.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh sâu non. Hoá nhộng cạnh xác vật chủ.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

111. *Elasmus* sp2. - ong xanh đen nhỏ.

- a) *Apanteles cypris*, *Goniozus hanoiensis*. Ký sinh tập thể. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.
- b) Hà Nội, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1991, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Encyrtidae

112. *Cheiloneus* sp. - ong phiến thuẫn có lông cứng.

- a) Các ong Dryinidae. Ký sinh bậc 2. Vũ hoá từ ký sinh bậc 1.

- b) Tiền Giang.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992b, 1996).
113. *Copidosoma* sp. - ong đa phôi.
 Tên khác: *Litomastix*.
- a) *Mythimna separata*. Ký sinh đa phôi. Nội ký sinh sâu non. Hoá nhộng trong vật chủ.
 - b) Hà Nội.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).
- 114*. *Copidosomopsis coni* Trjappitzin, Voinovich et Sharkov - ong đa phôi.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*. Ký sinh đa phôi. Nội ký sinh trứng - sâu non. Hoá nhộng trong vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lâm Đồng, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên.
 - c) Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
115. *Ooencyrtus* sp.
- a) *Leptocorisa* spp. Ký sinh tập thể. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Eupelmidae

116. *Anastatus* sp. (?)
- a) *Atractomorpha* spp. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1996).

117. *Neanastatus cinctiventris* Girault

Tên khác: *Neanastatus grallarius* (Masi).

a) *Orseolio oryzae*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng.

b) Hà Nội, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Ngãi. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

118. *Neanastatus oryzae* Ferriere

a) *Orseolia oryzae*. Ký sinh đơn. Ký sinh nhộng.

b) Hà Nội, Hà Tây, Khánh Hoà, Phú Yên, Quảng Ngãi. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Trichogrammatidae - Ong mắt đỏ

119*. *Oligosita aesopi* Girault.

a) *Nilaparvata lugens*. *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.

b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình, Tiền Giang.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992b, 1996) Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998), Viện BVTV (1999).

120. *Oligosita naitas* Girault

a) *Nephotettix virescens*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.

b) Hà Tây.

c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

121*. *Trichogramma chilonis* Ishii - ong mắt đỏ màu vàng.

a) *Scirpophaga incertulas*, *Naranga aenescens*, *Chilo suppressalis*, *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara*

guttata. Vừa ký sinh đơn, vừa ký sinh tập thể (phụ thuộc trứng vật chủ). Ký sinh trứng.

b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình.

c) Phạm Bình Quyền và CTV (1973), Viện BVTV (1976), Hà Quang Hùng (1984), Phạm Văn Lâm (1985, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

122* *Trichogramma japonicum* Ashmead - ong mắt đỏ màu đen.

a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Naranga aenescens*, *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*, *Chilo auricilius*, *Sesamia inferens*, *Mythimna separata*, *Euproctis* sp., *Sepedon* sp. Ký sinh đơn hoặc tập thể (phụ thuộc trứng vật chủ). Ký sinh trứng.

b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Quảng Ninh, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Hải Phòng, Ninh Bình, Ninh Thuận, Thái Nguyên.

c) Phạm Bình Quyền và CTV (1973), Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Mai Quý và CTV (1981), Hà Quang Hùng (1984), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Viện BVTV (1999).

123* *Trichogrammatoidea* sp. - ong mắt đỏ diên cánh dài. Trước công bố là *Trichogramma* sp2.

a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Naranga aenescens*, *Dicladispa armigera*.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Tiền Giang.

- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1991, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Mymaridae

- 124.* *Anagrus flaveolus* Waterhouse. Trước công bố là *Anagrus* sp1.
Tên khác: *Anagrus nilaparvatae* Pang et Wang.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Tiền Giang.
c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1991, 1992b, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989), Viện BVTV (1999).
- 125.* *Anagrus optabilis* (Perkins). Trước công bố là *Anagrus* sp2.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Tiền Giang.
c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1991, 1992b, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989).
126. *Gonatocerus cincticipitis* Sahad.
a) *Nephotettix virescens*. Ký sinh trứng.
b) Hà Tây.
c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 127.* *Gonatocerus* sp.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.

- b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình, Tiền Giang.
 - c) Hà Quang Hùng (1984), Phạm Văn Lâm (1989, 1992b, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989), Viện BVTV (1999).
128. *Mymar taprobanicum* Ward - ong cánh hình bơi chèo.
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992b, 1996).

Họ Scelionidae Ong đen ký sinh trứng

129. *Gryon clavaerus*.
- a) Trứng của Heteroptera.
 - b) Hà Nội.
 - c) Lê Xuân Huệ và CTV (1995)
130. *Gryon cromion* Kozlov et Le
- a) *Leptocorisa* spp. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
 - b) Đắc Lắc, Gia Lai, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Long An, Trà Vinh.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
131. *Gryon hogenakalensis* Sharma
- a) *Cletus punctiger* và các loài *Cletus* khác. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
 - b) Đắc Lắc, Gia Lai, Hà Nội.
 - c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phạm Văn Lâm (1996).

132. *Gryon tonkinensis*.
a) Trứng của Heteroptera.
b) Hà Nội.
c) Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
133. *Gryon nixon* Masner
a) *Leptocoris* acutà. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
b) Hà Tây.
c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
134. *Macroteteia crawfordi*.
a) Trứng của Tettigonidae.
b) Hà Nội.
c) Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
135. *Macroteteia demades*
a) Trứng của Tettigonidae.
b) Hà Nội.
c) Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
136. *Platyscelio abnormis* crawford
a) Chưa rõ vật chủ.
b) Bà Rịa - Vũng Tàu.
c) Ghi nhận lần đầu tiên trên lúa.
137. *Scelio acontes*.
a) Trứng của Acrididae.
b) Hà Nội.
c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
138. *Scelio ancilla*.
a) Trứng của Acrididae.
b) Hà Nội, Hải Phòng.

- c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
- 139. *Scelio oxyae* (Girault) - ong đen to.
 - a) *Oxya* spp., *Atractomorpha* spp. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Nội.
 - c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
- 140. *Scelio satpurus*.
 - a) Trứng của *Acrididae*.
 - b) Bắc Thái, Hà Nội, Sơn La.
 - c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
- 141. *Telenomus abnormis*.
 - a) *Euproctis similis*. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Nội.
 - c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
- 142. *Telenomus cyrus* Nixon
 - a) *Scotinophara lurida*, *Nezara viridula*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 143. *Telenomus dentus* Kozlov et Le
 - a) *Psalis securis*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
 - b) Gia Lai, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng.
 - c) Phạm Văn Lâm (1992c), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995)
- 144*. *Telenomus dignus* Gahan
 - a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
 - b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Long

- An, Quảng Ngãi, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú.
- c) Phạm Bình Quyền và CTV (1973), Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Mai Quí và CTV (1981), Hà Quang Hùng (1984), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
145. *Telenomus olynthus* Nixon
- a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh trứng.
- b) Hà Nội, Vĩnh Phú.
- c) Vũ Quang Côn (1986), Lê Xuân Huệ (1994).
146. *Telenomus remus* Nixon (?)
- a) *Spodoptera mauritia*. Ký sinh trứng.
- b) Hà Tây.
- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 147^{*}. *Telenomus rotundus* Le. Trước công bố là *Telenomus* sp2.
- a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
- b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Ninh Thuận.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1996), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).
148. *Telenomus rowani* Gahan
- a) *Scirpophaga incertulas*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Long An, Quảng Ninh, Vĩnh Phú.
- c) Phạm Bình Quyền và CTV (1973), Nhóm điều tra sâu có ích (1978), Hà Quang Hùng (1984), Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1992c,

1996), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

149. *Telenomus rudus*

- a) *Scotinophara lurida*, *Nezara viridula*. Ký sinh trứng.
- b) Hà Nội.
- c) Lê Xuân Huệ và CTV (1995).

150*. *Telenomus subitus* Le

- a) *Andrallus spinidens*, *Piezodorus rubrofasciatus*, *Scotinophara lurida*. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
- b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Long An, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992, 1996), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

151. *Telenomus triptus* Nixon

- a) *Scotinophara lurida*. Ký sinh trứng.
- b) Hà Tây.
- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

152. *Telenomus* sp1.

- a) *Menida* sp. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1996).

153. *Telenomus* sp2.

- a) *Cletus* spp. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1996)

154. *Trissolcus monirus* Le

- a) *Andrallus spinidens*. *Scotinophara* spp. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.

b) Đắc Lắc, Hà Nội.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1996), Lê Xuân Huệ (1994).

155. *Trissolus reticus*.

a) *Piezodorus rubrofasciatus*. Ký sinh trứng.

b) Bắc Thái, Hà Nội. Bổ sung: Ninh Thuận.

c) Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995), Phạm Văn Lâm (1996).

156. *Trissolcus rudus* Le

a) *Nezara viridula*, *Scotinophara* spp. Ký sinh đơn. Ký sinh trứng.

b) Hà Nội.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1996), Lê Xuân Huệ (1994), Lê Xuân Huệ và CTV (1995).

Họ *Platyasteridae*

157. *Platyaster foersteri* (Gahan) - ong đa phôi.

a) *Orseolia oryzae*. Ký sinh đa phôi. Nội ký sinh sâu non. Hoá nhộng trong vật chủ.

b) Quảng Ngãi.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

158^{*}. *Platyaster oryzae* Cemerón - ong ký sinh đa phôi.

a) *Orseolia oryzae*. Ký sinh đa phôi. Nội ký sinh sâu non. Hoá nhộng trong vật chủ.

b) Hà Nội, Hà Tây, Khánh Hoà, Quảng Ngãi. Bổ sung: Phú Yên.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1996), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

Họ Ceraphronidae

- 159^{*}. *Aphanogmus* sp. Trước công bố là *Ceraphron* sp.
a) *Temelucha philippinensis*, *Apanteles cypris*, *A. aff. ruficrus*, *Goniozus hanoiensis*. Bổ sung: *Meteorus* sp.
b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng. Bổ sung: Hà Nam, Nam Định, Thái Bình.
c) Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1989, 1992a, 1992c, 1996).

Họ Dryinidae - Ong kiến

160. *Echthrodelphax farchildii* Perkins - ong kiến có cánh.
Tên khác: *Echthrodelphax bicolor* Esaki et Hashimoto.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh. Hoá nhộng trên mặt lá hoặc bẹ lá lúa.
b) Hà Tây.
c) Phạm Văn Lâm (1992b, 1996).
- 161^{*}. *Haplogonatopus apicalis* Perkins
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh rầy non và rầy trưởng thành. Hoá nhộng trên mặt lá hoặc bẹ lá lúa.
b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình.
c) Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phạm Văn Lâm (1991, 1992b, 1996).
- 162^{*}. *Pseudogonatopus flavifemur* Esaki et Hashimoto.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh. Hoá nhộng trên mặt lá hoặc bẹ lá lúa.

- b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phạm Văn Lâm (1991, 1992b, 1992c, 1996).
- 163^{*}. *Pseudogonatopus hospes* Perkins.
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh. Hoá nhộng trên mặt lá hoặc bẹ lá lúa.
 - b) Hà Nội, Thái Bình.
 - c). Phạm Văn Lâm (1991, 1992b, 1992c, 1996).
164. *Pseudogonatopus sarawaki* Moczar
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh đơn. Ngoại ký sinh. Hoá nhộng trên mặt lá hoặc bẹ lá lúa.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992b, 1992c, 1996).

Họ Bethylidae

- 165^{*}. *Goniozus hanoiensis* Gordh - ong ngoại ký sinh.
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Brachmia* sp. Ký sinh tập thể. Ngoại ký sinh sâu non. Hoá nhộng cạnh xác vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Nam Hà, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Nghệ An, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Nguyên, Vĩnh Phúc.
 - c) Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1996), Vũ Quang Côn (1986, 1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

BỘ HAI CÁNH - DIPTERA

Họ Pipunculidae - Ruồi đầu to

- 166*. *Pipunculus mutillatus* Loew
- a) *Nephotettix virescens*, *N. nigropictus*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh.
 - b) Hà Nội, Hải Hưng. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
 - c) Phạm Văn Lâm (1992c).
167. *Tomosvaryella subvirescens* (Loew) - ruồi đầu to vai vàng. Trước đây định loại là *T. oryzaetora* Koizumi (?)
- a) *Nephotettix virescens*, *N. nigropictus*, *Nilaparvata lugens*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh.
 - b) Hà Nội. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992c).

Họ Larvaevoridae (= Tachinidae)

168. *Argyrophylax nigrotibialis* (Baranov) - ruồi ký sinh kén bột trắng.
- a) *Pelopidas mathias*. Ký sinh tập thể. Nội ký sinh sâu non. Hoá nhộng ngoài vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây. Bổ sung: Quảng Ngãi.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992c).
169. *Ceromyia silacea* Meiger
- a) *Parnata guttata*. Ký sinh sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
- 170*. *Cuphacera viria* (Fabricius).
- Tên khác: *Peletieria varia*.
- a) *Mythimna separata*. Nội ký sinh sâu non.

- b) Hà Nội, Hà Giang.
 - c) Viện BVTV (1976), Vũ Quang Côn (1986), Phạm Văn Lâm (1991).
- 171 *. *Halidaya luteicornis* Walker - ruồi ký sinh bụng hồng.
- a) *Parnara guttata*. Ký sinh đơn. Nội ký sinh. Hoá nhộng ngoài vật chủ.
 - b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Quảng Ngãi.
 - c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1985, 1989), Vũ Quang Côn (1986, 1990), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).
172. *Metoposisyrops pyralidis* Rhichter
- a) *Scirpophaga incertulas*, *Chilo suppressalis*. *Chilo auricilius*. Nội ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986).
173. *Nemorilla maculose* Meigen - ruồi đen nhộng đỏ
- a) *Parnara guttata*. Ký sinh sâu non.
 - b) Hà Tây.
 - c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
174. *Peribaea orbata* (Wiedemann).
- a) *Mythimna separata*, *M. venalba*. Nội ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội.
 - c) Vũ Quang Côn (1986).
175. *Servilla* sp.
- a) *Mythimna separata*. Nội ký sinh sâu non.

- b) Hà Nội.
- c) Vũ Quang Côn (1986).

176. *Thecocarcelia linearifrons* Wulp.

- a) *Parnara guttata*. Nội ký sinh sâu non.
- b) Hà Nội.
- c) Vũ Quang Côn (1986, 1990).

177* . *Thecocarcelia oculata* Baranov.

- Tên khác: *Thecocarcelia parnarae* Chao.
- a) *Parnara guttata*. Nội ký sinh sâu non.
 - b) Hà Nội, Hà Tây.
 - c) Ghi nhận lần đầu tiên.

BỘ CÁNH CUỐN - STREPSIPTERA

Họ Elenchiaie

178. *Elenchus* sp.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. Ký sinh rầy non và rầy trưởng thành.
- b) Cần Thơ, Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lương Minh Châu (1989).

II. CÁC LOÀI BẮT MỒI ĂN THỊT TRÊN ĐỒNG LÚA

BỘ CHUỒN CHUỒN - ODONATA

Họ Coenagridae - Chuồn chuồn kim

- 179* . *Agriocnemis femina femina* (Brauer). Trước công bố là *Agriocnemis* sp.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix virescens*, *N. nigropictus*, *Cofana spectra*, bướm *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Hà Nội, Hà Tây. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Hải Phòng, Hưng Yên, Nam Định, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Libeluridae - Chuồn chuồn ngô

180. *Brachythemis contaminata* Fabricius

- a) Các loài rầy hại lúa, bướm *Cnaphalocrocis medinalis*,...
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992c), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

BỘ BỘ NGỰA - MANTODEA

Họ Mantidae

181. *Empusa unicornis* (Linnaeus).

- a) Bướm *Parnara guttata*, các loài rầy, bướm khác trên ruộng lúa. Bổ sung: *Chondracris rosea rosea*.
- b) Bắc Thái, Hà Nội, Nghĩa Lộ.
- c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

BỘ CÁNҺ THẮNG - ORTHOPTERA

Họ Tettigonidae - Sắt sành

182. *Conocephalus bispinatus* Pitkin - muồm muồm nhỏ.

a) Lương tính dinh dưỡng: ngoài lá và bông lúa, loài này còn ăn trứng bộ xít *Leptocorisa* spp., ổ trứng *Scirpophaga incertulas*, các loài rầy lúa, nhộng *Naranga aenescens*.

b) Lâm Đồng.

c) Lưu Tham Muu (1985).

183. *Conocephalus chinensis* Rettenbacher

a) Con mỗi như loài trước.

b) Hà Giang, Hải Phòng, Hoà Bình, Nam Hà, Nghệ An, Sơn La, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.

c) Mai Quý và CTV (1981).

184. *Conocephalus longipennis* (Le Huan).

a) Con mỗi như loài trước.

b) Lâm Đồng.

c) Lưu Tham Muu (1995).

185. *Conocephalus maculatus* (Le Guillou).

a) Con mỗi như loài trước.

b) Hà Tây, Thanh Hoá, Tuyên Quang. Bổ sung: Hà Nội, Hà Nam, Nam Định, Thái Bình.

c) Mai Quý và CTV (1981), Lưu Tham Muu và CTV (1995).

186. *Conocephalus melas* De Haan.

a) Con mỗi như loài trước.

b) Hà Bắc, Hà Tây, Hoà Bình, Sơn La.

c) Mai Quý và CTV (1981).

187. *Conocephalus oceanicus* (Le Guillou)

- a) Con mồi như loài trước.
- b) Đồng Nai.
- c) Lưu Tham Mưu (1995).

Họ Gryllidae - Dế

188. *Anaxipha* sp.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Nilaparvata lugens*.
- b) Hà Tây. Bổ sung: Cần Thơ, Hà Nội, Tiền Giang.
- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

189. *Metioche vittaticollis* (Stal) - dế nhảy.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Nilaparvata lugens*.
- b) Hà Tây. Bổ sung: Cần Thơ, Hà Nội, Tiền Giang.
- c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

BỘ CÁNH DA - DERMAPTERA

Họ Forficulidae - Cánh da đuôi kìm

190. *Forficula* sp.

- a) *Mythimna separata*, *Naranga aenescens*, sâu non nhiều loài thuộc bộ cánh vẩy trên lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

Họ Chelisochidae

191. *Proreus simulans* (Stal) - con đuôi kìm.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Naranga aenescens*, *Parnara guttata*.

b) Hà Tây.

c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

BỘ CÁNH NỬA - HEMIPTERA

Họ Miridae - Bộ xít mù

192*. *Cyrtorhinus lividipennis* Reuter - bộ xít mù xanh.

a) *Nephotettix virescens*, *N. nigropictus*, *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Cofana spectra*, *Recilia dorsalis*. Ăn trứng và rầy non tuổi 1.

b) An Giang, Bắc Thái, Cần Thơ, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Kiên Giang, Long An, Nam Hà, Ninh Thuận, Quảng Ngãi, Sơn La, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Ninh, Bình Định, Hà Nam, Hải Phòng, Khánh Hoà, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Thừa Thiên Huế, Vĩnh Phúc.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Phạm Văn Lâm (1985, 1989; 1992b), Trung tâm BVTV miền Trung (1992).

193. *Cyrtorhinus chinensis* (Stal).

a) Con mồi như loài *C. lividipennis*.

b) Hà Nội.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

Họ Nabidae - Bộ xít ăn sâu giả

194. *Arbela nitidula* Stal

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Hà Bắc, Quảng Ninh.

c) Mai Quí và CTV (1981).

195. *Nabis capsiformis* Germar

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* Spp.
- b) Bắc Thái, Gia Lai - Kon Tum, Hà Tây, Hoà Bình, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Phú Yên.
- c) Viện BVTV (1976), Đặng Đức Khuong (1990), Phạm Văn Lâm (1991).

Họ Reduviidae - Bộ xít ăn sâu

196. *Acanthaspis ruficeps* Hsiao

- a) Các loài côn trùng hại trên đồng lúa.
- b) Hà Bắc, Hà Tây, Lai Châu, Nghĩa Lộ.
- c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

197. *Agriophodrus* sp.

- a) Các loài rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae, sâu non các loài bướm.
- b) Hà Tây, Vĩnh Phú.
- c) Mai Quí và CTV (1981).

198. *Coranus* sp1.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và các loài rầy hại lúa.
- b) Hải Hưng, Lào Cai, Vĩnh Phú.
- c) Viện BVTV (1976).

199. *Coranus* sp2.

- a) Các loài rầy hại lúa.
- b) Hà Tây.
- c) Viện BVTV (1976).

200. *Coranus* sp3.
a) Các loài rầy hại lúa.
b) Bắc Thái, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976).
201. *Cosmolestes annulipes* Distant
a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae.
b) Nghĩa Lộ, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
202. *Cosmolestes* sp.
a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae.
b) Bắc Thái.
c) Mai Quí và CTV (1981).
203. *Cydnocoris crocatus* Stal.
a) Các sâu non thuộc bộ cánh vẩy.
b) Bắc Thái, Hà Tây, Lào Cai, Nghệ An.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
204. *Cydnocoris tabularis* Distant.
a) Sâu non bộ cánh vẩy.
b) Hà Tây.
c) Mai Quí và CTV (1981).
205. *Ectomocoris flavomaculatus* Stal
a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae, rệp muội hại lúa.
b) Hà Bắc, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976).

206. *Ectomocoris* sp.
- a) Các loài rầy và rệp muội hại lúa.
 - b) Bắc Thái, Hải Hưng.
 - c) Viện BVTV (1976).
207. *Ectrychotes crudelis* Fabricius
- a) Nhiều loài côn trùng trên đồng lúa.
 - b) Cần Thơ, Đắc Lắc, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Ninh Thuận, Quảng Trị, Thanh Hoá, Tiền Giang.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1989), Đặng Đức Khuong (1990).
208. *Endochus* sp1. (= *E. albomaculatus* Stal ?)
- a) Nhiều côn trùng trên đồng lúa.
 - b) Nghĩa Lộ.
 - c) Viện BVTV (1976).
209. *Endochus* sp2.
- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
 - b) Hải Hưng.
 - c) Viện BVTV (1976).
210. *Euagoras plagiatus* Burmeister.
- a) *Leptocorisa acuta* và các loài *Leptocorisa* khác.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
211. *Harpactor costalis* Stal
- a) Sâu non bộ cánh vẩy, các loài rầy hại lúa.
 - b) Nghệ An, Quảng Trị, Sơn La, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.

- c) Mai Quí và CTV (1981).
212. *Harpactor fuscipes* Fabricius
- a) *Leptocorisa acuta*, *Leptocorisa* spp. và rầy họ Delphacidae, sâu non cánh vẩy.
 - b) Gia Lai - Kon Tum, Vĩnh Phú.
 - c) Mai Quí và CTV (1981), Đặng Đức Khuong (1990).
213. *Harpactor marginellus* Fabricius
- a) Nhiều loài côn trùng khác nhau trên lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
214. *Harpactor tricolor* Reuter
- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
 - b) Bắc Thái, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Quảng Ninh, Sơn La.
 - c) Mai Quí và CTV (1981).
215. *Lisarda anulosa* China
- a) Các côn trùng hại lúa.
 - b) Đắc Lắc.
 - c) Đặng Đức Khuong (1990).
216. *Oncocephalus confuscus* Hsiao
- a) Rệp muội, rầy họ Jassidae, sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Tây, Thanh Hoá.
 - c) Viện BVTV (1976).
217. *Oncocephalus philippinus* Lethierry
- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Hải Hưng, Nghĩa Lộ.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

218. *Oncocephalus pudicus* Hsiao
- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Hà Bắc, Hà Giang, Hải Hưng, Hà Tây, Lạng Sơn, Ninh Bình.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
219. *Oncocephalus* sp1.
- a) Nhiều côn trùng trên lúa.
 - b) Nghĩa Lộ,
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
220. *Oncocephalus* sp2.
- a) Các côn trùng hại lúa.
 - b) Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ.
 - c) Viện BVTV (1976).
221. *Oncocephalus* sp3.
- a) Nhiều côn trùng trên lúa.
 - b) Hà Bắc.
 - c) Viện BVTV (1976).
222. *Opisthoplatys cormitus* Distant
- a) Các côn trùng nhỏ trên lúa.
 - b) Hoà Bình.
 - c) Mai Quí và CTV (1981).
223. *Pirates affinis* Serville
- a) Các côn trùng nhỏ trên lúa.
 - b) Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Nghĩa Lộ, Tuyên Quang.
 - c) Viện BVTV (1976).
224. *Pirates arcuatus* Stal
- a) Các côn trùng nhỏ như rầy, rệp, bọ trĩ và sâu non bộ cánh vẩy.

b) Hà Tây, Lạng Sơn, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

225. *Pirates atromaculatus* Stal

a) Nhiều côn trùng trên lúa.

b) Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

226. *Pirates* sp.

a) Nhiều côn trùng trên lúa.

b) Lai Châu.

c) Viện BVTV (1976).

227. *Pilididus armatissimus* Stal

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, các loài rầy và sâu non bộ cánh vẩy hại lúa.

b) Bắc Thái, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Nghệ An, Ninh Bình, Sơn La, Thái Bình, Vĩnh Phú, Yên Bái.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

228. *Polytoxus maculatus* Distant

a) Các côn trùng nhỏ trên lúa.

b) Đắc Lắc.

c) Đặng Đức Khuong (1990).

229. *Polytoxus fuscovittatus* Stal (?)

a) Các loài rầy và sâu non bộ cánh vẩy trên lúa.

b) Đồng Nai, Hà Nội, Sông Bé, Tây Ninh, Tiền Giang.
Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.

c) Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

230. *Polytoxus* sp1.

a) Nhiều côn trùng hại lúa.

- b) Hải Hưng.
 - c) Viện BVTV (1976).
231. *Polytoxus* sp2.
- a) Các côn trùng hại lúa.
 - b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999).
232. *Pygolampis foeda* Stal
- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
 - b) Hà Tây, Hải Hưng, Nghệ An.
 - c) Viện BVTV (1976).
233. *Pygolampis rufescens* Hsiao
- a) Các côn trùng hại lúa.
 - b) Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
234. *Reduvius tenebrosus* Walker
- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
 - b) Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
235. *Rhinocoris fuscipes* (Fabricius)
- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Thuận, Sơn La.
 - c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989).

236. *Rhinocoris* sp1.
- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Thuận Hải, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999).
237. *Rhinocoris* sp2.
- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
238. *Sastrapada baerensprungi* Stal
- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
 - b) Hà Tây, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
239. *Scipinia horrida* (Stal)
- a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae, sâu non bộ cánh vẩy.
 - b) Bắc Thái, Cao Bằng, Gia Lai - Kon Tum, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
240. *Sirthena flavipes* Stal
- a) Rầy thuộc họ Jassidae, rệp muối, sâu non và trứng các loài bướm.
 - b) Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

241. *Sphecanolestes indicus* Reut.
- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
 - b) Đắc Lắc.
 - c) Đặng Đức Khuông (1990).
242. *Sycanus croceovittatus* Dohrn.
- a) Nhiều loài sâu non bộ cánh vảy trên ruộng lúa.
 - b) Đắc Lắc, Hà Giang, Hà Tây, Lạng Sơn, Lâm Đồng, Nghệ An, Quảng Ninh, Quảng Trị, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Đặng Đức Khuông (1990).
243. *Sycanus falleni* Stal
- a) Nhiều loài sâu non bộ cánh vảy trên ruộng lúa.
 - b) Gia Lai - Kon Tum, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Thanh Hoá, Tuyên Quang.
 - c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Đặng Đức Khuông (1990).
244. *Sycanus leucomesus* Walker
- a) Nhiều loài sâu non bộ cánh vảy trên ruộng lúa.
 - b) Hà Giang, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Quảng Ninh, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
245. *Sycanus reclinatus* Dohrn.
- a) Nhiều loài sâu non bộ cánh vảy trên ruộng lúa.
 - b) Hoà Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Vĩnh Phú.
 - c) Mai Quí và CTV (1981).
246. *Sycanus versicolor* Dohrn
- a) Sâu non bộ cánh vảy trên ruộng lúa.

- b) Hà Tây, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sơn La, Tiền Giang.
- c) Viện BVTV (1976, 1999).

247. *Sycanus villicus* Stal

- a) Sâu non bộ cánh vẩy.
- b) Đắc Lắc.
- c) Đặng Đức Khuong (1990).

248. *Sycanus* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Đồng Nai, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Sông Bé, Tây Ninh, Tiền Giang, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981).

249. *Valentia compressipes* Stal

- a) Nhiều loài sâu hại lúa.
- b) Đắc Lắc.
- c) Đặng Đức Khuong (1990).

250. *Valentia hoffmanni* China

- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
- b) Đắc Lắc.
- c) Đặng Đức Khuong (1990).

251. *Vesbius purpureus* (Thunberg).

- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nghĩa Lộ, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1991).

Họ Hydrometridae - Bộ xít đo nước

252. *Hydrometra albolineata* Scott

- a) *Nilaparvata lugens* và các loài rầy hại lúa khác.
- b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải

Hung, Nghĩa Lộ, Sơn La, Thái Bình. Bổ sung: Bình Định, Phú Yên, Quảng Ngãi.

c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1992b).

Họ Veliidae

253*. *Microvelia douglasi atrolineata* Bergroth - bọ xít nước. Trước công bố là *Microvelia* sp.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.

b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Hải Phòng, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

254*. *Microvelia douglasi douglasi* Scott - bọ xít nước

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.

b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình, Quảng Ngãi.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

Họ Anthocoridae - Bọ xít hoa

255. *Orius ianthe* Distant

a) *Senchaetothrips biformis*.

b) Ninh Bình. Bổ sung: Hà Nội.

c) Viện BVTV (1976).

Họ Pentatomidae - Bọ xít năm cạnh

256*. *Andrallus spinidens* (Fabricius) - bọ xít gai cánh viền trắng.

Tên khác: *Audinetia spinidens*.

a) *Naranga aenescens*, *Spodoptera mauritia*, *Mythimna*

separata, *Parnara guttata*, *Pelopidas mathias*, *Psalis securis*,...

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tuyên Quang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bình Định, Phú Yên, Quảng Ngãi.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1991).

257*. *Eocanthecona furcellata* Wolff - bộ xít hoa bắt mồi.
Tên khác: *Cantheconidae furcellata*.

a) *Parnara guttata*, *Pelopidas mathias*, *Naranga aenescens*, *Mythimna* spp., *Spodoptera mauritia*.

b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

258. *Zicrona caerulea* Linnaeus - bộ xít xanh ánh kim.

a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Mythimna* spp., *Spodoptera mauritia*.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sông Bé, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1991).

Họ Gerridae - Gọng vó

259. *Limnogonus* sp.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Phạm Văn Lâm (1992b).

Họ Lygaeidae

260. *Geocoris ornatus* Fich

- a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae.
- b) Đắc Lắc.
- c) Đặng Đức Khuong (1990).

261. *Geocoris tricolor* Fabricius

Tên khác: *Geocoris ochropterus*.

- a) Rầy thuộc họ Jassidae, Delphacidae, ấu trùng mới nở của *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Đắc Lắc, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Gia Lai - Kon Tum, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nghệ An, Ninh Thuận, Tiền Giang, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976, 1999), Đặng Đức Khuong (1990).

BỘ CÁNH CỨNG - COLEOPTERA

Họ Carabidae - Bộ chân chạy

262. *Agonius* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Tây Nguyên.
- c) Lê Khuong Thuý (1989).

263. *Amblystomus biguttatus* (Motsch.).
- Nhiều côn trùng hại lúa.
 - Tây Bắc.
 - Lê Khương Thuý (1989).
264. *Archicolluris bimaculata* (Redtenbacher)
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcellata*.
 - Tây Nguyên.
 - Lê Khương Thuý (1989).
265. *Badister pictus* Bates
- Nhiều loài côn trùng hại lúa.
 - Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Vĩnh Phú.
 - Viện BVTV (1976).
266. *Bembidion eutherum* Andrew
- Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy hại lúa.
 - Hải Hưng.
 - Viện BVTV (1976).
- 267* . *Bembidion* sp1.
- Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy hại lúa.
 - Bắc Thái, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Yên Bái.
 - Viện BVTV (1976).
268. *Bembidion* sp2.
- Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy hại lúa.
 - Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nghệ An, Thái Bình.
 - Viện BVTV (1976).
269. *Bembidion* sp3.
- Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy hại lúa.

b) Nghệ An, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976).

270. *Bembidion* sp4.

a) *Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy hại lúa.

b) Hà Tây, Hải Hưng, Lào Cai, Nghệ An, Thái Bình.

c) Viện BVTV (1976).

271. *Chlaenius abstersus* Bates

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Bắc Thái, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nam Hà, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976), Lê Khương Thuý (1989).

272. *Chlaenius circumdatus* Brulle

a) *Scotinophara lurida* và nhiều côn trùng hại lúa khác.

b) Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Quảng Ninh, Thanh Hoá.

c) Mai Quí và CTV (1981), Lê Khương Thuý (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

273. *Chlaenius costiger* Chaudoir

a) Các loài rầy và sâu non của bướm hại lúa.

b) Hà Bắc, Hải Hưng, Lạng Sơn, Tây Nguyên, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976), Lê Khương Thuý (1989).

274. *Chlaenius culminatus* Bates

a) Nhiều côn trùng hại lúa.

b) Nam Hà, Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

275* *Chlaenius inops* Chaudoir

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và sâu non của nhiều loài bướm hại lúa, nhộng *Mythimna* spp.

- b) Hà Nội, Hà Tây. Bổ sung: Hà Nam, Hưng Yên, Nam Định, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm (1991).
276. *Chlaenius naeviger* Morawitz
- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata* và nhiều loài côn trùng hại lúa.
 - b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Lai Châu, Thái Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976).
277. *Chlaenius noguchii* Bates
- a) Nhiều côn trùng hại lúa.
 - b) Hà Tây, Lào Cai, Nghĩa Lộ.
 - c) Viện BVTV (1976), Lê Khương Thuý (1989).
278. *Chlaenius palliges* Gebler
- a) *Mythimna* spp. và các côn trùng hại lúa khác.
 - b) Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nam Hà, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976), Lê Khương Thuý (1989).
- 279*. *Chlaenius xanthopleurus* Chaudoir
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và nhiều sâu hại lúa khác.
 - b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Tiền Giang, Vĩnh Phú.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Phạm Văn Lâm (1989, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

280. *Clivina extensicollis* Putz

- a) *Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy, rệp hại lúa.
- b) Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Thái Bình.
- c) Viện BVTV (1976), Lê Khuông Thuý (1989).

281. *Clivina pileolata* Bates

- a) *Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy, rệp muỗi hại lúa.
- b) Hải Hưng, Lạng Sơn, Ninh Bình.
- c) Viện BVTV (1976).

282. *Clivina* sp1.

- a) *Stenchaetothrips biformis* và rầy hại lúa.
- b) Đồng Nai, Hà Bắc, Hải Hưng, Nghệ An, Thái Bình, Tiền Giang.
- c) Viện BVTV (1976, 1999).

283. *Clivina* sp2.

- a) *Stenchaetothrips biformis* và rầy, rệp hại lúa.
- b) Nghệ An, Thái Bình.
- c) Viện BVTV (1976).

284. *Clivina* sp3.

- a) *Stenchaetothrips biformis* và rầy, rệp hại lúa.
- b) Thái Bình.
- c) Viện BVTV (1976).

285. *Collida* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Hà Giang.
- c) Viện BVTV (1976).

- 286* . *Colliuris chaudierei* Boheman (?)
- Cnaphalocrocis medinalis*, *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.
 - Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình.
 - Phạm Văn Lâm (1991, 1992b).
287. *Desera geniculata* (Klug).
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp. và các rầy khác, sâu non bộ cánh vẩy hại lúa.
 - Nghĩa Lộ, Lạng Sơn, Tây Nguyên.
 - Lê Khuông Thuý (1989), Phạm Văn Lâm (1991).
288. *Desera* sp.
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp. và các rầy khác hại lúa.
 - Sông Bé, Tây Nguyên.
 - Lê Khuông Thuý (1989), Phạm Văn Lâm (1991).
289. *Dioryche clara* Budr.
- Nhiều loài sâu hại lúa.
 - Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Tây Nguyên.
 - Viện BTVT (1976), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Khuông Thuý (1989).
- 290* . *Drypta japonica* Bates
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp. và nhiều sâu non bộ cánh vẩy hại lúa khác.
 - Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Thanh Hoá, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - Viện BTVT (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981),

Phạm Văn Lâm (1989, 1991), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Khuông Thuý (1989).

291. *Drypta lineola virgata* Chaudoir

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp.
- b) Bắc Thái, Hà Giang, Lạng Sơn.
- c) Phạm Văn Lâm (1991).

292* . *Eucolliuris fuscipennis fuscipennis* (Chaudoir)

Tên khác: *Colliuris fuscipennis* Chaudoir.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, các loài rầy khác và *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Đồng Nai, Hải Phòng, Long An, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế, Tiền Giang.
- c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989, 1991), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Khuông Thuý (1989).

293. *Helluomorpha* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Lai Châu, Thái Bình.
- c) Viện BVTV (1976).

294. *Hexagonia longithorax* Wiedmann

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Lai Châu, Thái Bình.
- c) Viện BVTV (1976).

295. *Labia* sp1.

- a) Nhiều loài sâu hại lúa.
- b) Cần Thơ.
- c) Viện BVTV (1999).

296. *Labia* sp2.

- a) Các côn trùng hại lúa.
- b) Cần Thơ.
- c) Viện BVTV (1999).

297* *Lachnocrepis japonica* Bates

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, các loài rầy khác và nhiều côn trùng hại lúa.
- b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Ninh Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

298. *Mastax* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Nghệ An.
- c) Viện BVTV (1976).

299* *Odacantha metallica* (Fairmaire).

Tên khác: *Colliuris metallica* Fairm.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, các loài rầy khác và bộ trĩ hại lúa.
- b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Quảng Ninh, Thái Bình, Tây Nguyên.
- c) Mai Quý và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1981, 1992b), Lê Khương Thuý (1989).

300. *Odacantha* sp.

- a) Các loài rầy hại lúa.
- b) Đồng Nai.
- c) Phạm Văn Lâm (1991).

301. *Oodes* sp.

- a) Các côn trùng hại lúa.
- b) Hà Giang, Thái Bình, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
- c) Viện BVTV (1976).

302* *Ophionea indica* (Thunberg) - bọ ba khoang 4 chấm trắng.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., các loài rầy khác, *Stenchaetothrips biformis*, *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Bắc Thái, Cần Thơ, Đồng Nai, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hậu Giang, Hoà Bình, Ninh Thuận, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Tây Nguyên, Thái Bình, Thanh Hoá, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Long An, Nam Định, Ninh Bình, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
- c) Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1991a, 1992b), Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Khuông Thuý (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992), Viện BVTV (1999).

303. *Ophionea interstitialis* Schmidt - Goebel - bọ ba khoang 2 chấm trắng.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, các loài rầy

khác và *Cnaphalocrocis medinalis*.

b) Bắc Thái, Hà Nội, Quảng Ninh, Tây Nguyên. Bổ sung: Thừa Thiên Huế.

c) Mai Quí và CTV (1981), Lê Khuơng Thuý (1989), Phạm Văn Lâm (1991).

304*. *Ophionea ishii* Habu - bộ ba khoang 2 chấm trắng.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., các loài rầy khác, *Cnaphalocrocis medinalis*.

b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Ngãi, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Phú Yên, Thừa Thiên Huế.

c) Phạm Văn Lâm (1989, 1991, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Lê Khuơng Thuý (1989), Viện BVTV (1999).

305. *Ophionea nigrofasciata* Schmidt - Goebel - bộ ba khoang.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Cnaphalocrocis medinalis*.

b) Đồng Nai, Hà Tây, Tây Nguyên.

c) Lê Khuơng Thuý (1989), Phạm Văn Lâm (1991), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

306. *Panagaeus* sp.

a) Các côn trùng hại lúa.

b) Hà Bắc, Hải Hưng.

c) Viện BVTV (1976).

307. *Pardileus sinicus* Hope

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Hà Giang, Hà Tây, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Bình, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976).

308. *Peronomerus* sp.

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

309. *Pheropsophus marginicollis* Motschulsky - bọ xít khối.

a) Nhiều loài sâu hại lúa.

b) Hoà Bình, Lai Châu, Nghệ An, Quảng Ninh, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976).

310. *Pheropsophus jessoensis* Morawitz - bọ xít khối.

a) Các loài rầy Jassidae, Delphacidae, *Naranga aenescens* và nhiều loài côn trùng hại lúa khác.

b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Lai Châu, Nam Hà, Nghệ An, Quảng Ninh, Thanh Hoá.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Lê Khương Thuý (1989), Phạm Văn Lâm (1991).

311. *Scarites* sp.

a) Sâu non bộ cánh vảy, dế và nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Hà Giang, Thái Bình, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

312. *Tachys* sp1.

a) Ấu trùng rầy Jassidae, Delphacidae và

Stenchaetothrips biformis.

b) Hà Nội, Hà Tây.

c) Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1992b).

313. *Tachys* sp2.

a) Ấu trùng rầy Jassidae, Delphacidae và *Stenchaetothrips biformis*.

b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình.

c) Phạm Văn Lâm (1992b).

314. *Trigonotoma* sp.

a) Các côn trùng hại lúa.

b) Bắc Thái, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Sơn La, Thanh Hoá, Tuyên Quang.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

Họ Cicindelidae - Hổ trùng

315. *Cicindela aurulenta* Fabricius.

a) Các côn trùng hại lúa.

b) Hà Giang, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Sơn La.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

316. *Cicindela fuliginosa* Dejean

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Hà Tây, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

317. *Cicindela sexpunctata* Fabricius - hổ trùng 6 chấm.

a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Giang, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Sơn La, Thanh Hoá, Vĩnh Phú, Yên Bái.

c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).

318. *Cicindela specularis* Chaudoir
a) Sâu non nhiều loài cánh vẩy trên lúa.
b) Hà Tây, Hoà Bình.
c) Viện BVTV (1976).
319. *Cicindela triguttata* Herbst
a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
b) Hà Giang, Hà Tây, Nghệ An, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976).
320. *Cicindela* sp1.
a) Các côn trùng hại lúa.
b) Nghệ An.
c) Viện BVTV (1976).
321. *Cicindela* sp2.
a) Nhiều loài sâu hại lúa.
b) Hà Tây, Nghĩa Lộ,
c) Viện BVTV (1976).
322. *Cicindela* sp3.
a) Các côn trùng hại lúa.
b) Nghĩa Lộ.
c) Viện BVTV (1976).
323. *Collyris* sp.
a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
b) Bắc Thái, Lào Cai, Ninh Bình, Quảng Ninh, Quảng Trị, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
c) Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
324. *Neocollyris auripennis* W - H
a) Các côn trùng hại lúa.

b) Bắc Thái, Hải Hưng, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Vĩnh Phú.

c) Viện BVTV (1976).

325. *Tricondyla mellyi* Chanl.

a) Các côn trùng hại lúa.

b) Hà Tây, Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

326. *Tricondyla pulchripes* White

a) Các côn trùng hại lúa.

b) Bắc Thái, Hà Giang, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

Họ Ditiscidae

327. *Cybister* sp.

a) Các loài rầy hại lúa.

b) Hà Tây.

c) Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

Họ Staphylinidae - Cánh cứng ngắn

328*. *Paederus fuscipes* Curtis - cánh cứng cánh ngắn.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Stenchaetothrips biformis*, *Cnaphalocrocis medinalis*.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Cần Thơ, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hà Tĩnh, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Ninh Thuận, Quảng Bình, Quảng Ninh, Quảng Ngãi, Sông Bé, Sơn La, Thái Bình, Thanh Hoá, Thuận Hải, Tiền Giang,

Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1992b), Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992).

329*. *Paederus tamulus* Erichson - cánh cứng cánh ngắn.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Stenchaetothrips biformis*, *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lạng Sơn, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tuyên Quang.
- c) Phạm Văn Lâm (1991, 1992b).

Họ Coccinellidae - Bọ rùa

330. *Anisolemnia dilatata* Fabricius

- a) *Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy, rệp hại lúa.
- b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Nội, Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976).

331. *Anisolemnia* sp1.

- a) Các loài rầy, rệp hại lúa.
- b) Hà Giang, Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Tuyên Quang, Yên Bái.
- c) Viện BVTV (1976).

332. *Anisolemnia* sp2.
a) Các loài rầy, rệp hại lúa.
b) Hà Giang, Hoà Bình, Nghĩa Lộ, Vĩnh Phú, Yên Bái.
c) Viện BVTV (1976).
333. *Brumoides lineatus* Weise
Tên khác: *Brumus suturalis* Fabr.
a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.
b) Hà Tây, Nghệ An.
c) Viện BVTV (1976).
334. *Calvia* sp.
a) Rệp lúa.
b) Lạng Sơn.
c) Viện BVTV (1976).
335. *Chilocorus circumdatus* (Gyllenhal)
a) Các loài rầy, rệp hại lúa.
b) Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Lào Cai, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Thanh Hoá.
c) Viện BVTV (1976).
336. *Chilocorus hauseri* Weise
a) Các loài rầy, rệp hại lúa.
b) Bắc Thái, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghĩa Lộ.
c) Viện BVTV (1976).
337. *Coccinella septempunctata* Linnaeus - bọ rùa 7 chấm.
a) Các loài rệp, rầy hại lúa.
b) Cao Bằng, Hà Giang, Hà Tây, Lào Cai, Lai Châu, Nghĩa Lộ.
c) Viện BVTV (1976).

338. *Coccinella transversalis* Fabricius - bọ rùa chữ nhân.
Tên khác: *C. repanda*.
- a) Các loài rệp, rầy hại lúa.
 - b) Bắc Thái, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).
339. *Coelophora circumusta* (Mulsant)
- a) Các loài rệp, rầy hại lúa.
 - b) Lạng Sơn, Nghệ An, Thanh Hoá, Yên Bái.
 - c) Viện BVTV (1976).
340. *Coelophora luteopustulata* (Mulsant)
Tên khác: *C. korschefskyi*.
- a) Các loài rệp, rầy hại lúa.
 - b) Hà Giang, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ.
 - c) Viện BVTV (1976).
341. *Cryptogonus* sp.
- a) Các loài rệp, rầy, bọ trĩ hại lúa.
 - b) Lạng Sơn, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Tiền Giang.
 - c) Viện BVTV (1976, 1987).
342. *Harmonia axyridis* (Pallas)
Tên khác: *Leis axyridis*.
- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và các rầy khác hại lúa.

b) Hà Giang, Hà Tây.

c) Viện BVTV (1976, 1987).

343*. *Harmonia octomaculata* (Fabricius) - bọ rùa 10 chấm.

Tên khác: *Synharmonia octomaculata*, *Coccinella arcuata*, *Coccinella octomaculata*.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix spp.*, *Stenchaetothrips biformis*.

b) Bắc Thái, Bến Tre, Cần Thơ, Cửu Long, Đồng Nai, Đồng Tháp, Hà Giang, Hà Nội, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Long An, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Thuận, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thuận Hải, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Thừa Thiên Huế.

c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quý và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989).

344. *Harmonia sedecimnotata* (Fabricius)

Tên khác: *Callineda sedecimnotata*.

a) *Stenchaetothrips biformis* và các loài rầy, rệp.

b) Lào Cai, Nghĩa Lộ.

c) Viện BVTV (1976).

345. *Illeis confusa* Timberlake - bọ rùa vàng nhỏ.

Tên khác: *I. cineta*.

a) Ăn nấm gây bệnh hại cây và các loài rầy, rệp hại lúa.

b) Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Bình, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.

- c) Viện BVTV (1976).
346. *Leis dimidiata* (Fabricius)
- Các loài rệp hại lúa.
 - Hoà Bình, Lạng Sơn, Nghĩa Lộ, Nghệ An.
 - Viện BVTV (1976).
347. *Lemnia biplagiata* (Swartz) - bộ rùa 2 vệt đỏ.
Tên khác: *Coelophora biplagiata*.
- Các loài rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981).
348. *Lemnia bissellata* (Mulsant) Tên khác: *Coelophora bissellata*.
- Các loài rệp, rầy hại lúa.
 - Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Quảng Ninh, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.
 - Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1991).
349. *Menochilus sexmaculatus* (Fabricius) - bộ rùa 6 vệt đen. Tên khác: *Cheilomenes sexmaculata*, *Chilomenes qudriplagiata*.
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Stenchaetothrips biformis* và rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Cao Bằng, Cần Thơ, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng,

Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lâm Đồng, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Ninh Thuận, Quảng Ninh, Sông Bé, Tây Ninh, Thanh Hoá, TP. Hồ Chí Minh, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1989), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Phùng Văn Xuân và CTV (1998).

350* *Micraspis discolor* (Fabricius) - bọ rùa đỏ.
Tên khác: *Verania discolor*.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Stenchaetothrips biformis* và rệp hại lúa.

b) Bắc Thái, Cao Bằng, Cần Thơ, Đồng Nai, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hà Tĩnh, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Lâm Đồng, Nam Hà, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Ninh Bình, Ninh Thuận, Quảng Bình, Quảng Ninh, Sông Bé, Sơn La, Tây Ninh, Thái Bình, TP. Hồ Chí Minh, Thanh Hoá, Tiền Giang, Tuyên Quang, Vĩnh Phú, Yên Bái.

- c) Viện BVTV (1976, 1999), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1985, 1989, 1992b), Phạm Văn Lâm và CTV (1989), Trung tâm BVTV miền Trung (1992).

351* *Micraspis vincta* (Gorham) - bọ rùa đỏ.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Stenchaetothrips biformis*.

b) Bắc Thái, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Nam Hà, Thái Bình, Tiền Giang.

- c) Phạm Văn Lâm (1992b).
352. *Oenopia sauzeti* Mulsant
- Rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Hải Hưng, Hà Tây, Hoà Bình, Lào Cai, Nghệ An, Nghĩa Lộ, Thanh Hoá, Vĩnh Phú.
 - Viện BVTV (1976).
353. *Propylea japonica* (Thunberg) - bọ rùa Nhật Bản.
- Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và các rầy khác, rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Lạng Sơn, Lào Cai, Quảng Ninh, Tuyên Quang, Vĩnh Phú.
 - Viện BVTV (1976), Mai Quí và CTV (1981), Phạm Văn Lâm (1989).
354. *Scymnus hoffmanni* Weise - bọ rùa hóp mani
- Stenchaetothrips biformis*, rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Hà Nội, Hà Tây, Nghệ An, Thanh Hoá.
Bổ sung: Cao Bằng.
 - Viện BVTV (1976).
355. *Synonymcha grandis* (Thunberg) - bọ rùa khổng lồ.
- Rệp hại lúa.
 - Bắc Thái, Cao Bằng, Hà Bắc, Hà Giang, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghĩa Lộ, Quảng Ninh, Sơn La, Yên Bái.
 - Viện BVTV (1976), Phạm Văn Lâm (1989).
356. *Vibidia duodecemguttata* (Poda)
- Rệp lúa.

b) Hoà Bình, Lạng Sơn, Nam Hà.

c) Viện BVTV (1976).

BỘ HAI CÁNH - DIPTERA

Họ Ephydriidae

357^{*}. *Ochthera brevitilialis* de Meijere - ruồi bắt mồi.

a) Ruồi *Hydrellia* spp.

b) Hà Nội, Lai Châu. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Hà Tây, Hưng Yên, Nam Định, Thái Bình.

c) Phạm Văn Lâm (1991).

Họ Chloropidae

358^{*}. *Anatrichus* sp. - ruồi phiền thuận có chùm lông.

a) *Scirpophaga incertulas*.

b) Hà Nội, Hải Hưng, Lai Châu, Lào Cai, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Hải Phòng, Long An, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Vĩnh Phúc.

c) Phạm Văn Lâm (1991).

BỘ NHỆN LỚN BẮT MỒI ĂN THỊT - ARANEIDA

Họ Araneidae

359^{*}. *Araneus inustus* (Koch) - nhện vân lung hình mác.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Cofana spectra*, *Naranga aenescens*, *Cnaphalocrocis medinalis*.

- b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Nghệ An, Quảng Ninh, Thái Bình. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Định, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

360. *Aranenus* sp.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* và nhiều sâu hại khác.
- b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nghệ An, Thái Bình. Bổ sung: Thừa Thiên Huế.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

361. *Araniella* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng hại lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Thái Bình, Tiền Giang.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a), Phạm Văn Lâm (1995).

362. *Argiope bruennichii* (Scopli)

- a) *Parnara guttata*, rầy họ Jassidae, Delphacidae, bướm đục thân lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

363. *Argiope catenulata* (Doleschall)

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội.

364. *Cyclosa* sp. (*C. insulana*?)

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

365. *Cyrtarachne* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hải Hưng, Nghệ An, Thái Bình, Bổ sung: Nam Định.
- c) Phạm Văn Lâm (1992c, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

366. *Larinia* sp. (?)

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Quảng Ngãi.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

367. *Neoscona theisi* (Walckenaer).

- a) *Leptocoris* spp., *Naranga aenescens* và nhiều sâu khác.
- b) Lạng Sơn.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991b), Phạm Văn Lâm (1995).

Họ Tetragnathidae - Nhện lớn hàm dài

368^{*}. *Dyschiriognatha tenera* Karsch - nhện bụng tròn hàm dài.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và các rầy khác trên lúa.
- b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Nam Hà, Ninh Thuận, Phú Yên, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Thừa Thiên Huế.

- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995).

369. *Dyschiriognatha* sp. - nhện bụng tròn hàm dài.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*.

b) Hà Nội, Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a), Phạm Văn Lâm (1995).

370* *Tetragnatha javana* (Thorell) - nhện chân dài bụng nhọn.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Leptocorisa* spp., *Hydrellia* sp.

b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Cao Bằng, Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Lào Cai, Quảng Ngãi.

c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Barrion, Lisinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

371* *Tetragnatha mandibulata* (Walck.) - nhện chân dài hàm to.

a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.

- c) Phạm Văn Lâm (1995), Barrion, Lisinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

372*. *Tetragnatha maxillosa* Thorell - nhện lớn chân dài hàm to.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*. *Nephotettix* spp., *Cofana spectra*, *Recilia dorsalis*.

- b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Quảng Ngãi.

- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Barrion, Lisinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

373*. *Tetragnatha nitens* (Audoum) - nhện lớn chân dài hàm to.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

- b) Cần Thơ, Hà Bắc, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lạng Sơn, Nghệ An, Phú Yên, Sơn La, Tiền Giang, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Quảng Ngãi.

- c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1995), Barrion, Lisinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

374. *Tetragnatha vermiformis* Emerton.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

- b) Hà Nội, Phú Yên.

- c) Ghi nhận lần đầu tiên.

375. *Tetragnatha virescens* Okuma - nhện lớn chân dài.

- a) Nhiều loài côn trùng trên ruộng lúa.
- b) Cao Bằng, Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lai Châu, Lào Cai, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Sơn La, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái, Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
- c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1995), Barrion, Litsinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

Họ Metidae

376. *Leucauge decorata* Black.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Cao Bằng, Phú Yên, Quảng Ninh.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991b), Phạm Văn Lâm (1995).

377. *Leucauge bengalensis* Grav.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Lai Châu.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

Họ Theridiidae

378. *Argyrodes* sp1.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

379. *Argyrodes* sp2.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Thừa Thiên Huế.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

380. *Coleosoma octomaculatum* (Boes. et Str.) - nhện
lưng chấm đen.

Tên khác: *Theridion octomaculatum*.

a) Nhiều loài rầy họ Jassidae, Delphacidae và rệp trên
lúa.

b) Hà Nội, Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a), Phạm Văn Lâm
(1995).

381. *Coleosoma* sp. (*C. blandum* Cumbridge?)

a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

b) Hà Nội, Thừa Thiên Huế.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

Họ Linyphiidae - Nhện lùn

382. *Atypena adelinae* Barrion et Litsinger

Trước đây xác định là *Atypena formosana* và
Callitrichia formosana.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix*
spp. và các rầy khác.

b) Cần Tho, Hà Nội, Hà Tây, Ninh Thuận, Thái Bình,
Tiền Giang.

c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV
(1991a), Phạm Văn Lâm (1995).

383. *Ummeliata insecticeps* (Boes. et Str.)

Tên khác: *Oedothorax insecticeps*.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix*
spp. và nhiều sâu khác trên lúa.

b) Hà Nội, Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm (1995).

Họ Lycosidae - Nhện sói

384. *Arctosa* sp. (= *A. janetscheki* Buch. ?)

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và các côn trùng khác trên lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995).

385. *Lycosa* sp.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera* và nhiều sâu hại khác.
- b) Hà Nội.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

386* . *Pardosa pseudoannulata* (Boes. et Str.) - nhện sói vân dinh ba.

Tên khác: *Lycosa pseudoannulata* Boes. et Str.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Cofana spectra*, *Recilia dorsalis*, *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Spodoptera mauritia*, *Mythimna separata*, *Naranga aenescens*, *Paraponyx stagnalis*, *Hydrellia* spp. và nhiều sâu khác trên lúa.
- b) Bà Rịa - Vũng Tàu, Bắc Thái, Bình Định, Cao Bằng, Cần Thơ, Hà Bắc, Hà Nội, Hải Hưng, Hải Phòng, Lai Châu, Lạng Sơn, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Sơn La, Thái Bình, Tiền Giang, Thừa Thiên Huế, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Hà Tây, Ninh Bình.
- c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm (1989, 1992b, 1995), Phạm Văn Lâm và CTV (1989, 1991a, 1991b), Barrion, Litsinger (1995), Phạm

Bình Quyền và CTV (1999).

387. *Pardosa apostoli* (?) Barrion et Litsinger.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Ghi nhận lần đầu tiên.

388. *Pardosa mabinii* Barrion et Litsinger (?)

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây.
- c) Phạm Văn Lâm (1995).

389. *Pirata subpiraticus* Boes. et Str. (?) - nhện sói nhỏ bụng vàng.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp. và nhiều sâu hại khác trên lúa.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu.
- c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992c, 1995).

Họ Oxyopidae - Nhện linh miêu

390^{*}. *Oxyopes javanus* Thorell - nhện linh miêu vân xiên.

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*, *Parnara guttata*, *Mythimna separata*, *Spodoptera mauritia*, *Callitettix versicolor*, *Naranga aenescens*, *Paraponyx stagnalis*, *Hydrellia* spp., bướm sâu đục thân, rầy trên lúa.
- b) Cao Bằng, Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Lai Châu, Lạng Sơn, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Phú Yên, Quảng Ninh, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú, Yên Bái. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Ninh Bình, Quảng Ngãi, Thái Nguyên, Thừa Thiên Huế.

- c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1995), Phạm Văn Lâm và CTV (1989, 1991a, 1991b), Barrion, Litsinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

391. *Oxyopes tiengianensis* Barrion et Litsinger

- a) *Cnaphalocrocis medinalis*.
- b) Tiền Giang.
- c) Barrion, Litsinger (1995).

Họ Clubionidae

392. *Castianeira* sp.

- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
- b) Hà Nội.
- c) Ghi nhận lần đầu tiên.

393^{*}. *Clubiona japonicolla* Boes. et Str.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Nephotettix* spp., *Naranga aenescens*, *Paraponyx stagnalis* và nhiều côn trùng khác trên lúa.
- b) Cao Bằng, Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hoà Bình, Lai Châu, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Yên, Quảng Ninh, Thái Bình, Tiền Giang, Vĩnh Phú. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
- c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

Họ Heteropodidae = Sparassidae

394. *Heteropoda* sp.

- a) Các côn trùng trên lúa.

b) Hoà Bình.

c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991b), Phạm Văn Lâm (1995).

Họ Thomisidae

395. *Misumenops* sp. (?)

a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

b) Hà Nội.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

396. *Runcinia* sp.

a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

b) Cao Bằng, Lạng Sơn.

c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991b), Phạm Văn Lâm (1995).

397. *Thomisus* sp.

a) Nhiều loài côn trùng trên ruộng lúa.

b) Hà Nội.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

Họ Pisauridae

398. *Dolomedes* sp.

a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.

b) Hà Nội.

c) Phạm Văn Lâm (1995).

Họ Salticidae - Nhện nhảy

399*. *Bianor hotingchiehi* Schenkel - nhện nhảy vằn lưng.

a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Cnaphalocrocis medinalis* và nhiều côn trùng khác trên lúa.

- b) Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Hải Phòng, Nam Hà, Nghệ An, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bình Định, Hà Giang, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thừa Thiên Huế.
 - c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992b, 1995), Barrion, Litsinger (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).
400. *Harmochirus brachiatus* (Thorell) (?)
- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
 - b) Hà Nội.
 - c) Phạm Văn Lâm (1995).
- 401* . *Marpissa elongata* (Karsch) - nhện nhảy bụng dài.
- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
 - b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Nam Hà, Nghệ An, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992c, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).
- 402* . *Marpissa magister* (Karsch) - nhện nhảy bụng dài sọc lưng.
- a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
 - b) Cao Bằng, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Lào Cai, Nam Hà, Nghệ An, Sơn La, Thái Bình.
 - c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992c, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

403. *Myrmarachne corpuzrarosae* Barrion (?) - nhện giống kiến.
a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
b) Hà Nội, Hải Phòng.
c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991b), Phạm Văn Lâm (1995).
404. *Myrmarachne* sp. - nhện giống kiến.
a) Nhiều sâu hại lúa.
b) Hà Nội, Hải Hưng, Nghệ An.
c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a, 1991b), Phạm Văn Lâm (1992c, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).
405. *Phidippus* sp. (?) - nhện nhảy đen.
a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
b) Cần Thơ, Hà Nội, Hà Tây, Hải Hưng, Phú Yên, Thái Bình.
c) Lương Minh Châu (1987), Phạm Văn Lâm (1989, 1992c, 1995), Phạm Văn Lâm và CTV (1991a).
406. *Plexippus* sp. (*P. paykulii* Sar. et Aud.) (?)
a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
b) Hà Nội, Nghệ An.
c) Phạm Văn Lâm (1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).
407. *Rhene* sp. - nhện nhảy khoang chân.
a) Nhiều loài côn trùng trên lúa.
b) Hà Nội, Nghệ An.
c) Phạm Văn Lâm và CTV (1991a), Phạm Văn Lâm (1992c, 1995), Phạm Bình Quyền và CTV (1999).

III. SINH VẬT GÂY BỆNH CHO SÂU HẠI LÚA

1. NẤM GÂY BỆNH CHO SÂU HẠI LÚA

BỘ ENTOMOPHTHORALES

Họ Entomophthoraceae

408. *Entomophaga grylli* (Fres.) Batko.

- a) *Oxya intricata*, các loài *Oxya* spp., *Acrida chinensis*, *Trilophidia annulata*. Bổ sung: *Patanga* sp.
- b) Hà Nội. Bổ sung: Hà Tây, Hà Nam, Nam Định, Phú Yên, Quảng Ngãi, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm (1986, 1992c).

BỘ MONILIALES

Họ Moniliaceae

409. *Beauveria bassiana* (Bals.) Vuill. - nấm bột trắng, nấm bạch cương.

- a) *Nilaparvata lugens*, *Sogatella furcifera*, *Naranga aenescens*.
- b) Hà Nội, Hà Tây, Thái Bình, Tiền Giang. Bổ sung: Bà Rịa - Vũng Tàu, Hà Nam, Hải Dương, Hải Phòng, Hưng Yên, Nam Định.
- c) Phạm Văn Lâm (1992c).

410. *Hirsutella citriformis* Speare - nấm tua rầy nâu.

- a) *Nilaparvata lugens*.
- b) Hà Tây, Tiền Giang. Bổ sung: Hà Nội, Thái Bình.
- c) Phạm Văn Lâm (1992c).

411. *Metarhizium anisopliae* (Metsch.) Sorokin - nấm bột xanh.

- a) *Scotinophara* spp.

b) Hà Nội. Bổ sung: Hà Tây, Hải Hưng, Nam Định, Thái Bình, Tiền Giang.

c) Phạm Văn Lâm (1992b, c).

412. *Metarhizium flavoviride* Gams & Rozsypal - nấm bột xanh.

a) Nilaparvata lugens.

b) Hà Nội, Tiền Giang.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

2. VIRÚT GÂY BỆNH CÔN TRÙNG

Họ Baculoviridae

413. NPV - *Pelopidas mathias* - bệnh thối nhũn cuốn lá lớn vết đỏ.

a) *Pelopidas mathias*.

b) Hà Nội, Vĩnh Phúc.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

414. NPV - *Leucania separata* - thối nhũn sâu cắn gié.

a) *Leucania separata*.

b) Hà Nội.

c) Ghi nhận lần đầu tiên.

3. TUYẾN TRÙNG GÂY BỆNH CHO SÂU HẠI LÚA - NEMATODA

Họ Mermithidae

415. *Hexameris* sp. (?)

a) *Nilaparvata lugens*.

b) Hà Tây.

c) Phạm Văn Lâm (1992b, c).

PHẦN IV

DANH LỤC THIÊN DỊCH XẾP THEO SÂU HẠI LÚA

(Trong ngoặc đơn là số thứ tự ở Phần III).

1. *Acrida chinensis* - cào cào lớn

1. *Entomophaga grylli*, nấm gây bệnh (408).

2. *Agromyza* sp. - ruồi đục lá lúa

1. *Opius* sp., ký sinh dòi (72).

3. *Atractomorpha* spp. - cào cào nhỏ

1. *Anastatus* sp., ký sinh trứng (116).
2. *Scelio oryzae*, ký sinh trứng (139).

4. *Brachmia* sp. - sâu cuốn lá nhỏ đầu đen

1. *Elasmus claripennis*, ký sinh sâu non (109).
2. *Eriborus ryukuensis*, ký sinh sâu non (13).
3. *Goniozus hanoiensis*, ký sinh sâu non (165).
4. *Orgilus* sp., ký sinh sâu non (73).
5. *Rhysipolis mediator*, ký sinh sâu non (76).
6. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
7. *Brachymeria excarinata*, ký sinh nhộng (83).
8. *Coccygomimus aethiops*, ký sinh nhộng (7).
9. *Coccygomimus nipponicus*, ký sinh nhộng (9).
10. *Itopectis naranyae*, ký sinh nhộng (21).

11. *Phaeogenes* sp., ký sinh nhộng (25).
12. *Xanthopimpla flavolineata*, ký sinh nhộng (35).
13. *Xanthopimpla punctata*, ký sinh nhộng (38).
14. *Trichomalopsis apanteloctena*, ký sinh bậc hai (90).

5. *Callitettix versicolor* - ve sầu bột cánh đỏ

1. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).

6. *Chilo auricilius* - sâu đục thân 5 vạch đầu đen

1. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (111).
2. *Apanteles schoenobii*, ký sinh sâu non (48).
3. *Metoposisyrops pyralidis*, ký sinh sâu non (154).
4. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (25).

7. *Chilo suppressalis* - sâu đục thân 5 vạch đầu nâu

1. *Trichogramma chilonis*, ký sinh trứng (121).
2. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
3. *Telenomus dignus*, ký sinh trứng (144).
4. *Chelonus munakatae*, ký sinh trứng - sâu non (56)
5. *Amauromorpha accepta schoenobii*, ký sinh sâu non (1).
6. *Amyosoma chinensis*, ký sinh sâu non (41).
7. *Cotesia flavipes*, ký sinh sâu non (59).
8. *Eriborus sinicus*, ký sinh sâu non (14).
9. *Hygroplitis russatus*, ký sinh sâu non (67).
10. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
11. *Tropobracon schoenobii*, ký sinh sâu non (81).

12. *Metoposisyrops pyralidis*, ký sinh sâu non (172).
13. *Goryphus basilaris*, ký sinh sâu non - nhộng (17).
14. *Auberteterus alternecoloratus*, ký sinh nhộng (2).
15. *Tetrastichus ayyari*, ký sinh nhộng (100).
16. *Xanthopimpla modesta modesta*, ký sinh nhộng (37).
17. *Xanthopimpla nr. stemmator*, ký sinh nhộng (39).

8. *Cletus* spp. - bộ xít mép gai vai

1. *Gryon hogenakalensis*, ký sinh trứng (131).
2. *Telenomus* sp2., ký sinh trứng (153).

9. *Cnaphalocrocis medinalis* - sâu cuốn lá nhỏ

1. *Trichogramma chilonis*, ký sinh trứng (121).
2. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
3. *Trichogrammatoidea* sp., ký sinh trứng (123).
4. *Apanteles angustibasis*, ký sinh sâu non (42).
5. *Apanteles cypris*, ký sinh sâu non (44).
6. *Apanteles hyposidrae*, ký sinh trứng (47).
7. *Apanteles* sp., ký sinh sâu non (50).
8. *Bracon* sp2., ký sinh sâu non (54).
9. *Cardiochiles* sp., ký sinh sâu non (55).
10. *Copidosomopsis conī*, ký sinh sâu non (114).
11. *Elachertus* sp1., ký sinh sâu non (93).
12. *Elasmus claripennis*, ký sinh sâu non (109).
13. *Elasmus* sp1. (*E. hyblaeae* ?), ký sinh sâu non (110).
14. *Eriborus ryukuensis*, ký sinh sâu non (13).
15. *Eriborus vulgaris*, ký sinh sâu non (15).

16. *Goniozus hanoiensis*, ký sinh sâu non (165).
17. *Hemiptarsenus* sp., ký sinh sâu non (96).
18. *Hormius* sp., ký sinh sâu non (66).
19. *Macrocentrus cnaphalocrocis*, ký sinh sâu non (69).
20. *Orgilus ashmeadi*, ký sinh sâu non (73).
21. *Stenomesius japonicus*, ký sinh sâu non (99).
22. *Temelucha philipinensis*, ký sinh sâu non (28).
23. *Trathala flavo-orbitalis*, ký sinh sâu non (31).
24. *Trichoma cnaphalocrocis*, ký sinh sâu non (32).
25. *Goryphus basilaris*, ký sinh sâu non - nhộng (17).
26. *Antrocephalus apicalis*, ký sinh nhộng (82).
27. *Brachymeria excarinata*, ký sinh nhộng (83).
28. *Brachymeria lasus*, ký sinh nhộng (84).
29. *Coccygonimus aethiops*, ký sinh nhộng (7).
30. *Coccygonimus nipponicus*, ký sinh nhộng (9).
31. *Itopectis naranyae*, ký sinh nhộng (21).
32. *Phaeogenes* sp., ký sinh nhộng (25).
33. *Tetrastichus* sp1., ký sinh nhộng (102).
34. *Tetrastichus* sp2., ký sinh nhộng (103).
35. *Trichospilus diatraeae*, ký sinh nhộng (108).
36. *Xanthopimpla enderleini*, ký sinh nhộng (34).
37. *Xanthopimpla flavolineata*, ký sinh nhộng (35).
38. *Xanthopimpla punctata*, ký sinh nhộng (38).
39. *Aphanogmus* sp., ký sinh bậc hai (159).
40. *Brachymeria* sp., ký sinh bậc hai (86).
41. *Elasmus* sp2., ký sinh bậc hai (111).

42. *Eurytoma* sp., ký sinh bậc hai (87).
43. *Gelis* sp., ký sinh bậc hai (16).
44. *Mesochorus* sp., ký sinh bậc hai (21).
45. *Pediobius* sp., ký sinh bậc hai (98).
46. *Schizonotus* sp., ký sinh bậc hai (89).
47. *Stictopisthus* sp., ký sinh bậc hai (27).
48. *Tetrastichus* sp4., ký sinh bậc hai (105).
49. *Trichomalopsis apanteloctena*, ký sinh bậc hai (90).
50. *Trichomalopsis deplanata*, ký sinh bậc hai (91).
51. *Trichomalopsis shirakii*, ký sinh bậc hai (92).
52. *Agriocnemis femina femina*, bắt mồi ăn thịt (179)
53. *Anaxipha* sp., ăn trứng và sâu non (188).
54. *Araneus inustus*, bắt mồi ăn thịt (359).
55. *Bianor hotingchiehi*, bắt mồi ăn thịt (399).
56. *Brachythemis contaminata*, bắt mồi ăn thịt (180).
57. *Chlaenius naeviger*, bắt mồi ăn thịt (276).
58. *Colliuris chaudierei*, bắt mồi ăn thịt (286).
59. *Eucolliuris fuscipennis fuscipennis*, bắt mồi ăn thịt (292).
60. *Geocoris tricolor*, bắt mồi ăn thịt (261).
61. *Metioche vittaticollis*, ăn trứng và sâu non (189).
62. *Ophionea indica*, bắt mồi ăn thịt (302).
63. *Ophionea interstitialis*, bắt mồi ăn thịt (303).
64. *Ophionea ishii*, bắt mồi ăn thịt (304).
65. *Ophionea nigrofasciata*, bắt mồi ăn thịt (305).
66. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).

67. *Oxyopes lineatipes*, bắt mồi ăn thịt (391).
68. *Paederus fuscipes*, bắt mồi ăn thịt (328).
69. *Paederus tamulus*, bắt mồi ăn thịt (329).
70. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
71. *Proreus simulans*, ăn thịt sâu non (191).
72. *Zicrona caerulea*, bắt mồi ăn thịt (258).

10. *Cofana spectra* - rầy trắng lớn

1. *Agriocnemis femina femina*, bắt mồi ăn thịt (179).
2. *Araneus inustus*, bắt mồi ăn thịt (359).
3. *Cyrtorhinus lividipennis*, bắt mồi ăn thịt (192).
4. *Cyrtorhinus chinensis*, bắt mồi ăn thịt (193).
5. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
6. *Tetragnatha maxillosa*, bắt mồi ăn thịt (372).

11. *Dicladispa armigera* - sâu gai

1. *Trichogrammatoidea* sp., ký sinh trứng (123).
2. *Bracon hispae*, ký sinh sâu non (51).

12. *Hydrellia* sp. - ruồi đục lá lúa

1. *Ochthera brevitilialis*, bắt mồi ăn thịt (357).
2. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
3. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
4. *Tetragnatha javana*, bắt mồi ăn thịt (370).

13. *Leptocorisa* spp. - các loài bọ xít dài

1. *Gryon cromion*, ký sinh trứng (130)
2. *Gryon nixonii*, ký sinh trứng (133).

3. *Ooehcyrtus* sp., ký sinh trứng (115).
4. *Conocephalus bispinatus*, ăn trứng bọ xít (182).
5. *Euagoras plagiatus*, bắt mồi ăn thịt (210).
6. *Harpactor fuscipes*, bắt mồi ăn thịt (212).
7. *Neoscona theisi*, bắt mồi ăn thịt (367).
8. *Tetragnatha javana*, bắt mồi ăn thịt (370).

14. *Mythimna separata* - sâu cắn gié

1. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
2. *Cotesia cirphicola*, ký sinh sâu non (58).
3. *Cotesia ruficrus*, ký sinh sâu non (61).
4. *Charops bicolor*, ký sinh sâu non (6).
5. *Copidosoma* sp., ký sinh sâu non (113).
6. *Cuphacera varia*, ký sinh sâu non (170).
7. *Enicospillus* sp., ký sinh sâu non (12).
8. *Meteorus* sp., ký sinh sâu non (70).
9. *Microplitis pallidipes*, ký sinh sâu non (71).
10. *Peribaea orbata*, ký sinh sâu non (174).
11. *Servillia* sp., ký sinh sâu non (175).
12. *Metopius rufus browni*, ký sinh nhộng (23).
13. *Aphanogmus* sp., ký sinh bậc hai (159).
14. *Bathythrix* sp., ký sinh bậc hai (3).
15. *Eurytoma* sp., ký sinh bậc hai (87).
16. *Trichomalopsis apanteloctena*, ký sinh bậc hai (90).
17. *Trichomalopsis deplanata*, ký sinh bậc hai (91).
18. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).
19. *Chlaenius inops*, bắt mồi ăn thịt (275).

20. *Chlaenius pallipes*, bắt mồi ăn thịt (278).
21. *Eocanthecona furcellata*, bắt mồi ăn thịt (257).
22. *Forficula* sp., bắt mồi ăn thịt (190).
23. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
24. *Oxyopes lineatipes*, bắt mồi ăn thịt (391).
25. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
26. *Zicrona caerulea*, bắt mồi ăn thịt (258).
27. NPV - *Mythimna separata*, virus gây bệnh (414).

15. *Naranga aenescens* - sâu đo xanh già

1. *Trichogramma chilonis*, ký sinh trứng (121).
2. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
3. *Trichogrammatoidea* sp., ký sinh trứng (123).
4. *Aleiodes narangae*, ký sinh sâu non (40).
5. *Cotesia kariyai*, ký sinh sâu non (60).
6. *Charops bicolor*, ký sinh sâu non (6).
7. *Euplectrus* sp., ký sinh sâu non (95).
8. *Microplitis pallidipes*, ký sinh sâu non (71).
9. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
10. *Coccylomimus aethiops*, ký sinh nhộng (7).
11. *Coccylomimus nipponicus*, ký sinh nhộng (9).
12. *Itopectis naranyae*, ký sinh nhộng (21).
13. *Xanthopimpla flavolineata*, ký sinh nhộng (35).
14. *Aphanogmus* sp., ký sinh bậc hai (159).
15. *Eurytoma* sp., ký sinh bậc hai (87).
16. *Trichomalopsis apantelectena*, ký sinh bậc hai (90).
17. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).

18. *Araneus inustus*, bắt mồi ăn thịt (359).
19. *Clubiona japonicolla*, bắt mồi ăn thịt (393).
20. *Conocephalus bispinatus*, bắt mồi ăn thịt (182).
21. *Eocanthecona furcellata*, bắt mồi ăn thịt (257).
22. *Forficula* sp., bắt mồi ăn thịt (190).
23. *Neoscona theisi*, bắt mồi ăn thịt (367).
24. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
25. *Oxyopes lineatipes*, bắt mồi ăn thịt (391).
26. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
27. *Pheropsophus jessoensis*, bắt mồi ăn thịt (310).
28. *Proreus simulans*, ăn thịt sâu non (191).

16. *Nephotettix nigropictus* và *Nephotettix virescens* - rầy xanh đuôi đen

1. *Gonatocerus cincticipitis*, ký sinh trứng (126).
2. *Oligosita naia*s, ký sinh trứng (120).
3. *Pipunculus mutillatus*, ký sinh rầy (166).
4. *Tomosvaryella subvirescens*, ký sinh rầy (167).
5. *Agriocnemis femina femina*, bắt mồi ăn thịt (179).
6. *Araneus inustus*, bắt mồi ăn thịt (359).
7. *Araneus* sp., bắt mồi ăn thịt (360).
8. *Atypena adelinae*, bắt mồi ăn thịt (382).
9. *Clubiona japonicolla*, bắt mồi ăn thịt (393).
10. *Cyrtorhinus lividipennis*, bắt mồi ăn thịt (192).
11. *Cyrtorhinus chinensis*, bắt mồi ăn thịt (193).
12. *Desera geniculata*, bắt mồi ăn thịt (287).
13. *Desera* sp., bắt mồi ăn thịt (288).

14. *Drypta japonica*, bắt mồi ăn thịt (290).
15. *Drypta lineola virgata*, bắt mồi ăn thịt (291).
16. *Harmonia octomaculata*, bắt mồi ăn thịt (343).
17. *Nabis capsiformis*, bắt mồi ăn thịt (195).
18. *Ophionea indica*, bắt mồi ăn thịt (302).
19. *Ophionca ishiii*, bắt mồi ăn thịt (303).
20. *Ophionea nigrofasciata*, bắt mồi ăn thịt (305).
21. *Paederus fuscipes*, bắt mồi ăn thịt (328).
22. *Paederus tamulus*, bắt mồi ăn thịt (329).
23. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
24. *Pirata Subpiraticus*, bắt mồi ăn thịt (389).
25. *Tetragnatha maxillosa*, bắt mồi ăn thịt (372).
26. *Ummeliata insecticeps*, bắt mồi ăn thịt (383).

17. *Nezara viridula* - bọ xít xanh

1. *Telenomus rudus*, ký sinh trứng (149).
2. *Telenomus cyrus*, ký sinh trứng (142).
3. *Trissolcus rudus*, ký sinh trứng (156).

18. *Nilaparvata lugens* - rầy nâu

1. *Anagrus flaveolus*, ký sinh trứng (124).
2. *Anagrus optabilis*, ký sinh trứng (125).
3. *Gonatocerus* sp., ký sinh trứng (127).
4. *Mymar taprobanicum*, ký sinh trứng (128).
5. *Oligosita aesopi*, ký sinh trứng (119).
6. *Ootetrastichus formosanus*, ký sinh trứng (97).

7. *Echthrodelpax fairchildii*, ký sinh rầy (160).
8. *Elenchus* sp., ký sinh rầy (178).
9. *Haplogonatopus apicalis*, ký sinh rầy (161).
10. *Pseudogonatopus flavifemur*, ký sinh rầy (162).
11. *Pseudogonatopus hospes*, ký sinh rầy (163).
12. *Pseudogonatopus sarawaki*, ký sinh rầy (164).
13. *Tomosvaryella subvirescens*, ký sinh rầy (167).
14. *Cheiloneus* sp., ký sinh bặc hai (112).
15. *Agriocnemis femina femina*, bắt mồi ăn thịt (179).
16. *Anaxipha* sp., ăn rầy non (188).
17. *Araneus inustus*, bắt mồi ăn thịt (359).
18. *Araneus* sp., bắt mồi ăn thịt (360).
19. *Archicolluris bimaculata*, bắt mồi ăn thịt (264).
20. *Arctosa* sp., bắt mồi ăn thịt (384).
21. *Atypena adelinae*, bắt mồi ăn thịt (382).
22. *Bianor hotingchiehi*, bắt mồi ăn thịt (399).
23. *Brumoides lineatus*, bắt mồi ăn thịt (333).
24. *Chlaenius inops*, bắt mồi ăn thịt (275).
25. *Chlaenius xanthopleurus*, bắt mồi ăn thịt (279).
26. *Clubiona japonicolla*, bắt mồi ăn thịt (393).
27. *Colliuris chaudierei*, bắt mồi ăn thịt (286).
28. *Coranus* sp1., bắt mồi ăn thịt (198).
29. *Cyrtorhinus lividipennis*, bắt mồi ăn thịt (192).
30. *Cyrtorhinus chinensis*, bắt mồi ăn thịt (193).
31. *Desera geniculata*, bắt mồi ăn thịt (287).
32. *Desera* sp., bắt mồi ăn thịt (288).

33. *Drypta japonica*, bắt mồi ăn thịt (290).
34. *Drypta lineola virgata*, bắt mồi ăn thịt (291).
35. *Dyschiriognatha tenera*, bắt mồi ăn thịt (368).
36. *Dyschiriognatha* sp., bắt mồi ăn thịt (369).
37. *Eucolliuris fuscipennis fuscipennis*, bắt mồi ăn thịt (292).
38. *Harmonia axyridis*, bắt mồi ăn thịt (342).
39. *Harmonia octomaculata*, bắt mồi ăn thịt (343).
40. *Hydrometra albolineata*, bắt mồi ăn thịt (252).
41. *Lachnocrepis japonica*, bắt mồi ăn thịt (297).
42. *Limnogonus* sp., bắt mồi ăn thịt (259).
43. *Lycosa* sp., bắt mồi ăn thịt (385).
44. *Menochilus sexmaculatus*, bắt mồi ăn thịt (349).
45. *Metioche vittaticollis*, ăn rầy non (189).
46. *Micraspis discolor*, bắt mồi ăn thịt (350).
47. *Micraspis vincta*, bắt mồi ăn thịt (351).
48. *Microvelia douglasi atrolineata*, bắt mồi ăn thịt (253).
49. *Microvelia douglasi douglasi*, bắt mồi ăn thịt (254).
50. *Nabis capsiformis*, bắt mồi ăn thịt (195).
51. *Odacanth metallica*, bắt mồi ăn thịt (299).
52. *Ophionea indica*, bắt mồi ăn thịt (302).
53. *Ophionea interstitialis*, bắt mồi ăn thịt (303).
54. *Ophionea ishiii*, bắt mồi ăn thịt (304).
55. *Ophionea nigrofasciata*, bắt mồi ăn thịt (305).
56. *Paederus fuscipes*, bắt mồi ăn thịt (328).
57. *Paederus tamulus*, bắt mồi ăn thịt (329).

58. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
59. *Pirata subpiraticus*, bắt mồi ăn thịt (389).
60. *Polididus armatissimus*, bắt mồi ăn thịt (227).
61. *Propylea japonica*, bắt mồi ăn thịt (353).
62. *Tetragnatha javana*, bắt mồi ăn thịt (370).
63. *Tetragnatha maxillosa*, bắt mồi ăn thịt (372).
64. *Ummeliata insecticeps*, bắt mồi ăn thịt (383).
65. *Beauveria bassiana*, nấm gây bệnh (409).
66. *Hirsutella citriformis*, nấm gây bệnh (410).
67. *Metarhizium flavoviride*, nấm gây bệnh (412).
68. *Hexamermis* sp., tuyến trùng gây bệnh (415).

19. Orseolia oryzae - sâu năn

1. *Platygaster foersteri*, ký sinh sâu non (157).
2. *Platygaster oryzae*, ký sinh sâu non (158).
3. *Proriceoscytus mirificus*, ký sinh sâu non - nhộng (88).
4. *Tetrastichus* sp6., ký sinh nhộng (107).
5. *Neanastatus cinctiventris*, ký sinh nhộng (117).
6. *Neanastatus oryzae*, ký sinh nhộng (118).

20. Oxya spp. - các loài châu chấu lúa

1. *Scelio oxyae*, ký sinh trứng (139).
2. *Entomophaga grylli*, nấm gây bệnh (408).

21. Paraponyox stagnalis - sâu phao bướm trắng

1. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
2. *Tetrastichus* sp3., ký sinh nhộng (?) (104).
3. *Clubiona japonicolla*, bắt mồi ăn thịt (393).

4. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
5. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).

22. *Parnara guttata* - sâu cuốn lá lớn

1. *Telenomus rotundus*, ký sinh trứng (147).
2. *Trichogramma chilonis*, ký sinh trứng (121).
3. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
4. *Trichogrammatoidea* sp., ký sinh trứng (123).
5. *Dolichogenideabaoris*, ký sinh sâu non (64).
6. *Casitaria ajanta*, ký sinh sâu non (4).
7. *Casitaria pedunculata pedunculata*, ký sinh sâu non (5).
8. *Charops bicolor*, ký sinh sâu non (6).
9. *Halidayia luteicornis*, ký sinh sâu non (171).
10. *Rhyssalus parnarae*, ký sinh sâu non (77).
11. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
12. *Thecocarcelia linearifrons*, ký sinh sâu non (176).
13. *Thecocarcelia oculata*, ký sinh sâu non (177).
14. *Goryphus basilaris*, ký sinh sâu non - nhộng (17).
15. *Brachymeria excarinata*, ký sinh nhộng (83).
16. *Brachymeria lasus*, ký sinh nhộng (84).
17. *Ceromyia silacea*, ký sinh sâu non (169).
18. *Coccygomimus aethiops*, ký sinh nhộng (7).
19. *Coccygomimus luctuosus*, ký sinh nhộng (8).
20. *Coccygomimus nipponicus*, ký sinh nhộng (9).
21. *Ischnojoppa luteator*, ký sinh nhộng (19).
22. *Itopectis naranyae*, ký sinh nhộng (21).
23. *Metopius rufus browni*, ký sinh nhộng (23).

24. *Nemorilla maculose*, ký sinh nhộng (173).
25. *Pimpla instigator*, ký sinh nhộng (26).
26. *Xanthopimpla flavolineata*, ký sinh nhộng (35).
27. *Xanthopimpla punctata*, ký sinh nhộng (38).
28. *Bathythrix* sp., ký sinh bậc hai (3).
29. *Brachymeria secundaria*, ký sinh bậc hai (85).
30. *Eurytoma* sp., ký sinh bậc hai (87).
31. *Schizonotus* sp., ký sinh bậc hai (89).
32. *Trichomalopsis apanteloctena*, ký sinh bậc hai (90).
33. *Trichomalopsis deplanata*, ký sinh bậc hai (91).
34. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).
35. *Argiope Bruennichii*, bắt mồi ăn thịt (262).
36. *Chlaenius naeviger*, bắt mồi ăn thịt (276).
37. *Empusa unicornis*, bắt mồi ăn thịt (181).
38. *Eocanthecona furcellata*, bắt mồi ăn thịt (257).
39. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
40. *Oxyopes lineatipes*, bắt mồi ăn thịt (391).
41. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
42. *Proreus simulans*, ăn thịt sâu non (191).

23. *Pelopidas mathias* - sâu cuốn lá lớn đầu vệt đỏ

1. *Apanteles javensis*, ký sinh sâu non (45).
2. *Argyrophylax nigrotibialis*, ký sinh sâu non (168).
3. *Coccygomimus aethiops*, ký sinh nhộng (7).
4. *Coccygomimus nipponicus*, ký sinh nhộng (9).
5. *Ischnojoppa luteator*, ký sinh nhộng (19).

6. *Itopectis naranyae*, ký sinh nhộng (21).
7. *Tetrastichus* sp5., ký sinh nhộng (106).
8. *Triptonatus* sp., ký sinh nhộng (33).
9. *Trichomalopsis deplanta*, ký sinh nhộng (91).
10. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).
11. *Eocanthecona furcellata*, bắt mồi ăn thịt (257).
12. NPV - *Pelopidas mathias*, virút gây bệnh (413).

24. *Psalis securis* - sâu róm lúa

1. *Telenomus dentus*, ký sinh trứng (143).
2. *Brachymeria lasus*, ký sinh nhộng (84).
3. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).

25. *Scirpophaga incertulas* - sâu đục thân lúa bướm 2 chấm

1. *Telenomus dignus*, ký sinh trứng (144).
2. *Telenomus olynthus*, ký sinh trứng (145).
3. *Telenomus rowani*, ký sinh trứng (148).
4. *Tetrastichus schoenobii*, ký sinh trứng (101).
5. *Trichogramma chilonis*, ký sinh trứng (121).
6. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
7. *Trichomalopsis apanteloctena*, ký sinh trứng (?) (90).
8. *Chelonus* sp., ký sinh trứng - sâu non (57).
9. *Amauromorpha accepta schoenobii*, ký sinh sâu non (1).
10. *Amyosoma chinensis*, ký sinh sâu non (41).
11. *Cotesia flavipes*, ký sinh sâu non (59).
12. *Exoryza schoenobii*, ký sinh sâu non (65).

13. *Bracon* sp1., ký sinh sâu non (53).
14. *Eriborus sinicus*, ký sinh sâu non (14).
15. *Isotima* sp., ký sinh sâu non (20).
16. *Metoposisyrops pyralidis*, ký sinh sâu non (172).
17. *Rhaconotus oryzae*, ký sinh sâu non (74).
18. *Rhaconotus schoenobivorus*, ký sinh sâu non (75).
19. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
20. *Temelucha stangli*, ký sinh sâu non (29).
21. *Trathala flavo-orbitalis*, ký sinh sâu non (31).
22. *Tropobracon schoenobii*, ký sinh sâu non (81).
23. *Goryphus basilaris*, ký sinh sâu non - nhộng (17).
24. *Anatrichus* sp., bắt mồi ăn thịt (358).
25. *Conocephalus bispinatus*, bắt mồi ăn thịt (182).

26. Scotinophara spp. - các loài bọ xít đen

1. *Telenomus rudus*, ký sinh trứng (149).
2. *Telenomus cyrus*, ký sinh trứng (142).
3. *Telenomus subitus*, ký sinh trứng (150).
4. *Telenomus triptus*, ký sinh trứng (151).
5. *Trissolcus monirus*, ký sinh trứng (154).
6. *Trissolcus rudus*, ký sinh trứng (156).
7. *Chlaenius circumdatus* ăn trứng và bọ xít non (272).
8. *Metarhizium anisopliae*, nấm gây bệnh (411).

27. Sesamia inferens - sâu đục thân bướm cú mèo

1. *Trichogramma japonicum*, ký sinh trứng (122).
2. *Amauromorpha accepta schoenobii*, ký sinh sâu non (1).

3. *Bracon onukii*, ký sinh sâu non (52).
4. *Eriborus sinicus*, ký sinh sâu non (14).
5. *Temelucha philippinensis*, ký sinh sâu non (28).
6. *Temelucha stangli*, ký sinh sâu non (29).
7. *Tropobracon schoenobii*, ký sinh sâu non (81).
8. *Goryphus basilaris*, ký sinh sâu non - nhộng (17).
9. *Elachertus* sp2., ký sinh nhộng (94).

28. *Sogatella furcifera* - rầy lưng trắng

1. Xem *Nilaparvata lugens*.

29. *Spodoptera mauritia* - sâu keo

1. *Telenomus remus*, ký sinh trứng (146).
2. *Apanteles antipoda*, ký sinh sâu non (43).
3. *Cotesia ruficrus*, ký sinh sâu non (61).
4. *Andrallus spinidens*, bắt mồi ăn thịt (256).
5. *Eocanthecona furcellata*, bắt mồi ăn thịt (257).
6. *Oxyopes javanus*, bắt mồi ăn thịt (390).
7. *Oxyopes lineatipes*, bắt mồi ăn thịt (391).
8. *Pardosa pseudoannulata*, bắt mồi ăn thịt (386).
9. *Zicrona caerulea*, bắt mồi ăn thịt (258).

30. *Stenchaetothrips biformis* - bọ trĩ

1. *Anisolemnia dilatata*, bắt mồi ăn thịt (330).
2. *Bembidion eutherum*, bắt mồi ăn thịt (266).
3. *Bembidion* sp1., bắt mồi ăn thịt (267).
4. *Bembidion* sp2., bắt mồi ăn thịt (268).
5. *Bembidion* sp3., bắt mồi ăn thịt (269).

6. *Bembidion* sp4., bắt mồi ăn thịt (270).
7. *Clivina extensicollis*, bắt mồi ăn thịt (280).
8. *Clivina pileolata*, bắt mồi ăn thịt (281).
9. *Clivina* sp1., bắt mồi ăn thịt (282).
10. *Clivina* sp2., bắt mồi ăn thịt (283).
11. *Clivina* sp3., bắt mồi ăn thịt (284).
12. *Harmonia octomaculata*, bắt mồi ăn thịt (343).
13. *Harmonia sedecimnotata*, bắt mồi ăn thịt (344).
14. *Menochilus sexmaculatus*, bắt mồi ăn thịt (349).
15. *Micraspis discolor*, bắt mồi ăn thịt (350).
16. *Micraspis vineta*, bắt mồi ăn thịt (351).
17. *Ophionea indica*, bắt mồi ăn thịt (302).
18. *Ophionea ianthe*, bắt mồi ăn thịt (255).
19. *Orius fuscipes*, bắt mồi ăn thịt (328).
20. *Paederus tamulus*, bắt mồi ăn thịt (329).
21. *Scymnus hoffmanni*, bắt mồi ăn thịt (354).
22. *Tachys* sp1., bắt mồi ăn thịt (312).
23. *Tachys* sp2., bắt mồi ăn thịt (313).

TÀI LIỆU SỬ DỤNG ĐỂ BIÊN SOẠN

1. Anonymous, 1964. Plant Protection Handbook. Plant Protection Technical Bull. No 5, 15/4/1964. Saigon, 167 pp.
2. Barrion A. T., J. A. Litsinger, 1995. Riceland spiders of South and Southeast Asia. CAB International and IRRI. 700 pp.
3. Belokobylskij A., Vu Quang Con, 1988. Obnaryzhenie braconid roda Rhysipolis Forst. (Hymenoptera, Bracomidae) v indo - Malaiskoi oblasti i opisanie novogo vida iz Vietnama. Emtomologicheskoe obozrenie, LXVII, 1: 162 - 165 st.
4. Cầm, Nguyễn Văn, 1983. Một số kết quả điều tra côn trùng hại cây trồng nông nghiệp ở miền Nam Việt Nam. Luận án PTS khoa học nông nghiệp. Hà Nội, 240 tr.
5. Cầm, Nguyễn Văn, 1994. Thành phần châu chấu hại cây trồng ở các tỉnh Nam bộ và Tây Nguyên. Tạp chí Bảo vệ thực vật, số 4: 5 - 8.
6. Châu, Lương Minh, 1987. Nghiên cứu một số biện pháp trong quy trình tổng hợp phòng trừ sâu rầy nâu (*Nilaparvata lugens* Stal) hại lúa tại đồng bằng sông Cửu Long. Tóm tắt luận án PTS khoa học nông nghiệp. Hà Nội, 26 tr.
7. Châu, Lương Minh, 1989. Ký sinh sâu hại lúa ở vùng Ô Môn. Tạp chí Nông nghiệp và CNTP, số 1: 17 - 18.
8. Côn, Vũ Quang, 1986. Đặc điểm tạo thành hệ thống

- "vật chủ - ký sinh" ở các loài bướm hại lúa. Thông báo khoa học, Viện Khoa học Việt Nam, tập 1: 55 - 62.
9. Côn, Vũ Quang, 1987. Vài dẫn liệu về nhóm các loài sâu cuốn lá lúa. Thông tin BVTV, số 1: 47 - 54.
 10. Côn, Vũ Quang, 1989. Các loại ký sinh và hiệu quả của chúng trong việc hạn chế số lượng sâu cuốn lá nhỏ hại lúa. Tạp chí Nông nghiệp và CNTP, số 3: 156 - 161.
 11. Côn, Vũ Quang, 1990. Hiệu quả của các ký sinh trong việc kìm hãm số lượng sâu cuốn lá lớn (*Parnara guttata* Bremer et Grey). Tạp chí Nông nghiệp và CNTP, số 4: 217 - 219.
 12. Đáp, Đặng Thị, 1991. Bộ cánh cứng ăn lá (Coleoptera, Chrysomelidae) gây hại đối với một số cây trồng chính ở Việt Nam. Hội nghị côn trùng học quốc gia Việt Nam lần thứ nhất, Hà Nội Nội 22 - 27/10/1991. Tóm tắt báo cáo: 11 - 12.
 13. Đáp, Đặng Thị, 1996. Kết quả nghiên cứu về họ côn trùng cánh cứng ăn lá (Coleoptera, Chrysomelidae) ở Tam Đảo (Vĩnh Phú). Tạp chí BVTV, số 5: 23 - 33.
 14. Đinh, Nguyễn Văn, 1994. Nghiên cứu đặc điểm sinh học và khả năng phòng chống một số loài nhện hại cây trồng ở Hà Nội và vùng phụ cận. Tóm tắt luận án PST khoa học nông nghiệp. Hà Nội, 24 tr.
 15. Hoà, Ngô Đình, 1992. Nhện đỏ hại lúa ở Thừa Thiên Huế. Tạp chí BVTV, số 6: 31 - 32.
 16. Hoà, Ngô Đình, 1994. Thêm một loài nhện hại lúa xuất hiện ở Việt Nam. Tạp chí BVTV, số 2: 18.
 17. Huệ, Lê Xuân, 1994. Ong ký sinh họ Scelionidae (Hymenoptera) và vai trò của chúng trong hệ thống

phòng trừ tổng hợp chống sâu hại cây trồng. Tạp chí BVTV, số 1: 9 - 11.

18. Huệ, Lê Xuân; Trụ, Hoàng Vũ, 1995. Sâu hại lúa chủ yếu ở Xuân Đình (Tứ Liêm, Hà Nội) và ong ký sinh của chúng. Tuyển tập các công trình nghiên cứu sinh thái và tài nguyên sinh vật. NXB Khoa học và kỹ thuật, Hà Nội: 329 - 335.
19. Hùng, Hà Quang, 1984. Thành phần ong ký sinh trứng sâu hại lúa vùng Hà Nội: Đặc tính sinh học, sinh thái học của một số loài có triển vọng. Tóm tắt luận án PTS khoa học, Hà Nội, 26 tr.
20. Khuong, Đặng Đức, 1990. Các loài bọ xít Heteroptera trên lúa ở Tây Nguyên. Tuyển tập các công trình nghiên cứu sinh thái và tài nguyên sinh vật (1986 - 1990), Hà Nội: 41 - 44.
21. Lâm, Phạm Văn, 1985. Glavneishie vrediteli risa i integrirovannye priemy bor'by s nimi v usloviakh Vietnma. Luận án PTS khoa học nông nghiệp, Kiev, 170 tr. (tiếng Nga).
22. Lâm, Phạm Văn, 1986. Nấm ký sinh trên châu chấu. Thông tin BVTV, số 5: 200.
23. Lâm, Phạm Văn, 1989. Danh lục ký sinh và ăn thịt trên lúa ở các tỉnh phía Bắc Việt Nam. Thông tin BVTV, số 5 + 6: 156 - 159.
24. Lâm, Phạm Văn, 1991a. Thành phần loài thuộc tộc Odacanthini trong bộ mẫu của Viện BVTV. Hội nghị côn trùng học quốc gia Việt Nam lần thứ nhất, Hà Nội 22 - 27/10/1991. Tóm tắt báo cáo: 10 - 11.
25. Lâm, Phạm Văn, 1991b. Kết quả định loại các thiên địch trên lúa năm 1991. Báo cáo khoa học năm 1991.

Viện BVTV. 6 tr.

26. Lâm, Phạm Văn, 1992a. Một số dẫn liệu về ong đen kén trắng ký sinh sâu non cánh vảy hại lúa. Thông tin BVTV, số 2: 10 - 13.
27. Lâm, Phạm Văn, 1992b. Thành phần thiên địch của rầy nâu hại lúa. Tạp chí BVTV, số 6: 4 - 7.
28. Lâm, Phạm Văn, 1992c. Danh lục thiên địch của sâu hại lúa ở Việt Nam. Cục Trồng trọt và BVTV, Hà Nội. 70 tr.
29. Lâm, Phạm Văn, 1995. Kết quả bước đầu xác định tên khoa học của nhện lớn bắt mồi trên đồng lúa. Tạp chí BVTV, số 6: 14 - 18.
30. Lâm, Phạm Văn, 1996. Kết quả bước đầu điều tra côn trùng ký sinh thuộc bộ cánh màng (Hymenoptera). Tuyển tập công trình nghiên cứu biện pháp sinh học phòng trừ dịch hại côn trùng (1990 - 1995). Quyển I. NXB Nông nghiệp, Hà Nội: 95 - 103.
31. Lâm, Phạm Văn; Sơn, Bùi Hải, 1991a. Một số kết quả bước đầu tìm hiểu thành phần nhện lớn ăn thịt trên lúa. Thông tin BVTV, số 3: 3 - 8.
32. Lâm, Phạm Văn; Sơn, Bùi Hải; Hoàng, Trần Thị, 1991b. Kết quả điều tra bổ sung thành phần nhện lớn trên lúa trong năm 1991. Báo cáo khoa học năm 1991. Viện BVTV, 7 tr.
33. Lâm, Phạm Văn; Thành, Nguyễn thị, 1989. Một số kết quả điều tra về ký sinh và ăn thịt trên lúa. Kết quả nghiên cứu BVTV 1979 - 1989. NXB Nông nghiệp, Hà Nội: 104 - 114.
34. Long, Khuất Đăng, 1994. Ong ký sinh kén trắng giống *Apanteles Foerster* (Hymenoptera, Braconidae):

- Microgasterinae) ở miền Bắc Việt Nam và khả năng lợi dụng chúng trong phòng trừ tổng hợp sâu hại. Tóm tắt luận án PTS khoa học, Hà Nội, 26 tr.
35. Long, Khuất Đăng, 1998. Các loài ong đen kén trắng trên đồng lúa và vị trí phân loại của chúng hiện nay. Tạp chí BVTV, số 6: 25 - 29.
36. Muu, Lưu Tham; Khuong, Đặng Đức; Thịnh, Tạ Huy; Lan, Trần Bích, 1982. Những kết quả bước đầu về điều tra côn trùng trên năm cây trồng chính ở Gia Lai - Kon Tum. Báo cáo nghiên cứu khoa học sinh vật học. Viện Sinh vật học, Hà Nội: 144 - 149.
37. Muu, Lưu Tham, 1995. Giống *Conocephalus* Thunberg (Orthoptera, Tettigoniidae) và ý nghĩa kinh tế của giống. Tuyển tập các công trình nghiên cứu sinh thái và tài nguyên sinh vật. Viện Sinh thái và TNSV. NXB Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội: 423 - 427.
38. Nhóm điều tra sâu có ích, 1978. Kết quả điều tra côn trùng ký sinh trên một số loài sâu hại lúa trong 2 năm 1972 - 1973. Kết quả nghiên cứu khoa học BVTV năm 1971 - 1976. NXB Nông nghiệp, Hà Nội: 76 - 85.
39. Quý, Mai Phú; Lài, Trần Thị; Lam, Trần Thị Bích, 1987. Kết quả điều tra cơ bản côn trùng miền Bắc Việt Nam (1960 - 1970). Kết quả điều tra cơ bản động vật miền Bắc Việt Nam. NXB Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội: 43 - 245.
40. Quyền, Phạm Bình; Diệp, Nguyễn Anh, 1973. Dẫn liệu về ong ký sinh sâu đục thân lúa hai chấm (*Tryporyza incertulas*) và triển vọng sử dụng chúng trong phòng trừ sinh học. Tạp chí Khoa học Kỹ thuật Nông nghiệp, số 7: 494 - 498.

41. Quyền, Phạm Bình; Lân, Trần Ngọc; Thanh, Nguyễn Thị, 1999. Nhện lớn ăn thịt - thiên địch sâu hại lúa ở vùng Nghệ An. Tạp chí BVTV, số 1: 18 - 24.
42. Thọ, Trần Huy và CTV, 1980. Một số kết quả nghiên cứu sâu cắn gié lúa. Kết quả nghiên cứu khoa học kỹ thuật 1969 - 1979. Viện BVTV, NXB Nông nghiệp, Hà Nội: 103 - 122.
43. Thuý, Lê Khương, 1989. Bước đầu nghiên cứu họ Carabidae (Coleoptera) ở Việt Nam. Tạp chí Sinh học, số 4 (11): 32 - 35.
44. Trung tâm BVTV miền Trung, 1992. Kết quả bước đầu ghi nhận thành phần côn trùng có ích trên lúa ở miền Trung năm 1991. Tạp chí BVTV, số 2: 8 - 9.
45. Viện Bảo vệ thực vật, 1976. Kết quả điều tra côn trùng 1967 - 1968. NXB Nông thôn, Hà Nội, 574 tr.
46. Viện Bảo vệ thực vật, 1999. Kết quả điều tra côn trùng và bệnh cây ở các tỉnh miền Nam 1977 - 1979. NXB Nông nghiệp, Hà Nội: Phần côn trùng, tr. 7 - 207 do Nguyễn Văn Cẩm biên soạn.
47. Việt, Bùi Tuấn, 1990. Ong cụt (Ichneumonidae, Hymenoptera) ký sinh nhộng sâu hại lúa (Lepidoptera) ở vùng Hà Nội. Tóm tắt luận án PTS khoa học, Hà Nội. 20 tr.
48. Xuân, Phùng Văn; Long, Khuất Đăng; Bình, Nguyễn Mỹ; Chung, Đỗ Kim, 1998. Bổ sung thành phần thiên địch trên lúa và vị trí số lượng một số loài ký sinh quan trọng ở Hà Tây. Tạp chí BVTV, số 3: 15 - 19.

BẢNG TRA TÊN CÁC LOÀI SÂU HẠI

A

Aceria tulipae 131
Acrida chinensis 1
Agromyza sp. 130
Aiolopus tamulus 2
Aleyrocybotus indicus 44
Ampittia maro 101
*Ancylolomia chryso
graphella* 115
Antestia anchora 59
Atractomorpha chinensis 3
Atractomorpha lata 4

B

Brachmia sp. 126

C

Callitettix versicolor 26
Catantops pinguis 5
Ceracris fasciata 6
Ceracris kiangsu 7
Chaetocnema basalis 88
*Chaetocnema
concinnipennis* 89
Chilo auricilius 116
Chilo polychrysus 117
Chilo suppressalis 118
Chilo sp. 119

Chlorops oryzae 128
Chondracris rosea rosea 8
Cletus pugnator 47
Cletus punctiger 48
Cletus tenuis 49
Cletus trigonus 50
*Cnaphalocrocis
medinalis* 120
Cofana spectra 28
Cyrtacanthacris tatarica 9

D

Dicladispa armigera 87
Dictyophora patruelis 43
Diplorhinus furcatus 60
Dolycoris baccarum 61
Donacia provesti 85
Donacia sp. 86

E

*Echinocnemus
squameus* 97
Empoasca flavescens 29
Erythroneura subrufa 30
Euproctis similis 113
Eysarcoris guttiger 62

Eysarcoris ventralis 63

G

Glastrimargus africanus
orientalis 10

Gastrimargus marmoratus
11

Gesonula punctifrons 12

Gryllotalpa orientalis 24

H

Haplothrips ganglbaueri 79

Heteronychus sp. 82

Hieroglyphus tonkinensis
13

Hispellinus moestus 90

Holotrichia aequabilis 83

Holotrichia sinensis 84

Homoeocerus unipunctatus
51

Hydrellia sp. 129

L

Lema coromandeliana 91

Lema oryzae 92

Lema rugifrons 93

Leptocorisa acuta 52

Leptocorisa costalis 53

Leptocorisa lepida 54

Leptocorisa ortorius 55

Leptocorisa varicornis 56

Locusta migratoria
manilensis 14

M

Marasmia limbalis 121

Melanitis leda 98

Melanitis leda determinata
99

Menida formosa 64

Menida histrio 65

Mycalesis horsfieldi 100

Mythimna loreyi 107

Mythimna separata 108

Mythimna venalba 109

N

Naranga aenescens 110

Nephotettix nigropictus 31

Nephotettix virescens 32

Nezara viridula 66

Nilaparvata lugens 39

Niphe elongata 67

Nisia atrovenosa 42

Nomadacris succincta 15

O

Oliarus sp. 41

Oligonychus oryzae 133

Orseolia oryzae 127

Oulema atosuralis 94

Oulema globicollis 95

Oxya chinensis 16

Oxya hyla intricata 17

Oxya velox 18

P

- Parponyx fluctuosalis* 122
- Parponyx stagnalis* 123
- Parnara guttata* 102
- Parnara naso bada* 103
- Pelopidas agna agna* 104
- Pelopidas mathias* 105
- Phloeothrips oryzae* 80
- Piezodorus hybneri* 68
- Plautia crossota* 69
- Poophilus costalis* 27
- Psalis securis* 114
- Pseudoxya diminuta* 19

Q

- Quilta oryzae* 20

R

- Recilia distincta* 33
- Recilia dorsalis* 34
- Recilia oryzae* 35
- Rhadinosa fleutiauxi* 96
- Rhopalosiphum padi* 46
- Riptortus linearis* 57
- Riptortus pedestris* 58

S

- Schizaphis graminum* 45
- Scirpophaga incertulas* 124

- Scirpophaga innotata* 125
- Scotinophara bispinosa* 70
- Scotinophara coarctata* 71
- Scotinophara lurida* 72
- Scotinophara obscura* 73
- Scotinophara sp1.* 74
- Scotinophara sp2.* 75
- Sesamia inferens* 111
- Sogatella furcifera* 40
- Spathosternum prasiniferum*
rasiniferum 21
- Spodoptera mauritia* 112
- Stenchaetothrips biformis*
81
- Steneotarsonemus spinki*
132
- Stenocatantops splendens*
22

T

- Telicota ancilla horisha* 106
- Tetroda histeroides* 76
- Tetroda sp1.* 77
- Tetroda sp2.* 78
- Tettigoniella differentialis*
36
- Tettigoniella ferruginea* 37
- Tettigoniella viridis* 38
- Tridactylus japonica* 25
- Trilophidia annulata* 23

BẢNG TRA TÊN CÁC LOÀI THIÊN ĐỊCH

A

- Acanthaspis fuficeps* 196
Agonius sp. 262
Agriocnemis femina
femina 179
Agriophodrus sp. 197
Aleiodes narangae 40
Amauromorpha accepta
schoenobii 1
Amblystomus biguttatus
263
Amyosoma chinensis 41
Anagrus flaveolus 124
Anagrus optabilis 125
Anastatus sp. 116
Anatrichus sp. 358
Anaxipha sp. 188
Andrallus spinidens 256
Anisolemnia dilatata 330
Anisolemnia sp1. 331
Anisolemnia sp2. 332
Antrocephalus apicalis 82
Apanteles angustibasis 42
Apanteles antipoda 43
Apanteles cypris 44
Apanteles javensis 45
Apanteles fundulus 46
Apanteles hypsidrae 47
Apanteles significans 48
Apanteles tabrobanæ 49
Apanteles sp. 50
Aphanogmus sp. 159
Araneus inustus 359
Araneus sp. 360
Araniella sp. 361
Arbela nitidula 194
Archicolliuris bimaculata
264
Argiope bruennichii 362
Argiope catenulata 363
Argyrodes sp1. 378
Argyrodes sp2. 379
Argyrophylax nigrotibialis
168
Arctosa sp. 384
Atypena adelinae 382
Auberteterus
alternecoloratus 2

B

- Badister pictus* 265
Bathythrix sp. 3
Beauveria bassiana 409
Bembidion eutherum 266
Bembidion sp1. 267
Bembidion sp2. 268

Bembidion sp3. 269
Bembidion sp4. 270
Bianor hotingchiehi 399
Brachymeria excarinata 83
Brachymeria lasus 84
Brachymeria secundaria 85
Brachymeria sp. 86
Brachythemis contaminata
 180
Bracon hispae 51
Bracon onukii 52
Bracon sp1. 53
Bracon sp2. 54
Brumoides lineatus 333

C

Calvia sp. 334
Cardiochiles sp. 55
Casitaria ajanta 4
Casitaria pedunculata
pedunculata 5
Castianeira sp. 392
Charops bicolor 6
Ceromyia silacea 169
Cheiloneus sp. 112
Chelonus munakatae 56
Cholonus sp. 57
Chilocorus circumdatus 335
Chilocorus hauseri 336
Chlaenius abstersus 271

Chlaenius circumdatus 272
Chlaenius costiger 273
Chlaenius culminatus 274
Chlaenius inops 275
Chlaenius naeviger 276
Chlaenius noguchii 277
Chlaenius pallipes 278
Chlaenius xanthopleurus
 279
Cicindela aurulenta 315
Cicindela fuliginosa 316
Cicindela sexpunctata 317
Cicindela specularis 318
Cicindela triguttata 319
Cicindela sp1. 320
Cicindela sp2. 321
Cicindela sp3. 322
Clivina extensicollis 280
Clivina pileolata 281
Clivina sp1. 282
Clivina sp2. 283
Clivina sp3. 284
Clubiona japonicolla 393
Coccinella septemunctata
 337
Coccinella transversalis 338
Coccygomimus aethiops 7
Coccygomimus lactuosus 8
Coccygomimus nipponicus 9
Coelophora circumusta 339
Coelophora

luteopustulata 340
Coleosoma
octomaculatum 380
Coleosoma sp. 381
Collida sp. 285
Colliuris chaudierei 286
Collyris sp. 324
Conocephalus bispinatus
 182
Conocephalus chinensis
 183
Conocephalus longipennis
 184
Conocephalus maculatus
 185
Conocephalus melas 186
Conocephalus oceanicus
 187
Copidosoma sp. 113
Copidosomopsis conii 114
Coranus sp1. 198
Coranus sp2. 199
Coranus sp3. 200
Cosmolestes annulipes 201
Cosmolestes sp. 202
Cotesia cirphicola 58
Cotesia flavipes 59
Cotesia kariyai 60
Cotesia ruficrus 61
Cryptogonus sp. 341
Cuphacera varia 170
Cybister sp. 327

Cyclosa sp. 364
Cydnocoris crocatus 203
Cydnocoris tabularis 204
Cyrtarachne sp. 365
Cyrtorhinus chinensis 193
Cyrtorhinus lividipennis
 192

D

Dacnusa sp. 62
Desera geniculata 287
Desera sp. 288
Diadegma sp. 10
Diocetes argenteopilosa 11
Dioryche clara 289
Dolichogenidea agilis 63
Dolichogenidea baoris 64
Dolomedes sp. 398
Drypta japonica 290
Drypta lineola virgata 291
Dyschiriognatha tenera 368
Dyschiriognatha sp. 369

E

Echthrodelpax fairchildii
 160
Ectomocoris
flavomaculatus 205
Ectomocoris sp. 206
Ectrychotes crudelis 207
Elachertus sp1. 93
Elachertus sp2. 94

Elasmus claripennis 109
Elasmus sp1. 110
Elasmus sp2. 111
Elenchus sp. 178
Empusa unicornis 181
Endochus sp1. 208
Endochus sp2. 209
Enicospillus sp. 12
Entomophaga grylli 408
Eocanthecona furcellata
 257

Eriborus ryukuensis 13
Eriborus sinicus 14
Eriborus vulgaris 15
Euagoras plagiatus 210
Eucolliuris fuscipennis
fuscipennis 292
Euplectrus sp. 95
Eurytoma sp. 87
Exoryza schoenobii 65

F

Forficula sp. 190

G

Gelis sp. 16
Geocoris ornatus 260
Geocoris tricolor 261
Gonatocerus cincticipitis
 126

Gonatocerus sp. 127
Goniezus hanoiensis 165
Goryphus basilaris 17
Gryon clavaerus 129
Gryon cromion 130
Gryon hogenakalensis 131
Gryon tonkinensis 132
Gryon nixoni 133

H

Halidaya luteicornis 171
Haplogonatopus apicalis
 161
Harmochirus brachiatus
 400
Harmonia axyridis 342
Harmonia octomaculata
 343
Harmonia sedecimnotata
 344
Harpactor costalis 211
Harpactor fuscipes 212
Harpactor marginellus 213
Harpactor tricolor 214
Helluomorpha sp. 293
Hemiptarsenus sp. 96
Henicospilus striatus 18
Heteropoda sp. 394
Hexagonia longithorax 294
Hexamermis sp. 415

Hirsutella citriformis 410
Hormius sp. 66
Hydrometra albolineata 252
Hygroplitis russatus 67

I

Illeis confusa 345
Ipbiaulax garampiana 68
Ischnojoppa luteator 19
Isotima sp. 20
Itopectis naranyae 21

L

Labia sp. 295
Labia sp. 296
Lachnocrepis japonica 297
Larinia sp. 366
Leis dimidiata 346
Lemnia biplagiata 347
Lemnia bissellata 348
Leucauge decorata 376
Leucauge bengalensis 377
Limnogonus sp. 259
Lisarda anulosa 215
Lycosa sp. 385

M

Macrocentrus

cnaphalocrocis 69
Macroseteia crawfordi 134
Macroseteia demades 135
Marpissa elongata 401
Marpissa magister 402
Mastax sp. 298
Menochilus sexmaculatus 349
Mecochorus sp. 21
Metarhizium anisopliae sorokin 411
Metarhizium flavoviride 412
Meteorus sp. 70
Metioche vittaticollis 189
Metopius rufus browni 23
Metopius sp. 24
Metoposisyrops pyralidis 172
Micraspis discolor 350
Micraspis vineta 351
Microplitis pallidipes 71
Microvelia douglasi atrolineata 253
Microvelia douglasi douglasi 254
Misumenops sp. 395
Mymar taprobanicum 128
Myrmarachne corpuzarosae 403
Myrmarachne sp. 404

N

Nabis capsiformis 195
Neanastatus cinctiventris 117
Neanastatus oryzae 118
Nemorilla maculose 173
Neocollyris auripennis 324
Neoscona theisi 367
NPV- *Mithimna separata* 414
NPV- *Pelopidas mathias* 413

O

Ochthera brevitilialis 357
Odacantha metallica 299
Odacantha sp. 300
Oenopia sauzeti 352
Oligosita aesopi 119
Oligosita naias 120
Oncocephalus confuscus 216
Oncocephalus philippinus 217
Oncocephalus pudicus 218
Oncocephalus sp1. 219
Oncocephalus sp2. 220
Oncocephalus sp3. 221
Oodes sp. 301
Ooencyrtus sp. 115
Ootetrastichus formosanus 97

Ophionea indica 302
Ophionea interstitialis 303
Ophionea ishiii 304
Ophionea nigrofasciata 305
Opisthoplatys cormitus 222
Opius sp. 72
Orgilus ashmeadi 73
Orius ianthae 255
Oxyopes javanus 390
Oxyopes lineatipes 391

P

Paederus fuscipes 328
Paederus tamulus 329
Panagaeus sp. 306
Pardileus sinicus 307
Pardosa pseudoannulata 386
Pardosa apostoli 387
Pardosa sp. 388
Pediobius sp. 98
Peribaea orbata 174
Peronomerus sp. 308
Phaeogenes sp. 25
Pheropsophus jessoensis 310
Pheropsophus marginicollis 309
Phidippus sp. 405
Pimpla instigator 26

Pipunculus mutillatus 166
Pirata subpiraticus 389
Pirates affinis 223
Pirates arcuatus 224
Pirates atromaculatus 225
Pirates sp. 226
Platygaster foersteri 157
Platygaster oryzae 158
Platyscelio abnormis 136
Plexippus sp. 406
Polididus armatissimus 227
Polytoxus fuscovittatus 229
Polytoxus maculatus 228
Polytoxus sp1. 230
Polytoxus sp2. 231
Propylea japonica 353
Proriceoscytus mirificus 88
Proreus simulans 191
Pseudogonatopus flavifemur 162
Pseudogonatopus hospes 163
Pseudogonatopus sarawaki 164
Pygolampis foeda 232
Pygolampis rufescens 233

R

Reduvius tenebrosus 234
Rhaconotus oryzae 74

Rhaconotus schoenobii 75
Rhene sp. 407
Rhinocoris fuscipes 235
Rhinocoris sp1. 236
Rhinocoris sp2. 237
Rhysipolis meditator 76
Rhysipolis parnarae 77
Runcinia sp. 396

S

Sastrapada baerensprungi 238
Scarites sp. 311
Scelio acontes 137
Scelio ancilla 138
Scelio oxyae 139
Scelio satpuru 140
Schizonotus sp. 89
Scipinia horrida 239
Scymnus hoffmanni 354
Servillia sp. 175
Sirthenia flavipes 240
Sphedonolestes indicus 241
Stenomesius japonicus 99
Stenobracon maculata 78
Stenobracon nicevillei 79
Stictopisthus sp. 27
Sycanus croceovittatus 242
Sycanus falleni 243
Sycanus leucomesus 244

Sycanus reclinatus 245
Sycanus versicolor 246
Sycanus villicus 247
Sycanus sp. 248
Synaldis sp. 80
Synonycha grandis 355

T

Tachys sp1. 312
Tachys sp2. 313
Telenomus abnormis 141
Telenomus cyrus 142
Telenomus dentus 143
Telenomus dignus 144
Telenomus olynthus 145
Telenomus remus 146
Telenomus rotundus 147
Telenomus rowani 148
Telenomus rudus 149
Telenomus subitus 150
Telenomus triptus 151
Telenomus sp1. 152
Telenomus sp2. 153
Temelucha philippinensis 28
Temelucha stangli 29
Tetragnatha javana 370
Tetragnatha mandibulata 371
Tetragnatha maxillosa 372

Tetragnatha nitens 373
Tetragnatha vermiformis 374
Tetragnatha virescens 375
Tetrastichus ayyari 100
Tetrastichus schoenobii 101
Tetrastichus sp1. 102
Tetrastichus sp2. 103
Tetrastichus sp3. 104
Tetrastichus sp4. 105
Tetrastichus sp5. 106
Tetrastichus sp6. 107
Thecocarcelia linearifrons 176
Thecocarcelia oculata 177
Theronia sp. 30
Thomisus sp. 397
Tomosvaryella subvirescens 167
Trathala flaro-orbitalis 31
Trichogramma chilonis 121
Trichogramma japonicum 122
Trichogrammatoidea sp. 123
Trichomalopsis apanteloctena 90
Trichomalopsis deplanata 91
Trichomalopsis shirakii 92
Trichomma

cnaphalocrocis 32
Trichospilus diatraeae 108
Tricondyla mellyi 325
Tricondyla pulchripes 326
Trigonotoma sp. 314
Triptonatus sp. 33
Trissolcus monirus 154
Trissolcus reticus 155
Trissolcus rudus 156
Tropobracon schoenobii 81

U

Ummeliata insecticeps 383

V

Valentia compressipes 249
Valentia hoffmanni 250
Vesbius purpureus 251

Vibidia duodecemguttata
 356

X

Xanthopimpla enderleini
 34
Xanthopimpla
flavolineata 35
Xanthopimpla japonica 36
Xanthopimpla modesta
modesta 37
Xanthopimpla punctata 38
Xanthopimpla nr.
stemmator 39

Z

Zicrona caerulea 258

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	3
INTRODUCTION	3
MỞ ĐẦU	5
GIẢI THÍCH ĐỂ SỬ DỤNG TẬP DANH LỤC	9
PHẦN I: KHÁI QUÁT CHUNG VỀ THÀNH PHẦN SÂU HẠI VÀ THIÊN DỊCH TRÊN CÂY LÚA	13
1. Thành phần sâu hại lúa đã phát hiện được ở Việt Nam	13
2. Thành phần thiên địch đã phát hiện được trên đồng lúa ở Việt Nam	14
PHẦN II: DANH LỤC CÁC LOÀI CHÂN ĐỐT GÂY HẠI TRÊN CÂY LÚA	16
Bộ cánh thẳng - Orthoptera	16
Bộ cánh đều - Homoptera	23
Bộ cánh nửa - Hemiptera	31
Bộ cánh tơ - Thysanoptera	40
Bộ cánh cứng - Coleoptera	41
Bộ cánh vẩy - Lepidoptera	45
Bộ hai cánh - Diptera	54
Bộ nhện nhỏ - Acarina	56
PHẦN III: DANH LỤC CỦA CÁC LOÀI THIÊN DỊCH TRÊN CÂY LÚA	57
I. Các loài côn trùng ký sinh sâu hại lúa	57
Bộ cánh màng - Hymenoptera	57

Bộ hai cánh - Diptera	98
Bộ cánh cuốn - Strepsiptera	98
II. Các loài bắt mồi ăn thịt trên đồng lúa	98
Bộ chuồn chuồn - Odonata	98
Bộ bọ ngựa - Mantodea	99
Bộ cánh thẳng - Orthoptera	100
Bộ cánh da - Dermaptera	101
Bộ cánh nửa - Hemiptera	102
Bộ cánh cứng - Coleoptera	115
Bộ hai cánh - Diptera	136
Bộ nhện lớn bắt mồi ăn thịt - Araneida	136
III. Sinh vật gây bệnh cho sâu hại lúa	149
1. Nấm gây bệnh cho sâu hại lúa	149
Bộ Entomophthorales	149
Bộ Moniliales	149
2. Virút gây bệnh côn trùng	150
3. Tuyến trùng gây bệnh cho sâu hại lúa - Nematoda	150
PHẦN IV: DANH LỤC THIÊN DỊCH XẾP THEO SÂU HẠI LÚA	151
TÀI LIỆU SỬ DỤNG ĐỂ BIÊN SOẠN	170
BẢNG TRA TÊN CÁC LOÀI SÂU HẠI	176
BẢNG TRA TÊN CÁC LOÀI THIÊN DỊCH	179

In 1.530 cuốn, khổ 13 x 19cm tại XI Nhà Xuất bản Nông nghiệp.
Giấy chứng nhận đăng ký kế hoạch Số 62/1225.
do Cục XB cấp ngày 29/10/1999.
In xong và nộp lưu chiểu tháng 4/2000.

- Nhà xuất bản Nông nghiệp

D14 - Phương Mai - Đống Đa - Hà Nội

ĐT: 8523887, 8525070, 8521940

- Chi nhánh Nhà xuất bản Nông Nghiệp

58- Nguyễn Bình Khiêm - Quận 1 - Tp. Hồ Chí Minh

ĐT: 8297157, 8299521

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN
LÊ VĂN THỊNH

BIÊN TẬP: ĐỖ TƯ

Bìa : LÊ THƯ

TỦ SÁCH KHUYẾN NÔNG CHO MỌI NHÀ

Sách được phát hành tại:

CÔNG TY PHÁT HÀNH SÁCH
THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

31 - 33 YÊN BÁI - ĐÀ NẴNG

TEL: (0511) 821 246 FAX: (0511) 827 145 - Email: phsda@vnn.vn

0070 000203
13,500 đ/bản
Danh mục các loài

63 - 633.1 - 62/1225-1999
NN - 2000

Giá: 13.500đ